COLOFON

REDACTIE:
Lambèrt de Kwant, hoofdredacteur
Tel: 072-5119619
E-mail: info@quantumsymposia.nl
Rien van Geet
Frits Moers, eindredacteur
Frank den Outer

REDACTIEADRES:
Hottenvoortsweg 12-A,
8105 RX Luttenberg
Tel: 0572-302503
E-mail: flg.moers@planet.nl

PENNINGMEESTER:
Bankrekening: 73.24.53.690;
Postbank: 302100
tnv Ger Luijten,penningmeester
VKK/CKB, te Amersfoort

LAYOUT:
Rudolf H. Smit

ILLUSTRATIES IN DIT NUMMER:
Rudolf H. Smit, Pam G. Rueter.

OMSLAGILLUSTRATIES:
"Geboorte van het Universum"
Wasili Wasin

DRUK:
Proson, Productiecentrum
Sonneheerdt, Ermelo.

VOOR ABONNEMENTEN:
Zie het Redactie-adres

JAARABONNEMENT:
€ 17,50 (voor niet-kerkleden)

De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, te redigeren – zo nodig in overleg met de auteurs – of te weigeren. De inhoud van de artikelen vertolkt niet noodzakelijkerwijs de standpunten van de VKK in Nederland of die van de redactie. Elke auteur schrijft op persoonlijke titel, tenzij er aangegeven is dat er sprake is van een officieel kerkelijk document.

Copyright © Vrij-Katholieke Kerk in Nederland. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgeefster van dit tijdschrift.

Sluitingsdatum voor het winternummer:
15 november 2008

Het herfstnummer verschijnt
in oktober 2008

ISSN 1574-2776

Website VKK: www.vkk.nl

REFLECTIE,

voortzetting van *VK-Visie* jaargang 76, is het tijdschrift van de Vrij-Katholieke Kerk in Nederland en verschijnt vier keer per jaar, onder auspiciën van de regionair bisschop van de VKK in Nederland.

Reflectie, Tijdschrift voor Religie en Spiritualiteit
Nummer 3, jaargang 5, herfst 2008

Inhoud van dit nummer:

1. **Column Lambèrt de Kwant**

3. **Tekenen van Renaissance in het Geruisloos verdwenen Westerse Christendom (✠Frank)**

6. **God in de Evolutie; Het westen op zoek naar de Bron van het leven (Oja Th de Ronde)**

11. **Tekens van Leven (Johan Pameijer)**

13. **Berichten Varia**

14. **Creëert callostomie alleen een gespleten brein of ook een gespleten ziel? (Titus Rivas)**

17. **"Vijf jaar" VKK, terugblik en wensen voor de toekomst (Gert Jan van der Steen)**

20. **Horen, zien en weten - nieuws uit de kerkgemeenten (Evalidje van Woerkom)**

21. **"Het Leven" - delen uit het boek van Jaap Hiddinga**

26. **Boekeninfo (Lambèrt de Kwant, Katinka Hesselink)**

29. **Een wereldgeschiedenis door ogen van esoterici (Johan Pameijer)**

30. **Spiri Classica (Lambèrt de Kwant)**

32. **Wat is de Vrij-Katholieke Kerk?**

* * *
*

Aan onze lezers en schrijvers

Hiermee het herfstnummer 2008, wat later dan gepland.

Artikelen komen vaak veel later na de sluitingsdatum binnen, wat het afwerken van een uitgave vertraagt. Soms spelen ook privéomstandigheden van schrijvers en redactieleden een rol, evenals 'technische storingen', waardoor e.e.a. pas wat later afgewerkt kan worden.
En uiteindelijk werkt de redactie geheel *pro Deo*.

We doen ons uiterste best het volgende (winter)nummer 2008 vóór de Kerst te laten verschijnen.
Een eerste voorwaarde daartoe is echter de kopij tijdig te ontvangen.

Sluitingsdatum kopij voor het winternummer: 15 november 2008.

Hopelijk is dit herfstnummer voor u weer interessant genoeg om het te lezen en te verwerken.
Ook uw reacties op het blad en de artikelen zijn welkom.

Vriendelijke groet, Frits Moers, eindredacteur.

Column Lambèrt de Kwant

Waarom ik geen monnik werd

Er zijn wel eens momenten geweest in mijn leven, en soms nog wel, dat ik meer innerlijke rust "dacht" te kunnen vinden in een spirituele gemeenschap of een klooster. Dacht tussen aanhalingsteken, want het is op z'n zachts gezegd nogal naïef te denken dat je binnen de kloostermuren meer harmonie en innerlijke rust vindt dan midden in de samenleving. Een wijze RK-priester raadde mij mijn wens om monnik te worden hoofdschuddend af. "Dat red je nooit, je loopt daar weer zwaar gefrustreerd weer even hard uit", zei hij.

Ik ben gewoon journalist blijven met als specialiteit zingeving en spiritualiteit. Religiejournalist, noemen ze dat bij m'n vakbond. Mijn studie theologie (niet voltooid) heeft me veel geboden en ik maak er nog steeds dankbaar gebruik van. Heb ook wel eens gedacht om religiestudies te gaan doen, maar de aardse realiteit bracht met zich mee dat ik gewoon aan het werk moest blijven. Priester worden in de VKK heb ik niet geambieerd. Ik krijg het al benauwd als ik al die verrichtingen op het altaar gade sla en ook wel eens iets mis zie gaan. Ik krijg dan een plaatsvervangend schaamtegevoel en zie me zelf al staan op het altaar waar ik prompt een wierookvat laat vallen. Zoiets dus. Ik ben eens heel even lector geweest in de Jacobuskerk in Dan Haag. Met m'n stem was niks mis, maar er ging wel een en ander mis! Pffff! Krijg het er nog benauwd van…

Ook heb ik eens een priester haast een hartverzakking bezorgd door de hostie op de vloer te laten belanden in plaats van op m'n tong. De geleerden zijn het er nog niet over eens of dat nu een hem lag of aan mij, maar ik zie nog zijn paniekerige reactie. Nee, het was geen VKK-priester.

Geen monnik. Wel o.a. hoofdredacteur van dit blad, researcher bij de OHM (de Hindoe-omroep) en presentator van een eigen radioprogramma waarin ik iedere week iemand van de spirituele "familie"in Nederland interview. En verder nog stukjesschrijver in al van bladen en ze gaan allemaal over spiritualiteit, zingeving en o ja, klassieke muziek, m'n grote passie. Wel bezig met spiritualiteit dus, maar dan op m'n eigen vakgebied, waarin ik al sinds de 70'er jaren werkzaam ben. Gewoon midden in de samenleving met alle hobbels en tegenslagen van dien. Soms zijn er wel eens moeilijke momenten waarop ik aan zo'n klooster denk, maar ik weet tegelijk dat dit een vlucht, een illusie is. De kerkvaders van 2000 jaar geleden vluchtten ook de woestijn in, ver van alle wereldse verleidingen, maar hadden daar ook erotische dromen en verlangens. So what? Ik herinner mij een film waarin een Tibetaanse monnik zich had laten opsluiten in een donker hok, zichzelf kastijdde en nagels had van hier tot Timboektoe. Terug in het klooster wordt hij zichtbaar geconfronteerd met zijn seksuele verlangens, waarna hij wordt weggestuurd. Later zien we hem tijdens hevige vrijpartijen en het wordt duidelijk dat de ascese hem niet veel heeft gebracht. Het was gewoon zijn ding niet. Voor wie wel!

Dezer dagen las ik het nu in luxe editie en rijk geïllustreerde boek "Een levensregel voor beginners, benedictijnse spiritualiteit voor het dagelijks leven" van de oblaat Wil Derkse. Oblaten leven doorgaans buiten het klooster maar behoren toch tot de benedictijnse gemeenschap. (Kan ik ook nog overwegen.) Zo ook Wil Derkse die qua werk midden in de samenleving staat. Wel bracht hij bepaalde perioden in het klooster door en hij vertelt open en eerlijk over zijn proces van vallen

en opstaan. Wat hij zelf ervoer was een gevaarlijke en zeer onbenedictijnse fase, waarin hij werkelijk en levend 'in de wereld' hevig en hartstochtelijk begon te verlangen naar zijn bezoeken aan de abdij "Als een ontspanning aan mijn toegenomen taken en verantwoordelijkheden, als een veilige haven, als een instituut voor spirituele intensive care waar ik enkele dagen aan het infuus mocht liggen. Had ik deze wereld eerder gekend, dan had ik destijds niet gekozen voor een getrouwd en actief leven, zo dacht ik toen soms. Ik noem dit onbenedictijns, omdat Benedictus weinig moest hebben van het 'weglopen' van iets waaraan je je hebt verbonden."[1] Wil Derske raakt hier de kern. Er is op zich niets mis met het kloosterleven, maar je moet ook de moed hebben midden in deze wereld te leven en je niet te schamen voor de verlangens waarmee je geconfronteerd wordt. Je lichaam is de tempel van de geest. Met dat lichaam hebben de religies het vaak knap moeilijk gehad. Sommige religies beschrijven het lichaam als de wortel van alle kwaad, en anderen vertellen dat het slechts een illusie is of op zijn best alleen maar onbeduidend. En de geneeskunde behandelt het lichaam mechanisch als een verzameling losse onderdelen die van de ziel erin gescheiden is. De standaardopleiding voor psychotherapeuten negeert het aandeel dat het lichaam in de geestelijke gezondheid heeft. In haar boek *"Handboek Chakrapsychologie"* [2] wijst Anode Judith op de gevolgen van dit denken,"Het contact met ons lichaam kwijtraken betekent spiritueel dakloos worden. Zonder anker drijven we doelloos rond, gebeukt door de winden en de golven van het leven."Onverbondenheid met het lichaam is een culturele epidemie, zegt ze terecht. "Van alle verliezen die vandaag de dag scheuren in de menselijke ziel veroorzaken, kan deze vervreemding wel de meest alarmerende zijn, omdat ze ons van de wortels van het bestaan scheidt. Met banen die ons omlaag halen, routines die automatisch zijn en omgevingen die onze zintuigen vernietigen. Verliezen we de vreugde die ontstaat vanuit de dynamische verbinding met de enige levende aanwezigheid die we gegarandeerd ons hele leven zullen hebben: ons lichaam." Ons wordt geleerd het lichaam met de geest te beheersen, die als iets hogers wordt beschouwd. Maar het lichaam bezit een intelligentie waarvan de mysteries nog door de geest moeten worden doorgrond. We lezen in boeken wat we moeten eten, hoe we de liefde moeten bedrijven, hoeveel slaap we nodig hebben, en leggen dit alles liever aan het lichaam op dan dat we naar het lichaam luisteren. Geen vlucht uit de wereld, geen ontkenning meer van het lichaam. Deze nieuwe focus op het lichaam en lichaamsbewustzijn waarvan de laatste jaren gelukkig sprake is, is opmerkelijk Het afgelopen decennium is het zelfs een heuse wetenschap geworden. Zo speelt Psychoneuro-immunologe (zo heet het vakgebeid van de Amerikaanse neuro-immunologe Esther Sternberg) een belangrijke rol in het onderzoek naar het verband tussen lichaam en geest. De scheiding tussen lichaam en geest heeft desastreuze gevolgen gehad voor de samenlevingen. Een scheiding die bijvoorbeeld *Reflectie*-medewerker Ojas de Ronde in zijn franciscaanse tijd vooral zichtbaar werd gemaakt naar de buitenwereld en de monniken zelf die een koord droegen met drie knopen. Dat koord was een soort afscheiding. Je droeg dat om het middel en de knopen stelden drie geloften voor: geen bezit, geen seks en geen eigen wil. Van wat onder de gordel, waar de chakra's zitten, hoefde je niet al te veel te verwachten. Het lichaam, z'n aarding en seksualiteit werden al het ware afgesnoerd. Gelukkig is die visie tegenwoordig wat anders, maar je komt ze toch weer tegen. in spirituele en *new age*-kringen. Er zijn organisaties waar alcohol, seks en vlees *not done* zijn. Onlangs zat ik met een collega tijdens een bespreking op een zonnig terras te genieten van wat spiritualiën. Komt er uit het niets een mevrouw op me af stuiven. "Nou dat valt me van je tegen hoor! Ik lees je stukken en heb wel eens een lezing van je bijgewoond en nu zit je hier bier te drinken en dan de grappen die jullie maken. Dit is helemaal niet spiritueel." Ik probeerde haar duidelijk te maken dat spiritualiteit niet zit in al dan niet een biertje drinken, wilde nog op haar gezondheid drinken, waarna ze hoofdschuddend haars weegs ging. "Dit komt nooit meer goed tussen jullie," zei m'n collega grijnzend en nam nog een slok.

Ik heb echt wel respect voor mensen die principieel tegen alcohol zijn, maar ga alsjeblieft mij geen normen opleggen en mijn gedrag zondig en niet spiritueel noemen. Dan ga ik steigeren. Ik weet ook wel dat een sober en matig leven goed is voor je lichaam en geest, maar genieten mag. Doen monniken ook. Ik heb nog mooie herinneringen aan een weekend in een klooster en de borreltjes en de grappen 's avonds. Een contemplatief, spiritueel leven en spiritualiën hoeven elkaar niet uit te sluiten. Er was ook een wat oudere, milde broeder die niet dronk, maar zijn medebroeder niet veroordeelde. Een prachtmens met veel humor.

Er is een tijd geweest dat ik als parlementair verslaggever 'innemend' kon zijn en behalve het Haagse Nieuwspoort ook de overige schenklokalen frequenteerde. Inmiddels is er na enkele noodzakelijke klappen op m'n kop veel veranderd, maar ik weet dat dit ook een noodzakelijke fase was op deze scholingsweg. In het eenheidsbewustzijn waar we naar toe gaan, past geen veroordeling, afwijzing of afscheiding en zullen we het dualiteitsdenken achter ons moeten laten.

Ojas de Ronde wees in een interview op wat Osho zei: "*The body is the door.* De *body* en de *soul* kennen elkaar heel goed en zijn beide onschuldig. Als je de *mind* (waarin dat dualisme en afkeer van materie huist) stillegt, ga je het lichaam ontdekken en dan merk je dat het helemaal ingebed is in de natuur en de schepping." Geen vlucht naar een klooster dus maar midden in deze wereld leven, met alle ongemakken en problemen die dat met zich meebrengt. Monniken en nonnen lopen weer tegen andere dingen aan. Wil Derkse wijst erop dat mensen zelfs op hoge leeftijd het knagende gevoel hebben dat ze nog ingrijpend anders moeten worden, dat ze nog aan zichzelf moeten werken, dat ze er nog niet klaar voor zijn. "We hebben in veel functies nog een opvallend potentieel om door te groeien"

Ach, klaar zijn we nooit! Johannes van het Kruis had het ook al door: je beklimt de berg, maar halverwege tuimel je weer omlaag en begin je weer opnieuw te klimmen, maar je houdt de top in de gaten, want daar wil je naar toe, dat is je doel. Sommige mensen denken halverwege de berg dat ze er al zijn en roepen tegen andere klimmers dat ze 'nog niet zover zijn."

Dat zij die hoofdschuddende mevrouw ook: "Jij bent nog niet zover, anders zou je dit niet doen."

Nee, ik ben nog niet zover, maar houd wel de top in de gaten en neem er nog een.

Proost! ||

Tekenen van renaissance in het geruisloos verdwenen Westerse Christendom

✠*Frank*

Het christendom nu

Het Christendom is voor velen een achterhaalde godsdienst. De omvang van ontkerstening en ook van de ontkerkelijking in de laatste halve eeuw is enorm. De uitzonderingen daargelaten, lopen de kerken leeg; het deel van de bevolking dat ter kerke gaat, is drastisch kleiner geworden. Uit de kerk lijkt het religieuze leven weggetrokken. De bezielende en bindende kracht van het Christendom in de samenleving is verdwenen. Welke veranderingen, welke ontwikkelingen zijn daar de oorzaak van?

In de Middeleeuwen ontwikkelde zich een veelvormige eenheid van Europa, die beslissend werd bepaald door het Christendom. Daarna – vanaf de 14de eeuw – begint de 'nieuwe geschiedenis' waarin een proces van losmaken van het individu uit kerkelijke en sociale bindingen op gang komt. Die ontwikkeling heeft zich voortgezet tot in de tegenwoordige tijd en lijkt vrijwel voltooid te zijn. De scherpe scheiding van Kerk en staat heeft daartoe zeker bijgedragen, voorbereid tijdens de 18de-eeuwse Verlichting, door het rationele denken en de humanistische idealen centraal te stellen. Het beeld van de Almachtige God verbleekte. Het Godsbesef lijkt ook verloren te zijn gegaan met de Verlichting, en de geloofswaarheden – de geloofsleer, de dogma's – werden als minder onaantastbaar ervaren. Het individualisme werd gevoed – de rechten van de mens werden benoemd en vastgesteld.

Vrijheid van godsdienst werd beschouwd tot die rechten van de mens te behoren, de samenleving bepaalde de normen en waarden. Maar toch, de mens lijkt niet minder religieus te zijn dan een eeuw of meer geleden. De religieuze mens slaat een (spirituele) weg in naar binnen. In de huidige tijd spreken we eerder van een spiritueel dan van een religieus mens, al dekt dat elkaar grotendeels; bij beide is er geen speciale band met een godsdienst, in dit geval het Christendom.

Gedurende de laatste decennia is spiritueel 'in', al wordt veel wat daar niet direct mee te maken heeft óók daaronder verstaan. Maar wat maar een beetje naar binnen gericht is in plaats van op het materiële, heet nu plotseling spiritueel.

Tegenwoordig worden de uitingen van het christelijke geloof in de samenleving nog wel geduld. De christelijke feestdagen, waarvan oorsprong en betekenis nauwelijks nog bekend zijn, blijven nog gehandhaafd. Voorwaarde is wel, dat zij niet al te zeer opvallen en zich zeker niet opdringen. Het klokken luiden 's zondags kan nog wel genade vinden als teken van de roep om zich te gaan bezinnen, maar de zondag dient niet meer het uitgaans- en winkelend leven stil te leggen. Dan is ook daar de stilte op de dag des Heren verdwenen.

In het openbare leven is de rol van het Christendom geheel uitgespeeld. De kerk is geen sacrale ruimte meer; de huiver van het mysterie is daar verdwenen; de liturgie die de kerkganger in aanraking moet brengen met de sacrale, heilige werkelijkheid, is stom geworden; de verhalen, het evangelie – de vreugdevolle boodschap – worden niet meer begrepen. De kerk verwijst evenmin naar het mysterie van het bestaan – en nog minder naar het in wezen goddelijke daarvan, en brengt niet meer een samenhorigheid onder de mensen tot stand, de gemeenschap der gelovigen die niet (meer) het mystieke lichaam van Christus is. Het wil niet gezegd zijn dat dat in het verleden wél zo was, maar het utopische besef leefde toch wel binnen het christendom. Misschien vindt u dit wat somber en zwart-wit gedacht; iets hiervan is toch wel het geval.

Van invloed is het kwaad, de misdaad; het heeft enorme, grotendeels collectief verwoestende vormen aangenomen in de 20e eeuw; en het kan niet anders dan ook de mens beroeren die daar zelf niet direct onder geleden heeft. Hiroshima en Auschwitz werken door in het leven van vandaag. Het beeld van de almachtige God van het Christendom kan voor velen daardoor aan betekenis en waarde hebben ingeboet, en dat geldt ook voor de godsdienst zelf.

Dus het Christendom is een achterhaalde godsdienst. Gaat dat niet te ver om dat zó definitief te stellen? Wel is er sprake van een crisis van deze godsdienst, maar die crisis zou ook kunnen leiden tot een hernieuwde, christelijke religie. Zijn de tekenen daarvan al te vinden?. De overal opbloeiende spiritualiteit is daar m.i. geen teken van, ook omdat spiritualiteit niet noodzakelijkerwijze aan een godsdienst gebonden is. Buiten West- en Noord-Europa waar bovenstaande in het algemeen wel op slaat, groeit het Christendom nog, met name in de Verenigde Staten [1] en in Latijns-Amerika, maar het betreft daar hoofdzakelijk een fundamentalisme dat de mens ondergeschikt houdt; waar de kerk een machtpositie over de gelovigen heeft. En daar heeft de Europeaan, sinds de Verlichting, zich geleidelijk aan onttrokken, met mede daardoor uiteindelijk ontkerkelijking en ontkerstening tot gevolg.

Tekenen van renaissance?

Zijn er dan toch tekenen die wijzen op een hernieuwing, een renaissance van het Christendom?

Het Christendom is een godsdienst van het boek, de Bijbel. Op de Bijbel is in alle Kerken de geloofsleer gebaseerd en de verschillende Kerken geven elk een verschillende interpretatie van die Bijbel, aangevuld door de theologie van de kerkvaders uit de beginperiode tot aan het eind van de 4de eeuw. Toen werden ook de geloofsbelijdenissen geformuleerd en was de uiteindelijke samenstelling van de Bijbelboeken tot stand gekomen.

Al vijftien eeuwen en langer laten de christenen zich inspireren door de toen vastgelegde boeken van de Bijbel, waaruit troost is geput en zin en richting is gegeven aan het bestaan, aan het leven. In Europa volgden vertalingen uit het oorspronkelijke Grieks in het Latijn, het Duits en het Nederlands, en gaven de tekst steeds beter weer, gesteund door het Bijbelonderzoek. Het goede nieuws, de blijde boodschap, het evangelie, wordt weliswaar nog verkondigd, maar nu nauwelijks meer verstaan.

Dat Bijbelonderzoek houdt ook in hoe de Bijbel is ontstaan. Het zal dan blijken dat uit de vele, schriftelijk vastgelegde 'getuigenissen' van de eerste eeuwen een selectie heeft

plaats gevonden; maar de niet in de Bijbel opgenomen teksten – veelal van gnostische aard – zijn wel ten dele en vaak indirect bekend. Daaruit kan in de huidige tijd aan de huidige Bijbel worden toegevoegd; dat zou een verrijking zijn van het christelijke erfgoed en mogelijk een vernieuwing van het christendom inluiden. Maar tot nu toe – ondanks uitgebreid onderzoek hiervan, ook door theologen – zijn de bevindingen van het Bijbelonderzoek nauwelijks doorgedrongen tot de Kerken. Een mogelijke vernieuwing van het christendom, als die er komt, zal langs deze weg wel erg aarzelend komen. Maar de tekenen zijn er. Het loont de moeite na te gaan of dat reëel is door te onderzoeken hoe de Bijbel is ontstaan. Daarover hieronder meer.

Hoopvol, maar met enige aarzeling, kan de verwachting worden uitgesproken dat door het meer en meer bekend worden van de vroegchristelijke stromingen en van de geschriften, verworpen bij de uiteindelijke vaststelling van de canon van de Bijbel, een renaissance van het Christendom ontstaat in de Westerse samenleving. Het klimaat daarvoor is gunstig, dat we met enige overdrijving en met speciaal ons land in gedachte, spiritueel kunnen noemen. Een groot percentage immers van de jongere generatie, zo'n veertig procent, acht zich spiritueel.

Het volgende gaat in op die onderdrukte, vroegchristelijke stroming.

Het ontstaan van de Bijbel en de canon van de bijbelse geschriften.

Zoals eerder gezegd: het Christendom is een religie van het boek: de Bijbel, ook genoemd de Heilige Schrift (in de katholieke traditie) of het Woord Gods (in de reformatorische traditie). Het geloof en de liturgie van de erediensten zijn vrijwel uitsluitend gebaseerd op de Bijbel.

De Bijbel bestaat uit de Hebreeuwse geschriften – het Oude Testament – en de zevenentwintig boeken van het Nieuwe Testament. We zullen ons in het volgende voornamelijk tot dit tweede deel van de Bijbel beperken, hoewel ook veel te zeggen zou zijn over (het ontstaan van) het eerste deel, dat immers deel uitmaakt van de (christelijke) Bijbel.

Het Nieuwe Testament is over een lange periode in het begin van het Christendom samengesteld en gekozen uit vele in omloop zijnde geschriften van verschillende aard: evangeliën, pastorale brieven, openbaringen van de apostelen, van met naam bekende en geheel onbekende schrijvers of redacteuren. Het betreft mondelinge of schriftelijke overleveringen, verscheidene daarvan waren al van meet af aan gezaghebbend. De criteria voor verwerpen of insluiten binnen de canon is bekend.

Het ontstaan van het Nieuwe Testament is goed te volgen aan de hand van de vorming van de nieuwtestamentische canon [2], het geheel van de kerkelijk erkende Bijbelboeken; daarover is veel gepubliceerd [3].

Het doel van de canon was het zich wapenen tegen de 'dwaalleer van de ketters' en het vastleggen van eigen wezenskenmerken van het geloof, of in ruimer verband van het Christendom. Dus werd beoogd het onderscheid vast te stellen tussen dwaalleer en leer.

De canon ontstond grotendeels in de periode 150-220 n. Chr, maar werd pas veel later geheel afgerond. Het Westen was veel sneller in het vaststellen daarvan dan het Oosten, en de Syrische Kerken kwamen er minstens pas een eeuw later aan toe.

Aanvankelijk was alleen de Joodse Bijbel canoniek en daarmee gezaghebbend. (De Joodse Bijbel kent overigens ook een lange 'canongeschiedenis'). Toen werd ook de schriftelijke èn mondelinge overlevering over Christus gezaghebbend, hoewel nog lang niet vast omlijnd. De schriftelijke overlevering omvatte aanvankelijk de evangeliën van Marcus, Mattheüs en Lucas (tweede helft van de eerste eeuw) en van Johannes (het eind van de eerste, begin tweede). Bovendien behoorde vele later zo genoemde apocriefe evangeliën ertoe, onder meer uit gnostieke kringen, onder de naam van een van de apostelen. Het bevatte vele, ook letterlijk fantastische overleveringen, waaronder jeugdverhalen over Jezus.

Uiteindelijk – eind 4de eeuw – werd de Canon geheel afgerond en afgesloten, en werden de huidige boeken gesanctioneerd door de kerkvaders, in synodevergaderingen van Nicea en Constantinopel. Daarmee was de Canon van de Bijbel, van het Nieuwe en het Oude Testament, eens en voor altijd (?) vastgesteld.

Sinds eind 4de eeuw, toen de Bijbel dus haar huidige vorm en inhoud had gekregen, zijn er nauwelijks vragen aan de orde gesteld ten aanzien van het aantal en de identiteit van de Bijbelboeken, zelfs niet in de perioden van Renaissance en Reformatie. In die perioden werden wel enkele discussies gevoerd over het auteurschap van de Hebreeënbrief, en ook over enkele van de algemene of katholieke brieven en het laatste boek Openbaring. Verder achtte Maarten Luther een viertal nieuwtestamentische boeken inferieur (Hebreeën, Jakobus en Judas en Openbaring), en werd eind 17de eeuw een boek[5] gepubliceerd dat zeer opzien baarde. Daarin werd de heiligheid van de Heilige Schrift, het Woord Gods, ter discussie gesteld. Geen goddelijke openbaring behoefde daaraan ten grondslag te liggen, want de grondideeën van het Christendom die op de Bijbel zijn gebaseerd, kunnen geheel uit de rede worden afgeleid. Het boek werd veroordeeld door de Grand Jury van Middlesex, en publiekelijk in Dublin verbrand in opdracht van het Ierse Parlement. Sindsdien is het stil geworden over de canon van de Bijbel. Er is wel een uitgebreid en diepgaand kritisch bijbelonderzoek op gang gekomen, tot op de dag van vandaag. Maar aan de canon is niet getornd.

De laatste tijd is er wel discussie gevoerd binnen het Westerse Christendom – zonder gevolgen – of de Bijbelse canon een open of gesloten canon is, dat wil zeggen of aan de canon nieuwe geschriften kunnen worden toegevoegd of zelfs verwijderd.

Geschriften die buiten de canon zijn gehouden

De teksten en verwijzingen van de vele niet in de canon opgenomen geschriften zijn bekend via de orthodox christelijke bestrijders daarvan. Sommige geschriften waarnaar werd verwezen, zijn veel later – in de 19e en 20e eeuw – gevonden, vaak zeer fragmentarisch. Daartoe behoort de belangrijke vondst in 1945 van de z.g. Nag Hammadi bibliotheek [4]. Die bevat o.m. het Evangelie der Waarheid, waarvan de auteur vermoedelijk Valentinus is, het evangelie van Thomas (eerder en verzameling wijsheidspeuken), de evangeliën volgens Filippus en volgens Maria (Magdalena) dat niet tot de HM geschriften behoort, en het evangelie der Waarheid (eerder een reeks meditaties). Maar ook bevat de 'bibliotheek' openbaringen, naast die van Johannes ook van Paulus, Jacobus en Petrus, evenals de handelingen van Petrus en de twaalf apostelen als aanvulling op het Bijbelboek Handelingen (van Lucas). Duidelijk gnostische geschriften hiervan zijn:

Het evangelie van Thomas, zeer spectaculair, bevat een groot aantal spreuken, gelijkenissen en korte gesprekken waarin Jezus aan het woord is. Hoewel bekend was dat er een evangelie op naam van Thomas bestaat (Hippolytus, Origenes, Eusebius verwijzen ernaar), was dit geschrift tot 1945 praktisch geheel onbekend. Is Thomas wel gnostisch? Af te meten aan het voorkomen van een allerhoogste God én een lagere schepper in de meeste gnostische werken, zien we dat dit onderscheiden niet nadrukkelijk voorkomt in Thomas. Het bevat geen uitgewerkte mythe, zoals in het Geheime boek van Johannes. Gnostisch in Thomas is wel waar Jezus over zijn leerlingen zegt dat zij van het Koninkrijk zijn en afkomstig van het Licht, dus over het voor-bestaan van hun zielen in de hemel.
Het evangelie volgens Filippus, een verzameling van 127 spreuken, overwegingen en interpretaties van teksten uit het Oude en Nieuwe Testament. Ook van dit evangelie was bekend dat het bestond en dat de Manicheeën het gebruikten. Veel zinspelingen op een uitgewerkte mythologie.
Het evangelie der Waarheid, dat geen titel draagt. Irenaeus, in Tegen de ketterijen, gaf er deze naam aan.

Veel van deze gnostische geschriften, van Nag Hammadi en daarbuiten, dateren van ná 200 n.Chr, mogelijk met vroegere, oorspronkelijker versies, zoals die van het evangelie van Thomas dat waarschijnlijk zelfs stamt van vóór de synoptische evangeliën (van Mattheus, Marcus en Lucas; jaren 60-70).

Nader over gnosis en de canon

In het gnosticisme, in het bijzonder het stelsel van Valentinus, maar ook in die van anderen, werd onderscheid gemaakt tussen God de Vader van Jezus Christus en de God van het Oude Testament, een lagere god, de demiurg, die uit de volheid (het pleroma) is voortgekomen. Deze god schiep de mens uit ziel en stof, naar zijn beeld en gelijkenis. De demiurg is dus de wereld-schepper, de schepper van de aarde. Voor het vroege Christendom was het Oude Testament gezaghebbend in de visie dat God de Schepper is van hemel en aarde en ook de God en Vader van Jezus Christus is. Dus wel de schepper van hemel en aarde, maar verder niet verheven genoeg, wel rechtvaardig, maar niet goed. De opstanding der doden identificeren de gnostici met het verwerven van ware kennis, gnosis. Als de Kerk was meegegaan met de gnostische scheiding tussen de God van het Oude Testament en de Vader van Jezus Christus, dan was daarmee de band met het volk Israel doorgesneden. Jezus was dan niet in de lijn van de oudtestamentische profeten opgetreden, en had een geheel nieuwe, afwijkende hemelse boodschap gebracht.

De vroege Kerk bestreed fel de gnosis. Daarvoor was nodig aan te geven wat de 'echte' overlevering aangaande Jezus Christus de Heer inhield. Norm hierbij was: van apostolische oorsprong. Dus als 'echt' werden alleen de geschriften van de apostelen beschouwd en die van hun directe leerlingen, de 'ontwijfelbare dragers van de H. Geest'. Dit hield in dat ca. 150 n. Chr alleen canoniek waren: de vier canonieke evangeliën, de brieven van Paulus, de Handelingen van de Apostelen en de Openbaring (van Johannes). D.w.z. het gehele Nieuwe Testament was toen al vastgelegd, met uitzondering van de 'algemene zendbrieven' (protestante benaming) of van de 'katholieke brieven' (rk benaming). Wel vrij algemeen erkend waren 1 Petr, 1 + 2 Joh, maar de Brief aan de Hebreeën werd niet erkend in het Westen, wel in het Oosten. Daarentegen was er wel een boek 'Herder van Herman' bekend dat verloren is gegaan.

Voor het einde van de openbaring, verwoord in de Bijbel, geldt ca 380 n.Chr; de openbaring werd toen dus als definitief afgesloten beschouwd. Het Nieuwe Testament bevatte toen – en bevat nu – zevenentwintig canonieke boeken, niet meer, niet minder.

Tot slot

Tekenen van renaissance van het Westerse Christendom zijn m.i. te vinden in de herwaardering van de vroegchristelijke geschriften waartegen het vroege orthodoxe christendom fel gekant was en die daardoor niet zijn opgenomen in de Bijbel als canoniek.

Die geschriften zijn grotendeels bekend en goed beschikbaar, in het bijzonder door de vondst van de ten dele gnostische Nag Hammadi bibliotheek, midden vorige eeuw.

De vernieuwing van het (Westerse) Christendom zou dus samenvallen met de renaissance van het vroegchristelijke gnosticisme. Daartoe draagt zeker bij de huidige spirituele gerichtheid van velen, ook jongeren, in de samenleving. Vanuit de Kerken zelf, georiënteerd als deze zijn op de Bijbel, is geen vernieuwing van het christelijk geloof te verwachten, tenzij (een deel van) de verworpen vroegchristelijke (gnostische) geschriften in de Bijbel wordt opgenomen, ook al bevat de huidige Bijbel gnosis in een wat verborgen vorm.

In de VKK worden in enkele kerkgemeenten – voor een proef periode – de lezing(en) tijdens de H. Mis genomen uit andere bronnen dan de (canonieke) Bijbel, in het bijzonder uit de Nag Hammadi geschriften. De geselecteerde teksten uit deze NH bibliotheek, en mogelijk uit andere vroegchristelijke bronnen, zullen na die proefperiode mogelijk worden 'gecanoniseerd'. Daarmee beschouwt de VKK in feite de canon van de Bijbel al als een open canon.

* * *

Verwijzingen en Literatuur

1. Het christelijk fundamentalisme, voornamelijk in Noord Amerika; het neo-calvinisme, via de Nederlander Abraham Kuyper (1837-1920), is in de VS niet onbekend.
2. Canon, naar het Grieks voor regel, richtsnoer.
3. The canon of the New Testament - its Origin, Development and Significance. Bruce M. Metzger, Clarendon Paperbacks, 1987; 326 p
4. De Nag Hammadi geschriften - een integrale vertaling van alle teksten uit de Nag Hammadi codices en de Berlijnse codex, J. Slavenburg, W. Glaudemans, 2004/2005, 3e druk, Ank-Hermes, 1200 p.
5. Christianity not Mysterious, John Toland, Oxford 1699

In een vervolgartikel, in een van de komende nummers van Reflectie, zal worden nagegaan waaruit die vernieuwing zou kunnen bestaan. Zeker, gnosis zal dan ook aan de orde komen, wel wetend dat het gnosticisme zeer divers is, en niet alles daaruit relevant en van belang is.

* * *
*

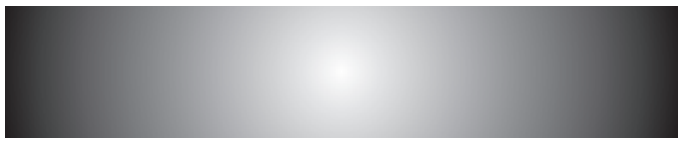

God in de Evolutie

Het Westen op zoek naar de Bron van het leven.

Ojas Th de Ronde

Nu door de mondialisering onze identiteit aan het wankelen wordt gebracht, stellen we traditionele antwoorden op fundamentele levensvragen opnieuw ter discussie. Het vraagt nieuwe antwoorden. Een van de wezenlijke vragen waarop we opnieuw het antwoord moeten vinden is: Waar komen we vandaan? Wat zijn nu feitelijk onze wortels? Wat is de oorsprong van ons en van de wereld om ons heen? Hoe kunnen we van daaruit een nieuwe toekomst plannen?

Een gemeenschap wil vanuit een gezamenlijkheid functioneren. In vroegere tijden zorgden mythen voor dat collectieve gevoel. In mythen ging het om het formuleren van fundamentele waarheden en wetmatigheden die de dagelijkse realiteit overstegen. Men belandde daarmee al snel in het bovennatuurlijke, het buitentijdse, het buitenaardse. Men vertelde van gebeurtenissen, goddelijke krachten en machten waarmee de natuur en het hele gebeuren van het universum en van de mens kon worden verklaard.

Het christelijke Westen heeft zich lange tijd voldoende kunnen vinden in de mythische verhalen van de Bijbel, zoals over de schepping en de zondeval. Maar de waarde daarvan is sinds de Verlichting ondergraven. We blijven daarom leven met een aantal fundamentele vragen over onze oorsprong. Het is belangrijk daar een inspirerend antwoord op te vinden.

Geloof, ratio en innerlijke gnosis

In het Westen kennen we drie mogelijkheden om op fundamentele vragen een antwoord te vinden: het geloof, de ratio en de innerlijke gnosis. Wat betreft het antwoord op de vraag: naar onze oorsprong zijn geloof en ratio al een aantal eeuwen in een felle strijd gewikkeld. Sinds Darwin een rationele verklaring vond voor het ontstaan van de soorten, inclusief de mens, zijn de conservatieve christenen hiertegen in het geweer om de plaats van God als schepper veilig te stellen. In dit gevecht gaat het om het gelijk van de Bijbel tegenover de rationele voorstanders van Darwins evolutieleer. Geloof tegenover wetenschap. Dit gevecht laait telkens opnieuw op en het einde is nog niet in zicht. Hoe kunnen we deze gevechtslinies verlaten en een inspirerend antwoord vinden?

In dit artikel volgen wij het pad van de innerlijke wijsheid. Deze innerlijke wijsheid houdt wel rekening met de bevindingen van het geloof en de rede, maar is er niet toe beperkt. Zij kan geïnteresseerd zijn in geloofsuitspraken, zonder er zich aan te binden. Ook luistert zij graag naar wat de ratio en wetenschappelijke experimenten menen te kunnen aantonen, maar beseft dat ook dit beperkte gezichtspunten zijn.

Nu is het aan onze innerlijke wijsheid om ons verder te gidsen. We luisteren stil en met aandacht naar ons innerlijk kompas. En we gaan op zoek in de wereld van de verschijnselen. De eerste stap die we daarbij kunnen zetten is: goed kijken en ons bewust worden van wat er werkelijk is. Zoals alle gnostici voor ons deden:via de uiterlijke verschijnselen het wezen van de dingen, mensen en kosmos leren zien. En de boodschap die we daarbij ontvangen vanuit het innerlijk leren verstaan. Daarbij zal datgene wat de ratio aandraagt wat bescheidener worden en zal van binnen uit de waarheid duidelijk worden en ons vrijmaken.

Op vakantie

Een vakantie in de Pyreneeën, in het huis van een goede vriend, bleek een uitstekende gelegenheid om hier nader op in te gaan. De natuur was er inspirerend en je kon er eindeloos in wandelen en dwalen. Een ongeremde, wilde natuur met glooiende heuvels, beekjes, bergen en bossen. Hier en daar oude grotten met historische grotschilderingen. Behalve mijn vrouw was er nauwelijks iemand in de buurt. Overal om je heen kon je genieten van de stilte van bossen waarin een heldere ordening het altijd won van de chaos. Of je werd verrast door kleurige bloemenvelden. En ver weg aan de horizon gingen altijd prachtige tijdloze bergmassieven met je mee.

Het huis waar we logeerden was zelf ook een schatkamer. En wel van oude en nieuwe boeken, dvd's en video's over de evolutie van het leven. Want daarin had mijn vriend zich in de loop van de jaren helemaal gespecialiseerd. Je kon er alles lezen over de materialistische evolutietheorie van Darwin en de Neo-Darwinisten. Hij was daar zelf helemaal vol van, want volgens mijn vriend was hun bewijsvoering verpletterend. En het had volgens hem ook grote schoonheid. Een van de boeken die hij me daarover liet zien, was dat van fotograaf Frans Lanting: *Leven, een reis door de tijd* [(1)]. Ook zijn website over dit onderwerp [(2)] geeft in schitterende beelden een illustratie van de ontwikkelingen van het leven op aarde. Het overtuigde door de kwaliteit van beeld en tekst: het leven op aarde is in meer dan 4 miljard jaren op een zeer intelligente wijze geëvolueerd tot wat we nu meemaken.

Daar was ik het grotendeels mee eens, maar ik meende toch ook dat hier nog iets wezenlijks gemist werd. Of ik het dan eens was met de christelijke, conservatieve 'creationisten' of de voorstanders van 'het intelligent design'? Nee, dat ook niet. Die waren teveel in oude dogma's gevangen en konden de nieuw ontdekte feiten niet integreren. Wat dan wel?

Ik had een paar klassiekers meegenomen van Helena Petrovna Blavatsky [(3)] die ik vroeger eens vluchtig had gelezen, maar dat ik in deze vakantie nog eens rustig tot me wilde laten doordringen. Ook had ik nieuwe vertalingen van de Bijbel [(4)] en van de Koran [(5)] bij me.

Niet zozeer omdat ik hen het laatste woord wilde geven, maar omdat dit voor mij verslagen zijn van mensen die diepgaand bezig geweest zijn met fundamentele vragen over het leven. En mijn vakantie wilde ik hieraan wijden.

Een verslag hiervan in dit artikel.

Darwin en zijn opvolgers

Charles Darwin is in mijn ogen nog steeds een grootse ziener die, zoals Freud en Einstein, een enorme impact gehad heeft op ons denken over mens en wereld. Met Charles Darwin (1809 – 1882) kwam de wetenschappelijke kennis over de evolutie van het leven en het ontstaan van soorten in een stroomversnelling. Zijn boek *'On the Origin of Species'* [(6)] werd al vrij kort na publicatie in 1859 in de wetenschappelijke wereld aanvaard als de meest plausibele theorie over het ontstaan van de soorten, inclusief de mens.

Anders dan de gelovigen tot dan toe de Bijbel hadden begrepen, was de wereld zoals wij die kennen niet in zeven dagen door God geschapen, maar het gevolg van een miljoenen jaren durende evolutie. En daarbij waren een van de belangrijkste evolutiemechanismen voor de diversiteit van de soorten 'toevallige mutaties', 'natuurlijke selectie' en 'het overleven van de best aangepasten' *(survival of the fittest)*.

Gedurende de anderhalve eeuw sinds Darwin heeft de evolutietheorie belangrijke ontwikkelingen doorgemaakt, met name door een synthese met de Wetten van Mendel en nieuwe inzichten op het gebied van de (moleculaire) genetica. Door het onderzoek naar genen en DNA kreeg de evolutietheorie ook een basis in de moleculaire biologie.

Dit heeft ons 'weten' van de fysieke wereld enorm uitgebreid. Wij weten nu dat alle complexe organismen op aarde, wijzelf inbegrepen, in de loop van miljarden jaren uit eerdere, eenvoudigere levensvormen zijn geëvolueerd. Het bewijsmateriaal dat Darwin en zijn opvolgers hiervoor aandragen, is nog steeds verpletterend. Of dit alles slechts door mutatie en natuurlijke selectie verklaard kan worden, is nog een vraag. Maar er zijn momenteel voldoende gegevens om aan te nemen dat er in de loop van miljoenen jaren op aarde een wijdvertakte boom van leven is ontstaan, waarvan de hoofdvormen en algemene eigenschappen inmiddels goed bekend zijn.

En dat miljarden jaren daarvoor, nu bijna 15 miljard jaar geleden, dit helaal met alle materie, energie, zwaartekracht, tijd en ruimte ontstond vanuit iets onbeschrijfelijks, wat nu alleen maar ludiek kan worden aangeduid met een *Big Bang*, een niet voor te stellen Oerknal.

Creationisten in het geweer

Voor de conservatieve christenen die gewend waren aan het scheppingsverhaal in het begin van de Bijbel, waarin verteld werd dat God de wereld in zeven dagen had geschapen en toen ging rusten, sloeg dit in als een bom. Het leek erop alsof nu door een materialistische theorie God als schepper van hemel en aarde onttroond was. En Darwin werd bespot en verguisd.

Niet een erg intelligente reactie. Die kwam wel enkele jaren later van een toen nog onbekende Russische Helena Petrovna Blavatsky. In 1888 gaf zij met haar boek *'De Geheime Leer'* [(3)] een fundamenteel antwoord op de vragen die toen leefden. Zij was met haar boek in staat een brug te slaan tussen wetenschap, godsdienst en wijsbegeerte. En wel vanuit het uitgangspunt dat Bewustzijn en niet materie de fundamentele basis van de kosmos is. Hiermee opende zij ogen voor aspecten die Darwin vergeten was: de fijnstoffelijke en niet-materiële aspecten van de werkelijkheid.

Maar ook dit werd in christelijke kringen als ketters terzijde geschoven. En daarmee begon in het christelijke Westen een onzalige strijd tegen de evolutietheorie, zoals die door Darwin en zijn opvolgers werd voorgesteld. Momenteel zijn onder hen de 'creationisten' het meest bekend. Zij richten hun pijlen vooral op het feit dat Darwin zegt dat het leven op aarde en de kosmos in miljarden jaren door 'toevallige mutaties' is ontstaan. Dat is volgens hen geheel in strijd met het Bijbelse idee dat God het heelal en de wereld zoals wij die kennen in zeven dagen heeft geschapen. Zij menen dat dit zo letterlijk in de Bijbel staat en proberen dit nog steeds op alle mogelijke manieren te bewijzen. Vanuit fundamenteel christelijke hoek in de VS proberen zij nu het verhaal van de Bijbel met wetenschappelijk onderzoek te onderbouwen en van de zeven dagen bijvoorbeeld zeven tijdperken te maken.

Anderen willen niet zover gaan in het letterlijk nemen van de teksten van de Bijbel, maar houden wel vast aan het geloofsgegeven dat het basisontwerp van het leven geleverd is door een Intelligent Wezen. In de jaren '90 van de vorige eeuw schreef 'de biochemist Michael Behe hierover het boek *Darwin's Black Box* [(7)] en deed de theorie van Intelligent Design zijn intrede in creationistische kringen. Al werd dit boek onmiddellijk afgedaan als pseudo-wetenschap, de theorie bleef zijn invloed toch behouden.

In Nederland werd Intelligent Design vooral bekend door het boek van de biofysicus Cees Dekker, die in 2007 *'Omhoog kijken in platland'* [(8)] schreef. In dit boek proberen hij en een aantal geleerden van naam aan te tonen dat het christelijke geloof uitstekend kan samengaan met de evolutietheorie door uit te gaan van een ' intelligente ontwerper'. Is hier een alternatief gevonden voor de evolutietheorie en zou dit alternatief ook op scholen gedoceerd kunnen worden? Minister Ronald Plasterk van OCW – voorheen hoogleraar moleculaire genetica – aan wie het boek werd aangeboden, was het hier grondig mee oneens. 'Wetenschap heeft geen argumenten voor of tegen het geloof; ze hebben gewoon niets met elkaar te maken,'zei hij tegen de verzamelde pers.

Een oude Priestercodex

Wat mij opvalt in deze discussie is, dat er zo weinig rekening wordt gehouden met de bevindingen van het historisch-kritisch onderzoek op de Bijbel zelf. Want niet alleen de evolutie van het leven wordt met de ratio onderzocht, ook de evolutie van de Bijbel. Wetenschappers die onderzoek deden naar het ontstaan van de Bijbel kwamen immers tot verrassende ontdekkingen die in deze discussie nauwelijks worden meegenomen...

Zoekend naar het gelijk van de Bijbel, zoals die aan ons is overgeleverd, vonden een aantal archeologen, litteratoren en historici een andere werkelijkheid dan die binnen de Joodse of christelijke tradities bekend was. De stenen en oude teksten blijken een ander verhaal te vertellen. Zij tonen hoe Bijbelse historie en fictie nauw met elkaar zijn verweven.

Hun onderzoek gooit de geschiedenis van Israel overhoop. Want nu wordt duidelijk hoe de nakomelingen van koning David de geschiedenis herschreven uit politieke en ideologische overwegingen. En hoe tot diep in de tijd van de Babylonische ballingschap nog herschreven werd over wat er in feite gebeurd was.

Dit onderzoek trekt veel traditionele geloofsuitspraken in twijfel, maar maakt ook de weg vrij voor nieuwe conclusies en een nieuw verstaan van de aardse, fysieke werkelijkheid en haar evolutie.

In dit kader is met name het historisch-kritisch onderzoek naar het begin van de Bijbel interessant. Wat weten we over het ontstaan hiervan? Als je weet in welke tijd, in welke context een bepaalde tekst is ontstaan, kan de bedoeling daarvan ook duidelijker worden.

Daarom is het fascinerend te ontdekken dat het eerste hoofdstuk van de Torah met de zeven scheppingsdagen pas op het einde van de Babylonische ballingschap (587 – 538 BC) in de picture kwam. Moderne wetenschappers zijn het er over eens dat dit prachtige gedicht pas aan de Bijbel werd toegevoegd toen de *'vijf boeken van Mozes'* bijna hun definitieve vorm hadden gekregen. De eindredacteuren beslisten pas toen dat deze tekst, een oude Priestercodex, het begin moest vormen van de Torah. Daarmee kreeg dit hoofdstuk een heel speciale betekenis. Een betekenis die overigens niets te maken had met een onderzoek naar de evolutie van de soorten op deze aarde. Waarmee dan wel?

Historici schetsen het volgende scenario. Op het einde van de pijnlijke Babylonische ballingschap ontstaat er een gevoel van verlossing uit het lijden binnen de Joodse gemeenschap. Cyrus, de koning van de Perzen heeft de Babyloniërs overwonnen en kondigt een mogelijke terugkeer van de Joden naar hun land aan. Het ongelooflijke gebeurt. Er is grote vreugde. Deutero-Jesaja noemt Cyrus zelfs extatisch 'de gezalfde van de Heer (Jesaia 45,10)'. In de opvatting van de Joden blijkt de God van Israel nu richting te kunnen geven aan de wereldrijken van de Babyloniërs en de Perzen. Dan moet de God van Israel ook wel de Heer van de hele schepping zijn!

Op dat moment valt het oog van de eindredacteuren van de Torah op een oude tekst uit een vreemde Priestercodex die dit prachtig uitdrukt. Zij wijzigden er wat aan en plaatsten deze tekst als Gen 1-2.3 aan het begin van de Bijbel. Een duidelijk statement. De Bijbel begint nu met een loflied op God en op het goede van de schepping. En maakt meteen ook duidelijk ook hoe goed het is dit in herinnering te houden door op elke zevende dag te rusten.

In principe is alles goed

Het eerste wat opvalt als je Gen 1-2.3 onbevangen leest, is dat het geen geschiedenis wil schrijven. Het gaat niet om het ontstaan van de soorten. De priester bezingt drie grote ruimtes die voor de mens zichtbaar zijn: ten eerste het kosmische hemelgewelf, vervolgens de lucht en het water en tenslotte de aarde met de planten. Deze ruimten waren eens chaotisch, maar God schept er orde in om er een echte leefruimte van te maken. Dat doet God in de eerste drie dagen.

Daarna worden er bewoners in deze leefruimten geplaatst. In het hemelgewelf zijn dat de zon, de maan en de sterren. In de lucht de vogels en in het water de vissen. En ten slotte op de aarde de dieren en de mens. Dit gebeurt respectievelijk op dag vier, vijf en zes.

Geen geschiedschrijving dus. Een open blik voor de natuur zoals die zich voordoet. En met de zienersblik dat alles in de hemel en op aarde geordend is door God en daarom goed is zoals het is. Zonder deze ordenende kracht van God, zou alles chaos zijn.

Er wordt hier dus niet gezegd dat God degene is die alles uit het niets tevoorschijn roept en daarna buiten zijn eigen creatie verder bestaat, zoals 'creationisten' ons willen doen geloven. God is hier niet degene, die alles uit het niets zou hebben voortgebracht. Hij schept orde in de chaos en vergroot zo de bestaansvreugde van alles wat op aarde bestaat.

Deze visie wordt momenteel ondersteund door christelijke 'procestheologen' als Peacocke e.a. (9). Procestheologen gaan daarbij ook nog een stap verder : God is niet alleen degene die de chaos eens heeft overwonnen en zich daarna heeft teruggetrokken. Nee, Hij gaat voort met de verdere ontwikkeling en ontplooiing van al het bestaande. Bij voortduring is Hij in al het gebeuren te vinden.

Procestheologen sluiten hierbij aan aan de oorspronkelijke betekenis van het Hebreeuwse woord 'beres'jiet', wat wij vertalen met 'in het begin'. Het Hebreeuwse woord heeft namelijk een dubbele betekenis. Het kan ook betekenen 'in principe'. Dat zou ook een vertaling zijn die beter aansluit bij de bedoeling van de schrijver: In principe is alles goed. In principe is de wereld, zoals die door God voortdurend uit de chaos wordt geordend, 'tov', goed. Door dit goddelijke, ordenende principe is alles goed zoals het is.

Evolutie door emanatie

In de Koran vinden we teksten die ook aangeven dat het om een voortdurend scheppen van God gaat. Zo wordt er in Soera 29:19 gezegd: *'En hebben zij niet gezien hoe God de schepping voor de eerste maal in aanzijn brengt en haar daarna doet wederkomen? Dat is voor God waarlijk gemakkelijk.'* En wat de schepping van de mensen betreft, zegt de Koran in Soera 39:6 *'Hij schept u in de schoten van uw moeders, schepping na schepping in drie duisternissen.'* Met 'duisternissen' worden hier dan bedoeld: de buik, de baarmoeder en de placenta. In deze diepte van de materie schept God voortdurend een nieuwe mens.

Hoe? Christelijke 'procestheologen' proberen al zoekend naar woorden hier helderheid over te geven. Voor hen is God niet alleen voortdurend 'aanwezig' bij het gebeuren in de wereld, maar ook – om een nieuw woord te gebruiken – 'inwezig'. Onverkort tracht men Gods werkzaamheden in het procesgebeuren te zien als immanente, creatieve activiteiten die gebonden zijn aan de fundamentele wetmatigheden van de kosmos. In gewoon Nederlands gezegd: God verbreekt geen natuurwetten. Zijn alomtegenwoordige aanwezigheid is een immanente creativiteit. Hij is de Bron en in alles wat bestaat is dit levend water van de Bron te herkennen.

Op deze manier komen zij heel dicht bij wat de gnostici vanuit hun innerlijk weten als zekerheid mochten ervaren: de evolutie van het heelal en het leven is een uitvloeiing, een emanatie van de Bron. Essentieel hierbij is dat de eigen wezenheid van de Bron aanwezig is in alle emanaties. Elke emanatie kent daarbij natuurlijk wel een eigen vorm.

Een voorbeeld dat vaak gebruikt wordt, is dat van een reeks bergmeertjes die steeds lager liggen en elkaar voeden met water. Ieder meer heeft zijn eigen kleur en vorm, en toch is het water zowel in de hoogste regionen als in het laagste meertje aanwezig. Een mens, als geestelijk wezen, draagt dat levend water als bewustzijn in zich en is er tegelijk een bepaalde uitdrukking van. Het water (bewustzijn) is universeel aanwezig in alle emanaties. Steeds gaat het over in een volgende emanatie. Steeds is het in nieuwe vormen aanwezig.

In de mystieke stromingen van de kabbala en soefi's vinden we hierover veel informatie. Hoe we uit God voortkomen en de weg naar God terug kunnen vinden. Dit is tevens de kern

van de wijsheid van de Advaita die wegen heeft gevonden voor de transformatie van het onbewuste ik naar het Zelf.

De herkenning dat in alles het goddelijke te herkennen is, werkt ook inspirerend voor de omgang met elkaar en met de natuur. Het roept diep respect op, en liefde. Franciscus van Assisi, een christelijke mysticus uit de vroege middeleeuwen, was hier zo vol van dat hij de zon en de maan, het vuur en de wind, de aarde en het water, de wolf en alle dieren en planten als zijn zusters en broeders kon toespreken. In zijn Zonnelied [(10)] riep hij hen op hun goddelijke oorsprong te herkennen en uit te stralen

Universele energieën

Fascinerend is hierbij dat, volgens de Priestercoex, dit alles tot stand komt door het spreken van God. 'God zei, er moet licht komen', en er was licht. (Gen 1,2) Voor ons is dit verwonderlijk, omdat wij zo overspoeld worden door woorden, dat een enkel woord nauwelijks nog enige betekenis kan hebben. Maar in de oude mythologieën was dat anders. Daar had een woord nog scheppende kracht. We vinden dit bijvoorbeeld al gebeiteld in de oude Egyptische piramides, waar Ptath, de schepper-god, de hemel en de aarde met zijn krachtige stem tot leven roept. En voor de Hindoes, Jains en Boeddhisten heeft de klank AUM deze magische betekenis.

Het goddelijk woord is als de Toverfluit in de beroemde gelijknamige opera van Mozart. Het is een sleutelinstrument en staat symbool voor de eerste of zuivere klank of trilling, waaruit alles oprijst. Ook Madame Blavatsky wist van de kracht van geluid , want in haar eerder genoemde boek *'De Geheime Leer'* [(3)] zegt zij bijvoorbeeld dat *'geluid bijvoorbeeld een enorme, occulte kracht is… Er kan geluid worden opgebracht van zodanige aard dat de piramide van Cheops erdoor zou worden opgetild of dat een stervende, ja zelfs iemand die aan zijn laatste adem toe is, weer tot leven zou komen en met nieuwe energie en kracht zou worden vervuld.'*

Misschien herkennen wij dit nu weer in onze ont-mythologiseerde wereld, als wij begrip krijgen voor wat geluid betekent in de wereld van akoestische golven, trillingen en energievelden. Daar vormen zij volgens talloze wetenschappers blauwdrukken die als hologrammen materie vormen en aan sturen. Geluidstrillingen veranderen de werkelijkheid [(11)]..

En wie is dan God? Opvallend dat God in Genesis 1-2,3 wordt opgevoerd als 'Elohim'. Een meervoud. Wie zijn dat? Onderzoek wijst uit dat hiermee de 'gezamenlijke Zonen van El' bedoeld worden. Dat is heel bijzonder aan het begin van de Bijbel, want het gaat hier om de zonen van El, de scheppende patriarch van het Kanaänitisch pantheon. En de betekenis daarvan wordt duidelijk als we zijn andere namen kennen die in alle Abrahamitische tradities zijn blijven voortleven: Eloha, Alih, Alah. Woorden die een ervaring weergeven van iets ontzagwekkends, verbijsterends, iets wat angst oproept, maar waar je je ook toe aangetrokken voelt, een oerkracht, 'het heilige' zoals Mircea Eliade dat later zou onderzoeken.

In Genesis 1-2,3 gaat het om de zonen van El. Zij zijn nu als eenheid in de wereld actief. Archaïsche woorden? Misschien. Maar we hebben ook esoterische kennis over Universele Energieën die uit de ene Bron voortkomen. En voor iemand van de 21e eeuw kan dit ook niet vreemd zijn, nu ook de jongste fysische wetenschappelijke onderzoekingen aantonen dat de grond van de fysieke werkelijkheid een groot ontzagwekkend trillend energetisch bewustzijnsveld *(Zero Point Field)* is, van waaruit alles zich manifesteert en waarin alles terugkeert. Op dit moment wil ik niet zeggen dat de schrijver van het gedicht van Genesis hiervan op de hoogte was. Wel dat de auteur een intuïtie verwoordde die momenteel door de nieuwe wetenschappen op hun terrein wordt herontdekt.

Innerlijke gnosis

Het gedicht van Genesis vindt zijn fascinerend hoogtepunt in het slot van de tekst, waar geschreven staat: ' Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken; zij moeten heerschappij voeren over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en alles wat daarop rondkruipt.' En God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen.' (Gen 1,26-27).

In de traditie van de gnosis is deze tekst altijd met liefde gekoesterd. Terecht. Hierin wordt duidelijk wat gnostici ook ervaren: dat het goddelijke al in de mens aanwezig is. De kosmos is geschapen als uiting, verwerkelijking, emanatie van God. En op een heel speciale manier zo ook de mens. Zoals de oude Hermes Tresmegistos al zei: *'Zo boven, zo beneden. Zo binnen, zo buiten.'*

De Koran en de orthodoxe Islam herkennen dit niet. Voor hen kan God geen evenbeeld hebben. Maar de soefi's die verwant zijn met oude gnostische stromingen binnen de Islam, weten wel beter. Zij vinden het evenbeeld van God in hun hart.

De mens, man en vrouw, zijn in deze wereld een evenbeeld van het goddelijke. Wij mensen spiegelen in principe het goddelijke bewustzijn, wij geven ruimte aan de goddelijke Aanwezigheid. Wij hebben een ingeboren innerlijke wijsheid, een innerlijke gnosis, die ons onafhankelijk van welke autoriteit ook veilig gidst in het leven. Zelfs al zie je vanuit een mystieke ervaring deze wereld van de materie als een illusie, als louter verschijnsel, het goddelijke is in deze wereld aanwezig. Het is er als Bron van het leven. Het is nooit ver weg, het is in ieders innerlijk aanwezig als de kern. Het goddelijke – Jezus noemt dat 'het Koninkrijk Gods' – is in ons en vlak om ons heen. De kunst is alleen er ogen en oren voor te hebben.

Stilte is een poort hiertoe. In levendige, aandachtige stilte is de Onmetelijke soms ervaarbaar. En daarvoor hoef je jezelf niet ver weg terug te trekken in de Himalaya's. In de dagelijkse beslommeringen kan deze goddelijke levensbron soms plotseling heel voelbaar aanwezig zijn. Zelfs in een diepe crisis. Zoals een vriend van me, die in een diepe crisis verkeerde, me onlangs schreef: *'Wat er ook met me gebeurt, de Bron ligt ten grondslag aan welke verschijnselen dan ook. En ziet dat het goed is.'*

Maar dit kan natuurlijk ook heel voelbaar worden, als we vol aandacht en stil in de natuur zijn. Een ontspannen wandeling in het bos, een tocht in de bergen, even uitrusten bij een helder meertje – het kan de Aanwezigheid van de Onmetelijke voelbaar maken. De natuur is diep geworteld in Zijn.

Dit contact met de Bron wordt momenteel wereldwijd ervaren. Een voorbeeld van iets wat dit verduidelijkt en wat alleen in de 21e eeuw mogelijk is. Onlangs organiseerde Oprah Winfrey, bekend van haar tv-optredens, een serie van tien sessies met Eckhart Tolle, een spirituele leraar en auteur van een aantal bestsellers [(12)]. Miljoenen mensen logden wereldwijd in en kwamen met vragen hoe je diepte kon vinden in het leven. Op een gegeven moment gaf Echart Tolle deze schijnbaar eenvoudige suggestie: *'Kijk eens naar een boom, een bloem, een plant. Laat je bewustzijn erop rusten. Wat zijn ze stil, wat zijn*

ze diep geworteld in Zijn. Laat de natuur je leren wat innerlijke stilte is.'

Goed kijken en bewust worden van wat er is. En de boodschap die wij daarbij ontvangen vanuit het innerlijk leren verstaan. Dat is de gift van de innerlijke gnosis die wij als mensen hebben mogen ontvangen. In deze innerlijke stilte openbaart zich de goddelijke Aanwezigheid en zien wij dat alles goed is zoals het is.

Noten

(1) Frans Lanting: *Leven –een reis door de tijd,* San Francisco, 2006
(2) www.lifethroughtime.com
(3) Helena Petrovna Blavatsky, *De Geheime Leer: Het ontstaan van de mens (1), Het ontstaan van de kosmos (2),* Theosophical University Press, Prasadena/Den Haag, 1988
(4) *De Bijbel*, Nederland Bijbelgenootschao, Haarlem, 2004
(5) De Koran, Arbeiderspers, 1997
(6) Charles Darwin: *On the origin of species by means of natural selection',*1859
(7) Michael Behe, *Darwin's Black Box*, The Free Press, 1996
(8) Cees Dekker c.s. *Omhoog kijken in platland – over geloven in de wetenschap,* Ten Have, 2007
(9) A. Peacocke, *Van DNA tot God, een begaanbare weg*? Kok, Kampen,1996
(10) Edith van de Goorberg & Theo Zweerman, *Was getekend: Franciscus van Assisi – aspecten van zijn schrijverschap en brandpunten van zijn spiritualiteit,* Van Gorcum & Comp., 1998.
(11) John Consemulder, *Blauwdruk – de multidimensionale werkelijkheid van creatie en manifestatie*, Akh-Hermes, 2008
(12) Eckhart Tolle, *Een nieuwe aarde – de uitdaging voor deze tijd,* Ankh-Hermes, 2005

Illustratie: Geboorte van het Universum, Wasili Wasin. Contact: p/a Galerie Wim Zwijsen, Mosterdsteeg 8 1621 HR te Hoorn. 0229-219256. In de galerie zijn de hedendaagse iconen van Wasili Wsain in voorraad.
info@galeriezwijsen.demon.nl, of:
www.galeriezwijsen.nl

TEKENS VAN LEVEN

Johan Pameijer

De stilte was om te snijden. Niemand bewoog zich. Zelfs het ademen leek opgehouden. Toch leefde alles en iedereen buiten de glasdeur van het lokaal. In het gebouw liepen mensen heen en weer. Stemmen klonken zoals gewoonlijk. Er heerste volop bedrijvigheid. Niets was anders dan normaal. Maar in het lokaal zaten elf mensen verbijsterd bij elkaar. De langzaam wegstervende januaridag wierp het laatste daglicht over hun gezichten. De vlammetjes van de elf waxinekaarsjes in hun houdertjes brachten daar weinig verandering in. Rustig flakkerden ze verder, totaal onbewust van het feit dat een van kaarsjes zojuist nogal spectaculaitr was verwijderd. Dat en niets anders was de oorzaak van de stille verbazing op de gezichten. Verbijstering, vermengd met verwondering, maar ook een vleug van ongeloof. Want enige seconden geleden was onweerlegbaar het bewijs geleverd dat er leven is na de dood.

Een week geleden was ze gecremeerd, Corrie, een kordate politievrouw en lid van de gespreksgroep *"Tussen hemel en aarde"*. Corrie, opgegroeid in de rationele sfeer van het politiekorps, wilde wel eens weten wat er achter dit turbulente leven schuilging. Toegetreden tot de groep, dronk ze gretig alles wat gezegd werd in en als het leven na de dood ter sprake kwam, hing ze aan de lippen van de spreker. Zoals het een goede politiebeambte betaamt, stelde ze lastige vragen. Tegen kerstmis werd Corrie ziek. Een opname in het ziekenhuis volgde en op 54-jarige leeftijd overleed ze plotseling. Haar uitvaart werd bijgewoond door meer dan vierhonderd belangstellenden. Praktisch het hele politiekorps van haar woonplaats was in de aula aanwezig.

Precies op de klok af een week later kwam de groep "Tussen hemel en aarde" bij elkaar. Uiteraard werd niet begonnen zonder Corrie te herdenken. Bij haar lege stoel brandde een waxinelichtje, zoals bij alle andere plaatsen. Haar onverwachte overlijden legde een grauwsluier over de groep. Iemand zou haar gedenken met, zoals dat heet, enkele welgekozen woorden. Nauwelijks was de eerste zin gesproken of er gebeurde iets wonderbaarlijks. Het houdertje van het kaarsje bij de plaats van Corrie sprong met een scherpe klik in twee stukken en het kaarsje werd er tamelijk bruusk naast gezet. Buiten de glazen deur liepen bezoekers af en aan, onbewust van het vreemde verschijnsel in ons lokaal. Niemand werd erdoor afgeleid. Zoals gezegd, was de stilte om te snijden. Toen constateerde iemand met een droge stem: "Corrie groet ons."

Het zit in het hoofd

Waarom vertel ik dit? Omdat er in *Reflectie* regelmatig over de dood en het leven erna wordt geschreven. Onlangs verscheen het tweedelige verslag over de zeer bijzondere bijnadoodervaring van Thomas Benedict Mellen, over wie ook Deepak Chopra in zijn gezaghebbende boek *"Leven na de dood"* rept.

In het zomernummer van 2008 besprak Lambèrt de Kwant de reacties van wetenschappers op het omstreden verschijnsel. Zoals het een objectief journalist betaamt, besteedde hij ook aandacht aan de mening van sceptici. In weerwil van een overtuigende bewijslast houden deze mensen vast aan hun materialistische ongeloof. Het boek *"Onsterfelijkheid"* van Ilja Maso werd weggehoond. Na het lezen van de eerste pagina vond Jan Willem Nienhuys verder lezen al overbodig.

Daar ligt precies het probleem. Overtuigde sceptici nemen doorgaans niet de moeite om rustig kennis te nemen van de overstelpende hoeveelheid overtuigende lectuur. "Het zit allemaal in de hersens", roepen de sterk bevooroordeelde critici die nog nooit een letter over het leven na de dood hebben gelezen. De interesse ontbreekt. Ze gunnen er zich geen tijd voor, maar ze matigen zich wel een oordeel aan. Geleerden als Kenneth Ring, Raymond Moody, Michael Sabom en Pim van Lommel worden zonder pardon naar de hoek van de kwakzalverij verwezen. Met het onderzoek van deze hoog gekwalificeerde vakmensen wordt de vloer aangeveegd.

Hoe zouden deze critici reageren op een ervaring zoals zojuist is beschreven. Gezichtsbedrog? Hallucinatie? Een hersenschim? Een spel van "vurende neuronen"? Een flink deel van mijn boekenkasten is gevuld met werken over het voortleven van de ziel na de lichamelijke dood. Niet alles wat daarin staat, berust op grondige bewijzen, maar veel klinkt bijzonder geloofwaardig. Sinds het degelijke standaardwerk van Frederic Myers *"De menselijke persoonlijkheid en haar voortbestaan na de lichamelijke dood"* hebben tal van wetenschappelijke werken het licht gezien. Het is zeer de vraag of de tegenwoordige "skeptici" er daar één van hebben gelezen. Je kunt moeilijk al die schrijvers, onderzoekers en wetenschappers voor idioten verslijten, goedgelovige gekken die uit angst voor hun eigen dood hun toevlucht nemen tot de illusie van een vermeend voortbestaan.

Politionele precisie

Mijn interesse in het vraagstuk dateert al vanaf mijn twintigste. Als jonge puber keek ik tijdens de hongerwinter meermalen in het wasbleke gelaat van een uitgemergelde dode. Waar was het leven gebleven dat deze mensen ooit bezielde? Serieus stelde ik mijzelf deze vraag, gegrond op een waarneming van mijn moeder, die eens midden in de nacht een vreemde man bij haar bed had gezien. Toen zij panisch van angst het licht aanknipte, was het spook verdwenen. Navraag wees uit dat hij de vorige bewoner was, die in deze woning zelfmoord had gepleegd.

Dit soort verhalen wekte al vroeg mijn belangstelling. Zelf werd ik nimmer met een geloofwaardig bewijs voor het voortleven na de dood geconfronteerd. Maar ik ken de literatuur. Sedert Myers in 1901, kort na de publicatie van zijn nog altijd onovertroffen standaardwerk overleed, bleef zijn onderzoekende geest ongewoon actief. Zijn boek vormde de bekroning van twintig jaar onderzoek onder auspiciën van de SPR, de in 1882 opgerichte *Society for Psychical Research*. Gerenommeerde geleerden namen er aan deel. Via advertenties verzamelden zij duizenden gevallen van vermeend voortbestaan. Met politionele precisie togen ze aan het rechercheren. Door

middel van ondervraging en contra-expertise testten zij elk geval op zijn geloofwaardigheid. Laten we daarbij niet hun bedoelingen uit het oog verliezen. De groep geleerden wilde eindelijk wel eens afrekenen met de geruchtenregen dat doden klopsignalen gaven en aan deuren rammelden.

Met de resultaten van hun onderzoek, neergelegd in twee dikke bundels onder de titel *"Phantasms of the living"* en *"Phantasms of the dead"*, gaven ze hun eigen ongelijk volmondig toe. Inderdaad had hun grondige detectiewerk tot de overtuiging geleid, dat de doden voortleven na het afleggen van hun stoffelijk lichaam. Myers, een van de onderzoekers, wijdde er zijn geruchtmakende boek aan, bij ons destijds uitgegeven door de oerdegelijke Maatschappij voor goede en goedkope lectuur, in de categorie 'wetenschap'.

In het slothoofdstuk van zijn lijvige boekwerk waagde Myers de boude bewering *"dat, tengevolge van het nieuwe inzicht, over een eeuw (dus rond het jaar 2000) ieder redelijk mens zal geloven in de opstanding van Christus, terwijl, bij gebreke aan dit inzicht, over een eeuw geen enkel mens erin zou hebben geloofd."* Wij die een eeuw na Myers leven, kunnen getuigen dat ondanks 'het nieuwe inzicht' het geloof in de lijfelijke opstanding nog nooit zo gering is geweest als tegenwoordig. Inmiddels bood Philippus ons in zijn gnostische evangelie een alternatieve versie van het opstandingsgeloof aan. Wie niet tijdens zijn leven innerlijk opstaat, zal na zijn overlijden niets verwerven, zo luidt zijn vroegchristelijke credo. En dat, de opstanding van de ziel, is het geloof van vele nieuwe tijdsaanhangers.

Een overtuigend experiment

Op hun manier probeerden Myers en enkele van zijn geleerden, en inmiddels ook gestorven collega's daar invulling aan te geven. Vanuit het hiernamaals zetten zij een experiment op dat tot de dag van vandaag alle twijfelaars monden vol tanden bezorgt.

De classicus Myers begon met brokstukken uit de Griekse en Romeinse literatuur door te geven aan verschillende mediums, verspreid over de wereld. Elk medium ontving deeltjes tekst waar niets van te maken was. Maar eenmaal verzameld op de centrale post van de SPR in Londen, hoefde men de strookjes tekst maar als puzzelstukjes bij elkaar te leggen of er verscheen een leesbaar fragment uit een of ander klassiek werk. Geen van de deelnemende mediums bezat enige kennis over dit vakgebied.

Gedurende een reeks van jaren bleef Myers tekstfragmenten doorseinen en telkens verschenen er onder de verbaasde blikken van de onderzoekers in Londen herkenbare en te verifiëren berichten. Tot op heden is het nog niemand gelukt een geloofwaardige verklaring voor dit verschijnsel te bedenken. Het kan niet anders dan dat de overleden berichtgever erin is geslaagd onomstotelijk het bewijs van zijn onbelichaamd voortleven van de ziel te bewijzen. Desondanks wordt het betwijfeld en in het slechtste geval doodgezwegen.

Maar voor Myers was dat nog niet genoeg. Halverwege de twintiger jaren koos hij het onbezoldigde medium Geraldine Cummins tot zijn kanaal en gaf via haar een complete cartografie van het leven hiernamaals. Na hem deden de overleden Arthur Ford en de beroemde Sherlock Holmes-auteur Arthur Conan Doyle hetzelfde. Al deze verslagen stemmen opmerkelijk overeen met wat uit meerdere hypnotherapeutische sessies naar voren is gebracht.

Iedere ziel schept zich een individueel hiernamaals, gerelateerd aan de inhoud van het bewustzijn op het ogenblik van sterven. Het bewustzijn blijft in stand, maar breidt zich uit van de ruimte/tijd-beperking naar de tijdloze non-lokaliteit. Telepathie is daar het beproefde communicatiekanaal, terwijl gedachten onmiddellijk vorm aannemen. Dat veel mensen daar op het eerste gezicht sceptisch tegenover staan, is begrijpelijk, maar op den duur moet men toch zwichten voor de bewijslast, bijeengebracht door deskundige onderzoekers.

Bijna-doodervaringen

De Utrechtse parapsycholoog prof.dr.Wilhelm H.C. Tenhaeff besteedde bijna zijn hele loopbaan aan een dergelijk onderzoek. In geen van zijn boeken onderschrijft hij volmondig het voortbestaan. Wetenschappelijke scepsis hoort nu eenmaal bij een serieuze onderzoeker. Maar in een persoonlijk gesprek met mij gaf de wereldvermaarde Utrechtse hoogleraar toe juist door de overdadige bewijslast overtuigd te zijn geraakt van het voortbestaan van de ziel.

Of de inmiddels overleden Tenhaeff nog de stroom publicaties rond bijna-doodervaringen heeft meegekregen betwijfel ik, maar wat mensen als Raymond Moody, Melvin Morse en Kenneth Ring aan materiaal verzamelden, betekent een bijna onneembare horde voor elke scepticus. Klinisch dode mensen betraden schoorvoetend het voorportaal van het hiernamaals. Na hun reanimatie getuigden ze van de tunnel, het licht, de levensfilm en de liefhebbende gestalten die hen kwamen begroeten en hen, in hun geval, terugverwezen naar de aarde, omdat hun tijd nog niet was aangebroken. Kenneth Ring toonde aan dat zelfs blinden in hun BDE konden zien. Andere onderzoekers brachten de ervaringen van zeer jonge kinderen bijeen en maakten het de twijfelaars wel heel moeilijk om een redelijke verklaring voor deze verschijnselen te verzinnen.

Zelfs de cardioloog Pim van Lommel, wiens grensverleggende boek *"Eindeloos Bewustzijn"* inmiddels een bestseller is, helt als aanvankelijk scepticus over naar het geloof in een voortbestaan van de ziel. In navolging van de vele kwantumfysici toont hij het primaat van bewustzijn aan. Bewustzijn verdwijnt niet als de hersenen een vlak EEG vertonen. Alles wijst in de richting van een voortgezet, zelfs verruimd bewustzijn, na het sterven. De enige reserve die hij in zijn boek geeft, is de werking van DMT, een stofje in de hersenen, dat mede verantwoordelijk lijkt voor de bijnadoodervaring.

Inmiddels heeft in Duitsland een intensief onderzoek naar dit DMT uitgewezen dat het werkt als een soort drug, dat de deur wijd open zet naar de ervaringen van die hogere wereld. Het lijvige boek daarover is nog niet in het Nederlands verschenen, maar dat zal een kwestie van tijd zijn. Het begint erop te lijken dat dit stofje ons in het normale leven afschermt van onbeperkte instroom vanuit geestelijke domeinen. Slechts een handjevol toegewijde mediums vormen de sluizen naar deze gebieden. Zij zijn de ervaringsdeskundigen die ons rapporteren over de ons aan alle kanten omringende en doordringende hogere dimensies. De scepsis die hun ten deel valt, berust op louter onwetendheid en vooroordeel van mensen die geen zicht hebben op de geestelijke domeinen en bovendien ook niet de behoefte hebben zich daarin te verdiepen.

22 plausibele contacten

Inderdaad valt het niet mee om geloof te hechten aan zaken die je niet zintuiglijk kunt waarnemen. Toch lijken de doden, als

zij merken nog te leven een sterk verlangen te koesteren deze ontdekking kenbaar te maken aan hun nabestaanden. Het vinden van geschikte kanalen moet een hele toer zijn. Corrie slaagde erin op het juiste moment met grote krachtsinspanning ten overstaan van elf getuigen een kaarsenhoudertje te laten springen en het kaarsje opzij te zetten.

Zelf moest ik aan het einde van 2007 na 47 gelukkige huwelijksjaren afscheid nemen van mijn lieve Riet. Niemand die zoiets niet zelf meemaakt, begrijpt de impact van zo'n verlies. Men spreekt wel eens van een soort amputatie. Op een druilerige zomermiddag zat ik wat te mijmeren in de comfortabele stoel, die ik op de plaats van haar bed heb neergezet. Hier doorstond ze haar moeilijke nachten. Nu is het een meditatieve gedenkplek in mijn eigen woning. Plotseling voelde ik mij omarmd in een zachte omhelzing en klonk onmiskenbaar haar stem in mijn hoofd. *"Mijn dood heeft een diepe wond geslagen in je leven. Binnenkort wordt die geheeld"*. Het was een van de 22 plausibele contacten die ik met haar heb gehad in de voorbije zeven maanden na haar overgang. De ruimte ontbreekt om daar dieper op in te gaan. Maar geloof me, niets is overtuigender dan zo'n rechtstreeks contact.

Sceptici zullen beweren dat het in mijn hoofd zit. Het verlangen haar weer te zien veroorzaakt hallucinaties. Deze sceptici echter kunnen er niet over oordelen, omdat ze nooit iets dergelijke hebben meegemaakt en weigeren zich diepgaand in het onderwerp te oriënteren. Talrijke bekenden om mij heen hebben na het verlies van een dierbare soortgelijke contacten beleefd. Het heeft hun leven verrijkt en hun de kracht gegeven om de wond te helen. De groet van Corrie, meebeleefd door elf nuchtere mensen, staat ver boven elke verdenking. De kruiscorrespondenties van Frederic Myers wekken nog altijd verbazing.

In wetenschappelijke kringen raakt het bestaan van subtielere domeinen dan de fysieke langzamerhand ingeburgerd. De moderne veldtheorieën openen de mogelijkheid van meer verfijnde leefgebieden dan de aardse. Materie is louter energie, leerde Einstein. Nu blijkt dat energiewerelden zich tot in het oneindige uitstrekken. Weliswaar staat het onderzoek daarvan nog in de kinderschoenen, maar nu al opperen vooruitstrevende geleerden de mogelijkheid van een lichaamloos voortleven na de dood in deze non-lokale dimensies. Daarmee verkrijgt een eeuwenoude religieuze overtuiging eindelijk een wetenschappelijke status. ||

Berichten Varia

Unieke interreligieuze samenwerking bij Publieke Omroep

Voor het eerst in de geschiedenis van de Publieke Omroep gaat een aantal levensbeschouwelijke omroepen een permanent samenwerkingsverband aan. Met ingang van 6 september verzorgen de BOS (boeddhistisch), OHM (hindoeïstisch), NMO en NIO (beide islamitisch) op zaterdag tussen drie uur 's middags en zeven uur 's avonds op Radio 5 een viertal magazines onder de gezamenlijke noemer 'De Zevende Hemel'. Uiteraard zullen de afzonderlijke omroepen hun identiteit duidelijk blijven uitdragen, zoals de Mediawet voorschrijft, maar BOS, OHM, NMO en NIO zullen met regelmaat gezamenlijke uitzendingen gaan verzorgen rond maatschappelijke vraagstukken, ethische kwesties of verbindende thema's als spiritualiteit en voeding. **De Zevende Hemel:**
Elke zaterdag op Radio 5: 15.00-16.00 BOS; 16.00-17.00 OHM; 17.00-18.00 NMO; 18.00-19.00 NIO

HarperCollins koopt Engelse vertaalrechten 'Eindeloos bewustzijn'

Enige tijd geleden heeft Uitgeverij Ten Have de Engelse vertaalrechten van *Eindeloos bewustzijn; Een wetenschappelijke visie op de bijna-dood ervaring* van cardioloog Pim van Lommel verkocht aan Harper Collins. De Engelstalige editie zal verschijnen bij Harper One, het kwaliteitsimprint van de uitgeversgigant uit de VS. HarperCollins wil het boek winter 2010/2011 op de markt brengen.

Uniek aan deze deal is dat HarperCollins vrijwel nooit vertaalde boeken uitgeeft. Pim van Lommels bestseller over bijna-doodervaringen past echter goed in het fonds van Harper One, waar onder meer *The Spiritual Brain* van de Canadese neurowetenschapper Mario Beauregard verscheen (bij uitgeverij Ten Have uitgebracht onder de titel *Het spirituele brein*). Eerder waren de Duitse vertaalrechten van *Eindeloos bewustzijn* verkocht aan uitgeverij Patmos. De Duitse editie zal in het najaar 2009 verschijnen. In Nederland zijn inmiddels ruim 90.000 exemplaren verkocht. Het boek *Eindeloos bewustzijn* is ook genomineerd voor de NS Publieksprijs

Spraakmakende kwesties in Juliana II

De Evangelische Omroep start op maandag 7 januari 2009 om 22.05 uur op Nederland 1 de nieuwe vierdelige serie Juliana II. De serie is een waardig opvolger van de eerste succesvolle reeks, die destijds gemiddeld meer dan 1.3 miljoen kijkers trok. Juliana II neemt de kijker mee naar turbulente tijden (1940-1958) en spraakmakende kwesties, zoals de oorlogstijd, troonsbestijging, de Hofmans-affaire, en Juliana's relatie met Bernhard en hun kinderen. Vier afleveringen die je persoonlijk raken. Wederom een uniek gedramatiseerd historisch document.

Door de ogen van Juliana

Juliana II omvat een breder tijdvak dan de eerste serie en schetst een groter aantal gebeurtenissen uit Juliana's leven. Hoe beleefde Juliana de Tweede Wereldoorlog en de Watersnoodramp? En hoe gaat ze om met haar huwelijksproblemen? De serie gaat integer en respectvol in op controversiële kwesties, zoals de troonsbestijging en de roemruchte Hofmans-affaire.

Cast

Marieke de Kleine – Juliana;
Hylke van Sprundel – Bernhard;
Ria Eimers - Wilhelmina
Johanna ter Steege - Greet Hofmans

Creëert Callostomie alleen een gespleten brein of ook een gespleten ziel?

Drs. Titus Rivas[*]

Bij epilepsiepatiënten met veel epileptische aanvallen past men soms een zogeheten callostomie toe. Hierbij wordt een groot deel van het 'corpus callosum', de balk die de twee hersenhelften met elkaar verbindt, doorgesneden zodat de belastende epileptische activiteit voortaan tot één hersenhelft beperkt blijft. Volgens materialisten leidt zo'n ingrijpende operatie ook tot een splitsing van de ziel. Zij wijzen op experimenten na de ingreep, die dit zouden aantonen en stellen dat de gedachte van een ondeelbare persoonlijke ziel voortaan echt passé is. Daarmee zou het wetenschappelijk gezien ook definitief gedaan zijn met de hoop dat we de dood geestelijk kunnen overleven. Een verontrustende gedachte, maar hoe sterk zijn de argumenten eigenlijk?

Samenvatting

Materialisten en anderen die de gedachte van een onsterfelijke ziel als achterhaald beschouwen, wijzen graag op experimenten bij zogeheten split-brain-patiënten. Daaruit zou blijken dat het doorsnijden van de hersenbalk leidt tot het ontstaan van twee afzonderlijke bewustzijnsstromen, één voor elke hersenhelft. Wanneer een fysieke ingreep een nieuw zelf creëert, geeft dat volgens deze visie aan, dat de ziel niet meer dan een sterfelijk product van het brein kan zijn. De auteur kijkt naar de geleverde argumentatie en concludeert dat de experimentele bevindingen geen bedreiging vormen voor het concept van geestelijke onsterfelijkheid. Materialisten passen in feite een cirkelredenering toe.

Inleiding

In de loop der eeuwen hebben denkers verschillende argumenten aangevoerd voor het persoonlijke voortbestaan van de ziel na de dood. Grofweg kun je die onderverdelen in filosofische bewijzen, empirische aanwijzingen en natuurlijk argumenten gebaseerd op een godsdienstige traditie. Veel religieus georiënteerde mensen nemen genoegen met wat hun profeet of godheid hen hierover geopenbaard heeft. In deze tijd van wetenschap staat zo'n houding echter steeds meer onder druk. In de Bijbel en andere heilige boeken komen voorstellingen voor die samenhangen met de algemene opvattingen uit de tijd waarin de geschriften ontstonden. Ze kunnen niet letterlijk overeenkomen met de werkelijkheid, tenzij men weigert de resultaten van wetenschappelijk onderzoek serieus te nemen. Bekende voorbeelden betreffen de passages over de schepping van de wereld in slechts zeven dagen of over de zon die om een statische aarde draait. De zogeheten *Intelligent Design*-beweging poogt daarom een idee van goddelijke schepping te vertalen in wat er bekend is geworden over biologische evolutie. Ook het nieuwtestamentische concept van een verrijzenis van de 'hele' mens wordt tegenwoordig soms in verband gebracht met moderne inzichten over bijvoorbeeld het DNA en de hersenen, bijvoorbeeld bij de Jehova's Getuigen.

De filosofische discussie rond een leven na de dood is niet afhankelijk van deze of gene schriftuur, maar uitsluitend van redelijke argumentatie. Ze draait om de mogelijkheid, waarschijnlijkheid of zelfs zekerheid van een persoonlijk voortbestaan, beoordeeld op rationele gronden. Veel filosofen kijken daarbij ook naar empirische aanwijzingen, maar de interpretatie van die aanwijzingen is afhankelijk van algemenere overwegingen over de natuur van de persoonlijke ziel. Zo is er de klassieke filosofische theorie dat de ziel een onverbrekelijke eenheid vormt. Overigens niet in de betekenis dat er geen onbewuste geest zou kunnen zijn of dat we geen deel-persoonlijkheden zouden kunnen hebben. Maar in een fundamentelere zin, namelijk dat we als subject (bewuste ervaarder) steeds onszelf gelijk blijven. We worden nooit iemand anders, ook al verandert onze persoonlijkheid en ook al ontstaan er zelfs verschillende persoonlijkheden binnen onze geest. Deze constante identiteit van het subject als subject is onverklaarbaar uit de persoonlijkheid en ook onaantastbaar wanneer de persoonlijkheid verandert of zelfs verbrokkelt. Ze is een basisgegeven dat voorafgaat aan alle processen en structuren binnen onze geest en niet veroorzaakt kan zijn door psychologische of fysieke veranderingen. Hierdoor mogen we aannemen dat we als subject reeds bestonden voor onze geboorte en er nog steeds zullen zijn na onze lichamelijke dood. Dit filosofische argument heet wel het substantialistische argument (van de ziel als onvergankelijke substantie) of het argument van de ondeelbaarheid van de ziel en het komt voor in de oudheid, in de middeleeuwen, en bij moderne filosofen als Descartes, Leibniz en Bolzano, maar ook in de Indiase wijsbegeerte, bijvoorbeeld bij het zogeheten logisch realisme van de Nyaya.

De empirische, d.w.z. wetenschappelijke discussie wortelt in de filosofische discussie. Als het bij voorbaat ondenkbaar is dat de ziel zonder haar stoffelijke lichaam de dood overleeft, dan heeft het ook geen zin meer naar empirische aanwijzingen voor zo'n voortbestaan te zoeken. Dit vormt onder meer het standpunt van reductionisten, (materialistische) lichaam-geest holisten en (de meeste) boeddhisten. Het concept van een persoonlijk voortbestaan is volgens hen bij voorbaat, *a priori* onhoudbaar en daarom moeten we schijnbare aanwijzingen altijd anders interpreteren. Bijvoorbeeld door (zelf)bedrog, paranormale gaven van levenden of een onpersoonlijk overleven van fragmenten van iemands geest.

Het split-brain onderzoek

Sinds enkele decennia, stellen reductionisten en lichaam-geest holisten regelmatig dat er een definitief en onomstotelijk bewijs geleverd is tegen het bestaan van een persoonlijke ziel of bewustzijn dat de dood overleeft. Algemener zou een persoonlijk voortbestaan los daarvan al uiterst onwaarschijnlijk zijn door de invloed van het brein op de geest. Die invloed, bijvoorbeeld bij dronkenschap of de ziekte van Alzheimer, zou aantonen dat het bewustzijn volledig een product is van de

* Drs Titus Rivas (1964) is psycholoog, filosoof, en publicist die vele boeken en artikelen op zijn naam heeft staan, o.a. "Parapsychologisch Onderzoek naar Reïncarnatie" dat werd uitgegeven door Ankh Hermes. Ook schreef hij een "Encyclopedie van de Parapsychologie van A to Z" (Elmar, 2004) Reacties: titusrivas@hotmail.com

processen in onze hersenen. Het 'definitieve bewijs' gaat volgens aanhangers verder dan alleen het bestaan van een somatische impact op de ziel. Het betreft in hun optiek experimenten die aantonen dat de eenheid van het bewustzijn een kwetsbaar verschijnsel is, dat voortgebracht wordt door hersenprocessen en daardoor ook kan worden vernietigd.

Split-brain-proeven hebben te maken met een zogenoemde callostomie, een operatie waarbij een groot deel van het zogeheten corpus callosum wordt doorgesneden, d.w.z. de hersenbalk die de twee hemisferen (hersenhelften) met elkaar verbindt. Bij epilepsiepatiënten schijnt de aan die ziekte gekoppelde overprikkeling van het brein met deze methode namelijk sterk te worden teruggebracht, zodat het aantal aanvallen ook afneemt. Overigens worden dit soort ingrepen, voor zover ik weet, inmiddels niet meer zo drastisch doorgevoerd als vroeger, aangezien de technieken verder verfijnd zijn.

Bij split-brain-patiënten worden er dus beduidend minder elektrische prikkels doorgegeven van de ene hersenhelft aan de andere. Dat wil zeggen dat ook de zintuiglijke informatie gekoppeld aan de diverse zintuigen voor het grootste deel slechts één hemisfeer bereikt, in plaats van het hele brein. De materialistische theorie voorspelt dat dit behoorlijk drastische gevolgen moet hebben voor het bewustzijn, omdat dit immers een product van de hersenen zou zijn.

Neuropsychologische experimenten

Nu geven materialisten toe dat je zo'n vergaande impact in de meeste gevallen niet direct merkt aan epileptici die een split-brain-operatie hebben ondergaan. In het dagelijkse leven functioneren zij als doorsneemensen zonder opvallende handicaps. Het is dus niet het geval dat ze voortdurend slechts de helft van de zintuiglijke informatie tot hun beschikking hebben en daardoor behoorlijk beperkt worden in hun doen en laten.

Dit wordt door materialisten voor zover ik weet verklaard doordat elke hersenhelft vroeg of laat alle relevante prikkels binnenkrijgt, aangezien de persoon uiteindelijk al zijn zintuigen zal gebruiken om informatie over een omgeving of object te verzamelen. Hierdoor zou er toch een behoorlijk grote afstemming tussen de hersenhelften ontstaan of anders zal één van de hemisferen de andere zozeer domineren dat normaliter alleen het daaraan gekoppelde gedrag te zien zal zijn.

Het is echter mogelijk om een experimentele opzet te creëren waarbij bijvoorbeeld elk oog een ander plaatje te zien krijgt zonder dat de patiënt hier ook met zijn andere oog naar kan kijken, bijvoorbeeld doordat zijn hoofd vastgezet is.

Volgens het materialistische model zou je in zo'n situatie verwachten dat de informatie per hersenhelft verschilt en dat je dit kunt opmaken uit de reactie die elke hemisfeer afzonderlijk op de waargenomen beelden of woorden geeft.

Deze voorspelling wordt als zodanig inderdaad bevestigd door de resultaten van de zogeheten split-brain-experimenten die men inmiddels met deze patiënten heeft uitgevoerd. Elke hand van de patiënt blijkt een ander antwoord te geven op de vraag wat er te zien is, in overeenstemming met de prikkels die de hersenhelft heeft ontvangen die de hand in kwestie 'bedient'. Daarbij blijkt de proefpersoon in zijn verbale reacties slechts te beschikken over de informatie die de hersenhelft bereikt die gekoppeld is aan zijn spraakvermogen.

Nog verder gaan experimenten waarbij men de beide hersenhelften afzonderlijk vragen stelt over persoonlijke voorkeuren of intenties of opdrachten geeft. De antwoorden en reacties die er vanuit de afzonderlijke hemisferen worden gegeven blijken sterk te kunnen verschillen. Sommige onderzoekers stellen daarom dat er sprake lijkt van twee verschillende persoonlijkheden binnen één persoon, die ontstaan zou zijn door een fysiek ingrijpen in de hersenen.

Splitsing van de ziel?

Uit deze resultaten concluderen materialisten en anderen die geloven in de geestelijke afhankelijkheid van het brein dat het doorsnijden van de hersenbalk letterlijk leidt tot een splitsing van de ziel. Volgens hen zou dit tevens betekenen dat een persoonlijke onsterfelijkheid bij voorbaat ondenkbaar is. De ziel in de zin van het bewuste subject (de ervaarder) zou gesplitst worden door een fysiek ingrijpen. Zij zou daarmee voor haar ervaren subjectieve eenheid afhankelijk zijn van de structuur van het brein. Nu valt die structuur na de dood natuurlijk definitief weg (de hersenen vergaan) en dat zou betekenen dat het na de hersendood ook onherroepelijk gedaan is met de ziel.

Er zijn ook nog andere conclusies die materialisten aan de resultaten ontlenen, zoals over de verdeling van cognitieve functies over de beide hersenhelften, maar dat valt buiten het bestek van dit artikel.

Overigens schijnen sommigen te denken dat elke niet-materialistische theorie meteen al strandt zodra hersenprocessen het bewustzijn beïnvloeden. Zelfs zoiets als slaperigheid of dronkenschap zou de waarheid van het materialisme bewijzen. In feite is dit een karikatuur, want elk zichzelf respecterend alternatief voor het materialisme (dat de werkelijkheid van de materie erkent) ontkent helemaal niet dat brein en geest elkaar beïnvloeden. Alleen gaat die invloed bij niet-materialistische modellen beide kanten op. Er is sprake van twee verschillende dingen (hersenen en geest) die met elkaar in interactie kunnen staan.

Enkel het feit dat het brein invloed heeft op het psychologisch functioneren vormt dus geen bedreiging voor de tegenstanders van het materialisme die een zogeheten transmissie- hypothese aanhangen in plaats van de dominante productiehypothese.

Maar materialisten en hun bondgenoten claimen dat er bij de split-brain-experimenten meer aan de hand is dan gewoon één van de vele varianten van een somatogene invloed op de ziel. Dit soort experimenten tonen volgens hen aan dat het 'bewuste ik' (de ervaarder of het subject) zelf gesplitst wordt op het moment dat de hersenbalk wordt doorgesneden. Bij de experimenten zou je dat goed kunnen zien, doordat elke hemisfeer een eigen bewustzijn of belevingswereld zou hebben en van daaruit zou reageren op prikkels of vragen. Elke hemisfeer zou dus een eigen bewust subject produceren. De hamvraag is natuurlijk of deze conclusie gerechtvaardigd is. Is dit de enig mogelijke interpretatie van de bevindingen van split-brain-experimenten?

Functionele scheiding

We kennen waarschijnlijk allemaal het verschijnsel dat er binnen één en dezelfde persoon soms tegenstrijdige psychologische processen spelen. Een deel van wat er in onze psyche gebeurt, voltrekt zich alleen op een onbewust niveau. In bepaalde gevallen kunnen processen in zo'n mate onbereikbaar worden voor het bewustzijn, bijvoorbeeld door verdringing, dat er een secondaire persoonlijkheid kan ontstaan. Een geheel van herinneringen, voorkeuren, etc. die een relatief stabiele structuur vormt en na verloop van tijd de normale persoonlijkheid kan afwisselen. Er is geen goede reden om daarbij te veronderstellen dat er in zo'n geval niet alleen een nieuwe persoon-

lijkheid gevormd wordt, maar zelfs een zelfstandig ik met een eigen bewustzijn. De persoonlijkheid is dus niet iemand anders, maar een deel van iemands eigen psychologische structuur die tijdelijk bewust kan worden. Onbewuste motieven kunnen zich soms ook uiten in onverwachte handelingen waarvan je zelf niet begrijpt waarom je die verricht.

Een vergelijkbaar verschijnsel vormt de meest voor de hand liggende niet-materialistische verklaring voor wat we bij split-brain-experimenten zien. Stel dat een ziel (in elk geval bij dit soort experimenten) door het doorsnijden van de hersenbalk slechts bewust toegang kan hebben tot de informatie in één hersenhelft tegelijk. Dan verwachten we dat één van de waarnemingen en de motorische reactie bewust plaatsvindt en de andere niet bewust, maar alleen onbewust. Er ontstaan dan geen twee 'ikken' door de neurologische splitsing, maar slechts een beperking van de bewuste beleving. Bij dit soort experimenten zou een groter deel van de informatie uitsluitend onbewust verwerkt worden dan bij mensen met een intact corpus callosum.

Een alternatieve theorie die misschien wat meer fantasie vergt, luidt dat de waarneming en de reacties erop wel degelijk allebei bewust plaatsvinden, maar dan heel snel na elkaar, in plaats van tegelijkertijd. Volgens beide theorieën zou er per informatiestroom een aparte geheugenbestand aangemaakt kunnen worden in de ziel, om het in computertermen te zeggen.

Tegenstanders van de onscheidbaarheid van de ziel brengen hier tegenin dat het gedrag dat van beide hersenhelften uitgaat, gepaard lijkt te gaan met bewuste overwegingen. Maar dat is geen goed argument, want hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor vormen van automatisch schrift die uit de persoon zelf voortkomen. Bovendien is de toestand van split-brain-patiënten niet gewoon, dus hoeven we helemaal niet uit te gaan van een normaal verband tussen gedrag en bewustzijn.

Een cirkelredenering

Ik heb zelf in de jaren '90 stukken over de dualistische interpretatie van split-brain-experimenten gepubliceerd. Vanaf het begin van het nieuwe millennium staan die ook op internet, maar ik heb er nog nooit een reactie van opponenten op ontvangen. Toen ik er de bekende skepticus Keith Augustine, die split-brain-experimenten koestert als bewijs voor zijn wereldbeeld, mee confronteerde, negeerde hij mijn argumentatie domweg. In plaats daarvan wijst hij in zijn geschriften op voorbeelden van op dit punt goedgelovige tegenstanders van het materialisme zoals John C. Eccles. Zij leken ervan overtuigd dat na een hersensplitsing allebei de hersenhelften werkelijk een eigen bewustzijn kregen, wat heel moeilijk verenigbaar is met hun dualisme. Op zich is dat niet zo verwonderlijk, want bij de materialistische interpretatie van split-brain-resultaten gaat het om een cirkelredenering: alleen als je reeds uitgaat van de hersengebondenheid van het bewustzijn zie je er een onontkoombaar bewijs van die afhankelijkheid in.

Split-brain-experimenten laten een merkwaardige variant van de wisselwerking tussen lichaam en geest zien, maar ze tonen allerminst aan dat de ziel wordt voortgebracht door het brein. En dan heb ik het hier nog niet eens gehad over alle bewijsmateriaal dat niet verenigbaar is met die theorie.

Literatuur

Alter, T. (2006). *Access disunity without phenomenal disunity.* Paper voor de Central Division Meeting of the American Philosophical Association.

Augustine, K. (1997). *The case against immortality*. Skeptic Magazine, 5, 2.

Rivas, T. (2000). *Geesten met of zonder lichaam.* Delft: Koopman & Kraaijenbrink.

Rivas, T. (2004). *Neuropsychology and personalist dualism: a few remarks*, zie: http://www.geocities.com/athanasiafoundation/Dualismlives.htm.

Rivas, T., & Dongen, H. v. (2003). Exit Epiphenomenalism: The Demolition of a Refuge. *The Journal of Non-Locality and Remote Mental Interactions, II, 1.*

Herfst in Overijssel - foto: Rudolf H. Smit

"Vijf jaar" VKK , terugblik en wensen voor de toekomst

Verslag van de discussiebijeenkomst tijdens de Landdag op 12 mei 2008

Gert Jan van der Steen

Op tweede Pinksterdag, maandag 12 mei 2008, vond de jaarlijkse Landdag van de Vrij-Katholieke Kerk in Nederland plaats. Een kort verslag hiervan staat op de website www.vkk.nl. Tijdens het middagprogramma werden de afgelopen vijf jaar geëvalueerd en werden wensen geuit voor de toekomst. Dit gebeurde in vijf werkgroepen, volgens de aandachtsgebieden van onze Kerk. We geven eerst een korte samenvatting van de gehele discussie, waarna de bespreking van elke werkgroep meer in detail volgt.

Korte samenvatting

Terugblik op de afgelopen vijf jaar:

De keuze die de kerkprovincie heeft gemaakt in het toelaten van de vrouw in het geestelijke ambt, wordt als zeer positief ervaren.

De kerkprovincie is echter nog niet toegekomen aan verdere vernieuwingen.

Belangrijke wensen voor de toekomst zijn:

Verdere doorwerking van de aandacht voor het vrouwelijke aspect.

Verdieping van de beleving van de Heilige Mis.

Meer gemeenschappelijke vormen van religieuze beleving.

Meer aandacht voor (gezamenlijke) meditatie.

Meer onderlinge uitwisseling tussen kerkgemeenten en meer communicatie met de maatschappij.

Behoedzame aanpassingen van de liturgie.

Betere toegankelijkheid van de achtergronden van onze Kerk.

De werkwijze

Er werden vijf werkgroepen gevormd volgens de vijf aandachtsgebieden van de Kerk, elk met een discussieleider. Elke deelnemer aan een werkgroep kon eerst op stickers de eigen opmerkingen schrijven. Daarna werd in de werkgroep over de opmerkingen gediscussieerd. De belangrijkste conclusies werden genoteerd en plenair gerapporteerd.

Deze werkwijze werd eerst gevolgd ten behoeve van de afgelopen vijf jaar. Gevraagd werd om positieve en kritische opmerkingen te noteren en te bespreken. De conclusies werden plenair gerapporteerd. Daarna kwam de toekomst aan bod. Na een korte gezamenlijke meditatie lieten we ons inspireren door kerngedachten uit de preek van +Peter, die ondergebracht waren onder de vijf aandachtsgebieden. Daarna gingen de werkgroepen opnieuw aan het werk. Uitgaande van de kerngedachten uit de preek werden ideaalbeelden gevormd voor de toekomst. Gevraagd werd om géén wensen achter te houden: het gaat er om wat je zelf het liefst verwezenlijkt wil zien in onze Kerk. Expliciet werd als aandachtspunt ook toegevoegd het vrouwelijke aspect. De resultaten van de discussie werden weer plenair gerapporteerd.

Wat nu volgt zijn de resultaten van de vijf werkgroepen, waarbij zowel de conclusies per werkgroep, zoals gerapporteerd door de discussieleiders, als de persoonlijke opmerkingen (in een gecompileerde vorm, tussen aanhalingstekens), zijn meegenomen. Voor elke werkgroep zijn genoteerd: terugblik, kerngedachten uit de preek en wensen voor de toekomst.

Sommige opmerkingen betroffen een ander aandachtsgebied dan dat van de werkgroep; ze zijn dan verplaatst naar het betreffende aandachtsgebied.

Innerlijke ervaring

Terugblik 5 jaar, positief en kritisch

Positief: "Je wordt gedragen. Door de hele dienst wordt je meegenomen in een mystieke (God, Christus) ervaring. Het is echter niet eenvoudig om een eigen innerlijke ervaring te delen, maar misschien is dat ook wel de bedoeling. De echo van innerlijke ervaring wordt te weinig besproken."

De ervaring van groei en reflectie is overwegend positief. "Innerlijk ben ik enorm gegroeid in de VKK in Kracht, Wijsheid en de Liefde van Jezus Christus. De diensten bij de VKK raken mij meer dan bij de RKK. Het vrije spreekt mij aan, geen/weinig dogma's, want we zijn allen zoekende; ik kom meer bij mijzelf door de stilte die ik voel opkomen in mijzelf bij een plaats als deze. De mens wordt centraal gesteld. De intuïtie komt meer naar de oppervlakte. Je eigen huis krijgt een wekelijkse schoonmaakbeurt. Zoals de kerk een ruimte/tempel is, zo innerlijk: mensen (dienen te) weten in de VKK wat de rites uitdrukken. De VKK beperkt niet de vrije ontwikkeling van het innerlijk (geen dogma's etc.). Vrijheid is voor mij niet dat je komt en weg blijft wanneer het je uitkomt."

Kritisch: "er zijn nog teveel regeltjes; 'dit mag niet'; het taalgebruik. Er is te weinig aandacht voor innerlijke ontwikkeling."

Kerngedachten uit de preek

"Als je jezelf niet kent, zul je niet in staat zijn te kennen God, Christus, de Geest, de engelen, aartsengelen, tronen en heerschappijen en het grote Bewustzijn."

"Open de deur in jezelf, beklop jezelf."

"De Geest brengt ons herinnering."

"Door de Geest gaan wij op in God, wij leren God Zijn."

Wensen voor de toekomst

"Meer ruimte voor individuele ontwikkeling – geen dogma's. Dat wij iedereen mogen zien als een druppel van die grote oceaan – en ook daarnaar werken. De preek zou meer een instructie kunnen zijn."

Leven

Terugblik 5 jaar, positief en kritisch

Positief is men over de doorwerking van de diensten."De werking van de dienst kun je meenemen in het gehele leven en daarmee werken. De kerk is weerbaarder en mondiger geworden. Er is meer publiciteit gekomen" Anderzijds is men kritisch over het contact met de maatschappij. "De VKK is niet genoeg open naar buiten. De Kerk is te ver weg; de buitenwereld denkt aan een sekte."

Kerngedachten uit de preek
"De Geest is de Grote Kracht die God uitstraalt".

"Door inwerking van Geestvuur ontstaan emanatie en de Engelenhierarchieën".

"De Geest geeft een overvloed aan zegening".

"De werking van de Geest in de bloem".

Wensen voor de toekomst
Meer uitdragen naar buiten. "De hele wereld tot Kerk maken; anderen aanraden te komen. Openheid naar andere gemeenschappen toe; kenbaar maken wat we gezamenlijk hebben. Lagere wijdingen voor iedereen. Gelegenheid geven tot muzieklessen nemen en muziek spelen."

Gemeenschap

Terugblik 5 jaar, positief en kritisch
De kerkelijke gemeenschap wordt zeer gewaardeerd. De kerkgemeente zelf voelt als een hechte gemeenschap met aandacht voor elkaar. "Gemeenschap is altijd positief. Het voelt als een warme deken. Iedereen is gelijkwaardig. Je hoort er bij. Ik voel me één in het mystieke Lichaam van Christus. Broederschap is leven als broeders; dat heeft niets met mannelijk of vrouwelijk te maken. Iedereen zou er voor iedereen moeten zijn."

Kritisch: er is te weinig communicatie tussen de kerkgemeentes.

Kerngedachten uit de preek.
"De gemeenschap blijft één, terwijl elk in verschillende tongen spreekt".

Wensen voor de toekomst
Meer gezamenlijke meditatie. "Meditatiegroepen voor de wereldvrede; deze organiseren binnen de eigen kerkgemeente. Meditatieve lichaamsoefeningen ten grondslag aan het geestelijke proberen te organiseren.

Veel meer uitwisseling en gesprek; luisteren en delen. Gemeenteavonden horen zo te zijn dat iedereen gehoord kan worden, dat men elkaar verrijkt. Thema-avonden waarin we gevoed worden met kennis en inzicht. Delen in een veilige groep. Delen van eigen ervaring. Meer avonden waarin innerlijke ervaringen uitgewisseld worden. 'Liefde is begrijpen' zei de Boeddha en dat is vaak moeilijk te vinden m.b.t. zulke ervaringen.

Zo mogelijk een dienst in een cirkel t.b.v. meer gemeenschap en een dienst met verschillende geloven bij elkaar."

Wijsheid

Terugblik 5 jaar, positief en kritisch
Men waardeert de overdracht van het gedachtegoed van de VKK. De opleiding bevordert de geestelijke continuïteit. "We moeten doorgaan met het gedachtegoed van Leadbeater."

Kritisch: "De fase waar we gezamenlijk doorheen gegaan zijn, heeft op zich iets toegevoegd aan de keuze die vijf jaar geleden is gemaakt. Echter, het zoeken naar het iets toevoegen in de kerk is niet gebeurd. Spiritualiteit wordt besproken maar niet concreet gemaakt."

Zeer positief wordt gewaardeerd dat vrouwen zijn toegelaten tot het priesterambt. "Er is nu gelijkheid naar sekse en gelijkheid tussen gemeente en geestelijkheid. In ons werk in de kerk gaan wij terug tot ons menszijn en in het diepste van ons wezen zijn wij noch mannelijk noch vrouwelijk. Vrouwen hebben nu de kans zich te ontwikkelen aan het altaar. Leadbeater zei al: hou je niet vast aan de keuzes die ik maak in deze tijd. De wijsheid heeft gekozen voor vrouwen aan het altaar."

Kritisch: men bespeurt nog te weinig een meer vrouwelijke trilling in de kerk. "Bij de opleiding is meer aandacht gewenst voor het vrouwelijke aspect. Kunnen we niet méér het mentale verheffen naar het intuïtieve?"

Kerngedachten uit de preek
"De Geest van de Waarheid belicht de innerlijke wereld, de Hemel".

Wensen voor de toekomst
"Kennis van de achtergronden van diensten vergroten. Meer uitleg over de achtergronden van mystiek, gnostiek en de opbouw en betekenis van de H. Mis. Meer een mysterieschool zijn.

Wegen verkennen om de Waarheid boven water te krijgen met gebruik van o.a. de intuïtie. Wijsheid is zichzelf leeg maken, zich verliezen; in de liturgie vinden wij een voorbereiding om tot dat onszelf verliezen te komen."

Aanbevolen wordt om de website verder inhoudelijk uit te bouwen.

Liturgie

Terugblik 5 jaar, positief en kritisch
Vrij-Katholieken reageren vanuit eigen ervaring, en die is persoonlijk. Dit uit zich in de opvattingen over de liturgie. In het algemeen worden veranderingen aan de liturgie voor de helft positief en voor de helft negatief ervaren. Wel zijn er wat stemmen voor (kleine) tekstmoderniseringen.

Positief: "De liturgie is niet veranderd, zij sluit aan bij mijn innerlijke ervaring. Ook toen ik nog in de gemeente zat was er vooral het laatste deel van de H. Mis dat mij naar binnen voerde, waardoor ik inzicht en wijsheid ervoer. De diepgang van het hele ritual (áls je het kunt ervaren) is belangrijk. Het sterke karakter van de liturgie is zo gebleven. De strakke vorm is vermengd met een open invulling. Gelukkig is er niet hals over kop een vernieuwing doorgevoerd. Je moet de liturgie niet veranderen maar je kunt jezelf veranderen! De VKK is niet zomaar een kerk; de voorbereiding voor de dienst is belangrijk."

Kritisch: "De liturgie sluit minder aan bij wat spiritueel zoekende mensen willen, zij is niet toekomstgericht. Er is geen echte vernieuwing te zien. De bewoordingen en het jargon zijn toe aan wijzigingen; zij moeten aansluiten bij vorm en bedoeling van de Mis (sacramenten). Het tweede deel van de H. Mis is te lang. Er is dan te weinig betrokkenheid van de bijwoners waardoor de interesse wegebt.

Er had sneller een vertaling in eigentijds Nederlands moeten zijn, zonder inhoudelijke aanpassing. De liturgiecommissie is niet zichtbaar; de veranderingen zijn te klein. De muziek is te eenzijdig, er is geen variatie. Er zijn te weinig gezangen. Er zou eens een ander Kyrie gezongen kunnen worden.

De H. Mis van 1,5 uur is te lang in deze tijd. De dienst moet ingekort worden tot 1 uur; dubbele zaken moeten geschrapt.

Gemeenteleden moeten zich meer bewust zijn van de handelingen, meer echt "meedoen". Diensten waarbij alles "klopt" geven een enorme energie.

Marialiederen horen niet bij de Meditatie op de Wijsheid. Gebeden zouden samen met de gemeente opgezegd moeten worden."

De rol van de vrouw in de diensten is positief, vindt een aantal, maar anderen zijn juist neutraal: het onderscheid man of vrouw maakt hen niet uit. Sommigen ervaren een nieuwe energie door vrouwelijke celebranten. Anderen vinden dat de vrouwelijke kant in de dienst niet goed wordt belicht. “De vrouw heeft nu een wat grotere rol. Het taalgebruik zou hierop moeten worden aangepast: ‘zusters en broeders’, ‘kinderen’ i.p.v. ’zonen’, ’medemens’ i.p.v. ’broeders’, d.w.z. dat we allen worden betrokken in de H. Mis.”

Kerngedachten uit de preek

“Wel zijn wij echter nog onvolwaardig wat het inhoudelijk priesterschap betreft.”

“Laat het mysterie van de Heilige tongen van vuur op ons inwerken. Laat ons hen voelen wanneer de zegenende/voorbereidende werking van de engelen hiërarchieën ons tijdens de prefatie bereikt.“

Wensen voor de toekomst

Voor wat betreft de Liturgie bepleiten sommigen dat de intuïtie meer ontwikkeld wordt. “Stiltes in de dienst aanbrengen zodat Christus voelbaar aanwezig wordt. Tijdens de dienst moet je jezelf leren verliezen, d.w.z. volkomen geconcentreerd zijn op wat op dat moment aan de orde is. Tongen moeten ook inwerken. Meer bewustwording/uitleg/verdieping is gewenst van de innerlijke beleving en mysteriën van de dienst. Dat zou landelijk met elkaar uitgewisseld moeten kunnen worden waardoor een wederzijdse bevruchting ontstaat.

Meer vormen van beleving zijn gewenst, dus niet alleen de liturgie! Dans, muziek, kunst, poëzie, meditatie, stilte. Meer positiviteit en creativiteit; we hebben veel meer in ons dan we laten zien.

Liturgische vernieuwingen moeten stapje voor stapje ingevoerd worden. Er zou meer gezongen kunnen worden.”

Voor wat betreft het vrouwelijk aspect in de liturgie: “het typisch mannelijke moet er uit, maar het typisch vrouwelijke moet er niet perse in. Het woord is mannelijk, de stilte is vrouwelijk.”

Besluit

Het was boeiend om alle meningen te horen. Uiteraard was de tijd te kort voor een voldragen discussie, zoals meestal wanneer twee of meer vrij-katholieken tezamen komen. Belangrijk is dat ieder gehoord kon worden en dat er door de discussieleiders een rode draad gevonden kon worden.

Alle deelnemers aan de discussie worden hartelijk bedankt, inclusief de vijf discussieleiders: Jos Wieman, Pars van Gessel, Eleonore Kemperink, Peter Baaij en Frits Moers.

* * *
*

Morgenglans van eeuwigheid

Morgenglans der eeuwigheid,
licht aan het eeuwig licht onttogen,
stel ons deze ochtendtijd
uw heerlijkheid voor ogen,
en verdrijf door uw macht
onze nacht.

Laat als milde morgendauw
uw genade tot ons komen
en de dorstige landouw
van ons leven overstromen
ja, verkwik ons door uw troost, onverpoosd.

Laat uw heilige liefdegloed
onze koude werken doden
en versterk in ons de moed
om, de eeuwige nacht ontvloden,
voordat wij ten ondergaan,
op te staan.

Breekt de jongste morgen aan,
geef, o Opgang uit den hoge,
dat wij met U opgestaan
alle leed vergeten mogen,
doe ons opgaan tot uw feest
onbevreesd.

Overstroom ons met uw licht,
klare zon van trouw en goedheid.
Treed niet met ons in 't gericht,
maar verblijd ons met de zoetheid
van des hemels zaligheid
voor altijd.

Christian Knorr van Rosenroth (1636-1689),
vertaling C.B. Burger, geb. 1897.
Liedboek voor de kerken, gezang 289.

Horen, zien en weten – nieuws uit de kerkgemeenten

Evalidje van Woerekom

Bijzondere, recente en komende gebeurtenissen

Tachtig jaar geleden werd de St. Gabriel-kerk in Amsterdam gewijd door mgr. Wedgwood, reden om het 80-jarig jubileum van deze kerk te vieren. Dit zal plaats vinden tijdens het weekend van 15 en 16 november. Op het programma staat o.a. een optreden van het duo 'Peace in Motion', waarbij de aanwezigen mee kunnen zingen, en wordt er een Universele Eredienst gehouden. Op zondagmiddag zal pr. Johan. Pameijer een lezing houden over Gnosis.

In juli jl. is er hard gewerkt aan het opknappen van de sacristie; een grote opknapbeurt van het hele kerkgebouw moet nog volgen , waardoor de kerk 'een baken van licht' kan zijn . Financiële bijdragen zijn natuurlijk welkom; daarnaast rekent men ook op opbrengsten van de boekenmarkt (met spirituele en religieuze boeken) die op dit jubileumweekend gehouden wordt. Heeft u boeken voor deze markt, neem dan contact op met pr Piet Standaard, 035 693 56 65.

Activiteiten en bijeenkomsten

In Naarden wordt op zaterdag 25 oktober en 1 november een themadag gegeven over Leven en Sterven, in het bijzonder van belang voor diegenen die betrokken worden bij een stervensproces. Het programma wordt geleid door pr. Parcival van Gessel.

Eveneens in de kerk van St. Michael en Alle Engelen te Naarden worden bijeenkomsten gehouden over de Bergrede, elke derde zondag van de maand na de dienst, o.l.v. pr. Eleonore Kemperink.

In Utrecht wordt in de koffiekamer van de St. Maarten-kerk opnieuw de cursus Verdieping door Licht gegeven, zaterdags eens in de maand. De cursus telt acht bijeenkomsten en is bedoeld voor hen die meer willen weten over de achtergrond van onze kerk en de betekenis van de H. Mis. Opgave bij pr Theo Mensink, 033 463 86 65

Een nieuwe cursus Gnosis zal worden gegeven door pr. Joh. Pameijer en de psychologe Jeltje de Boer: **Wijsheid van het Hart**

Meer en meer wordt in deze tijd het hartcentrum geactiveerd, zodat je gevoelsmatig tot grotere kennis komt. In het kader daarvan start in oktober een cursus onder de naam "Wijsheid van het hart". In feite is het een cursus gnosis in zeven lessen. 'Wat is gnosis', 'waar komt die vandaan' en 'waarin drukt het zich uit', zijn vragen die aan de orde komen. Daarbij wordt ruim aandacht geschonken aan de meditatieve kant. Doel van de 'cursus' is juist om tot bewustzijnsverruiming te komen.

De cursus wordt verzorgd door Johan Pameijer, priester in de VKK, werkzaam in de kerkgemeente Raalte, en de psychotherapeute Jeltje de Boer. Gekozen is voor de intieme locaties van de huiskamer, te weten in Leersum, ten huize van Jeltje de Boer, Dreef 17, en in Almelo op het adres Laarwoud 37

In Leersum, zijn de bijeenkomsten op de vrijdagavonden (van half acht tot tien uur) 3 oktober, 7 november, 28 november en 16 januari en in Almelo op de maandagen 6 oktober, 3 november, 1 december en 12 januari. De data van de drie volgende bijeenkomsten worden nog vastgesteld. Ter dekking van de onkosten wordt een bijdrage van tien euro per persoon gevraagd.

De cursus staat open voor iedere belangstellende. Probeer in uw omgeving interesse op te wekken voor het gnostische gedachtegoed, waar onze Kerk voor staat. Men kan zich voor de cursus opgeven bij Jeltje de Boer, 0343 461264 of Johan Pameijer 0546 812369.

En verder …

De meeste kerkgemeentes hebben maandelijks een thema-avond of meditatie, gevolgd door het H. Lof, Vespers of Completen.

In de Kerk van Onze Lieve Vrouwe en Haar Engelen in Arnhem kunt u terecht op de derde dinsdag van de maand (aanvang 20.00 uur); op de derde woensdag van de maand (20.00 uur) in de Michaelkerk te Zwolle; op de eerste donderdag van de maand aanvang 19.30 uur) in de St. Gabrielkerk te Amsterdam voor meditatie en het Heilig Lof ; op elke vierde donderdag van de maand (aanvang 19.30 uur) in de Christus Pantocratorkerk te Raalte, en op elke tweede zondagavond van de maand in de kerkgemeente St. Michael and all Angels in Naarden (19.30 uur). ||

In Memoriam priester Jules Herbrink

Op 26 september 2008 overleed Jules Herbrink, Priester in de Vrij-Katholieke Kerk.

Jules werkte met hart en ziel in de kerkgemeente Zwolle. Hij was een markante persoonlijkheid. Geboren op 3 juli 1924 groeide hij op als de jongste in een groot gezin, waarvan de vader overleden was. In de oorlog dook hij onder. In 1946 trouwde hij met Riet Veneboer, van wie hij onafscheidelijk was.

Jules was avontuurlijk: Riet kon hem maar net afhouden van vertrek naar Nederlands-Indië, maar later emigreerden zij toch in 1952 naar Australië waar het hard werken was. In 1966 keerden zij, mede op verzoek van zijn familie, terug. Daarna hebben zij altijd in Zwolle gewoond en gewerkt. Het avontuurlijke gaf hij een andere wending.

Jules hield veel van muziek en speelde zelf piano, accordeon en orgel, vaak à l'improviste. Later kwamen daar klankschalen bij. Hij had veel vrienden en was een humoristisch, hartelijk, bescheiden en gastvrij mens. Hij deelde graag zijn muziek, boeken en eigen inzichten en kon anderen enthousiast maken.

Jules was veel bezig met spiritualiteit. Hij leefde vanuit zijn hart en was wars van theorie en dogma's. Nieuwe vormen van spiritualiteit hadden zijn oprechte belangstelling. Hij probeerde die te combineren met de oudere vormen, zoals bekend vanuit de theosofie en de vrijmetselarij. Hij werd later Reikimaster. Toen hij, van huis uit Rooms-Katholiek, in Australië een pater Redemptorist hoorde preken over "hel en verdoemenis" verliet hij, met karakteristieke beslistheid, de R.K. Kerk. Daartegenover stelde Jules de Liefde. Dat werd later het thema van veel van zijn preken.

Jules vond zijn geestelijk tehuis in de Vrij-Katholieke Kerk, nadat hij in 1973 op televisie de Vrij-Katholieke Bisschop Wil de Rijk had horen spreken over reïncarnatie. Op 22 november 1987 werd hij tot Priester gewijd. In 1998 werd Jules gevraagd om EA te worden, wat in zijn geval ook betekende: enig aanwezend Priester. Hij was toen 74 jaar, een leeftijd waarop anderen met emeritaat gaan. Het is een teken van zijn grote plichtsgevoel dat hij hierin toestemde. Ondanks een toenemend aantal ziekten heeft hij de functie van EA kunnen vervullen tot 2004, een buitengewone prestatie. De kerkgemeente Zwolle is hem daarvoor zeer dankbaar.

De gelijke positie van vrouwen en mannen in de Kerk ging hem ter harte. Door bescheidenheid en plichtsgevoel hield Jules vaak zijn mening voor zich, maar de laatste jaren kon hij zich met verve uitspreken. Hij was wars van een te mentale benadering van religie en esoterie. Tot het einde toe wilde Jules Priester blijven en hij hoopte, na zijn laatste ziekte, nog weer aan het altaar te kunnen dienen. Tijdens zijn uitvaartdienst hebben wij zijn baar bekleed met een kazuifel.

Bij zijn 60-jarig huwelijksfeest zei Jules: "60 jaren zijn een ervaring. In het diepst is die tijdloos en heeft veel te maken met het eeuwige Nu. Het leven is als stromend water, altijd in beweging; maar het werkelijke ervan is eeuwig onveranderlijk. Het is een ervaring."

Moge het Eeuwige Licht hem omschijnen.

Gert Jan van der Steen, EA-priester kerkgemeente Zwolle.

* * *

“Het leven” - Jaap Hiddinga

In dit nummer publiceren wij een deel van dit boek.
Jaap Hiddinga komt eerder over als een nuchtere bètaman, zoals zijn achtergrond ook doet vermoeden. Hij studeerde chemie en zette in 1984 een petrochemisch ingenieursbureau op in Schotland. In 1993 kreeg hij een openbaring die zijn leven en denken totaal veranderde en besloot hij het bedrijf dat hij had opgebouwd te verkopen. In 1996 vestigde hij zich als onafhankelijk adviseur voor management and export marketing voor het midden- en kleinbedrijf. Inmiddels is hij vrijwel full time bezig met het schrijven van boeken en geven van consulten aan mensen met levensvragen. Hij woont nog steeds in Schotland, maar is regelmatig in Nederland om lezingen te geven. Wie vragen heeft, kan hem zowel telefonisch als per email raadplegen. (2)

Het zijn deze vragen die tot nieuwe boeken hebben geleid. “Het is onvoorstelbaar met hoeveel vragen mensen zitten,” zegt hij in een interview dat ik met hem had. “De boeken hebben velen geraakt en hebben ook nieuwe vragen opgeroepen.”

Vanaf zijn prille jeugd heeft hij de gave om bewust uit zijn lichaam te kunnen treden en zich deze belevenissen te herinneren. Hij krijgt lessen en er worden hem vele boodschappen gegeven in de vorm van belevenissen die hij meemaakt met een begeleidende engel. Door de jaren heen heeft hij meer dan duizend van dergelijke ervaringen en de meeste daarvan opgeschreven. De boeken die hij schrijft, bevatten er een kleine selectie van (1). De lessen die hij tijdens de uittredingen krijgt, zijn soms zeer specifiek en hebben veel hulp kunnen bieden in situaties die zich in het dagelijkse leven voordeden. Veel van wat hij ervaart, heeft een bredere en hogere betekenis. Het is niet uitsluitend voor hem persoonlijk bedoeld, zoals hij op vragen over hemzelf ook geen antwoord krijgt.

Gaandeweg wordt een patroon zichtbaar van de weg die de mensheid gewild heeft en nog volgen gaat in de toekomst. Dit inzicht leidt tot een volledige ommekeer in zijn leven en een opnieuw bekijken van alles waarmee hij op dat moment bezig is. Bewust begint hij te zoeken naar antwoorden op de vele vragen die hij had over de bestemming van de mensheid. In dit nummer publiceren wij het voorwoord van zijn boek *“Het leven” Interactie tussen de geestelijke wereld en het stoffelijke bestaan*.

(1) Boeken Jaap Hiddinga: *Visioenen en uittredingen; Engelen en visioenen; Man, vrouw en zielenbewustzijn; Eindtijd en overgang Conceptie, geboorte en leven; De verwarde mens; Het leven.* (2) jaap.hiddinga@btopenworld.com

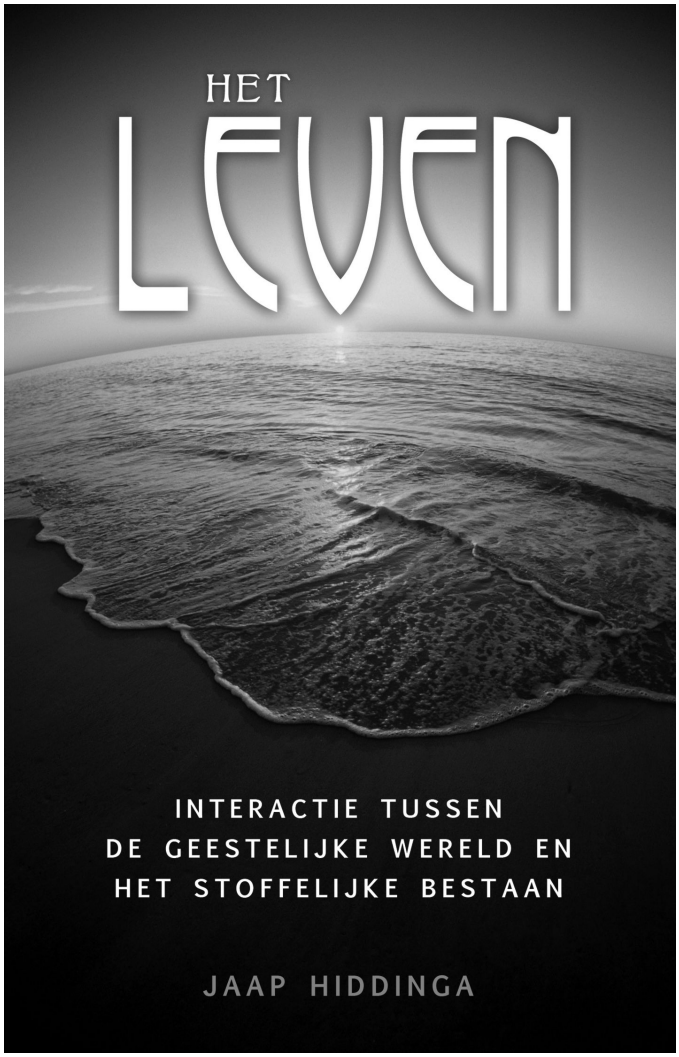

Voorwoord en deel inleiding boek “Het leven”

Jaap Hiddinga

In het land waar ik woon is reizen per vliegtuig een betrekkelijk alledaagse bezigheid voor veel mensen. De afstanden zijn er veel groter dan in Nederland. Het feit dat het een eiland is maakt ook verbindingen met andere plaatsen in Europa wat moeilijker, en het vliegtuig is dan een handig vervoermiddel.

Het voordeel van regelmatig vliegen is dat je op de luchthaven geen onbekende meer bent. Maar op het moment dat het meisje van de incheckbalie al zegt: ‘Goedemorgen, meneer Hiddinga, hier is uw instapkaart, ik zag u al aankomen’, begin je je af te vragen, wat is nu werkelijk ‘thuis’?

Het vele reizen geeft je soms een gevoel van heen en weer geslingerd worden tussen de verschillende sferen, energieën, landen, culturen en mensen. Na het inchecken ga ik meestal in een favoriete hoek zitten in een gemakkelijke stoel met een goede kop koffie, een fijn boek en prettige muziek. Het wachten op het vliegtuig op deze manier is een traditioneel onderdeel geworden van elke reis en voor mij vaak het enige moment om werkelijk ontspannen van een boek te kunnen genieten.

Visioen 1. Het veld

Tijdens een recente reis zat ik weer op deze plek en genoot van de koffie op de zeer vroege morgen. Plotseling voelde ik een trilling in mij die overeenkomt met de trilling die ik normaliter bij een uittreding ervaar. Het leek mij echter niet zo’n

geschikt moment voor een uittreding en ik probeerde het proces dus te stoppen. De trilling zette toch door en tot mijn verbazing verliet de ziel het lichaam niet op de gebruikelijke wijze, maar maakte zich los van het lichaam terwijl ze toch in het lichaam aanwezig bleef. Daardoor was ik in staat om tegelijkertijd met de ogen van de ziel en met de stoffelijke ogen naar de mensen te kijken. Ik zag om mij heen de mensen met hun bezigheden en ik zag nu ook een energieveld dat als een

lichtblauwe wolk alles omhulde. De mensen waren nu niet langer herkenbaar als mensen maar alleen als zielen met een intense energie-uitstraling. De energie die iemand als ziel bij zich droeg leek verbinding te hebben met de energieën van de andere mensen in de stof maar ook met zielen die niet in de stof verkeerden. Dat waren beschermengelen of gidsen. Alles was met elkaar verbonden, maar ook met de stoffelijke omgeving, bestaande uit gebouwen, de aarde en de natuur. Het was als het ware een matrix waarin alles met elkaar op een meerdimensionale manier verbonden was. De verbinding tussen alles wat aanwezig was, werd gevormd door de zacht-lichtblauwe waas die als een energieveld letterlijk alles omhulde.

Plotseling kon ik nog dieper schouwen en leek alles één groot voorwerp te worden. Het was één grote bewegende energiemassa waarin individuele zielen vrijwel niet meer te onderscheiden waren.

Plotseling klonk er een stem naast mij die ik herkende als de Engel van het leven. Zij sprak zachtjes: ‘Het leven is niet wat mensen denken. Zij denken dat er een driedimensionale ruimte is met voorwerpen zoals zij om zich heen kunnen zien. Zij denken dat zij daarin kunnen lopen en bewegen met hun lichaam. In dit lichaam denken zij dat zij een ziel hebben die een apart deel is van henzelf en zij geloven dat zij als individu op aarde kunnen rondlopen. Degenen die al meer bewustzijn

Jaap Hiddinga

hebben denken in begrippen als karma, reïncarnatie en geestelijke gebieden en zelfontwikkeling. Dit is allemaal illusie die alleen in het menselijk denken bestaat. Mensen denken dit alleen als zij in de stof verblijven, maar de ziel die in sferen verkeert, ervaart dit op een andere manier. Alles is in werkelijkheid een deel van de goddelijke manifestatie. Jij weet al dat dat zo is en je gaat nu een aantal ervaringen krijgen waarbij delen van een andere werkelijkheid van het leven zichtbaar worden. In deze werkelijkheden zul je ook kunnen aanschouwen hoe de mens begeleid wordt door wezens die in andere realiteiten aanwezig zijn en zielen die niet in een stoflichaam verkeren. Deze andere werkelijkheden staan niet los van het leven, ze zijn er onlosmakelijk mee verbonden. Afgescheidenheid bestaat in werkelijkheid niet.’

Het beeld van de bewegende energie stromen werd nu intenser en plotseling werd het ook ruimer dat wil zeggen dat de omgeving van het vliegveld nu verdwenen leek te zijn. Om mij heen zag ik dat alles als het ware een groot energieveld was waarin alles levend leek te zijn. Alle objecten, dus ook de objecten waarvan de mens aanneemt dat zij dood zijn, waren op de een of andere manier opgenomen in deze zee van energie. Er was geen afgescheidenheid in het leven, want alles was op de een of andere manier verbonden in het stralende zachte, lichtblauwe licht. Er waren onnoemelijk veel krachten, engelen en gidsen zichtbaar die op elk niveau hun werk deden.

De engel sprak nu en zei: ‘Dit is wat het werkelijke leven is. Het is een energieveld waarin de ziel, die ook een onderdeel is van dat energieveld, zich vrij in kan bewegen en interactie kan hebben met andere energiedelen. Dat kunnen zielen zijn in sferen of mensen in de stof maar ook andere levensvormen. Het doet er niet veel toe wat het is, want elke interactie met iets is een interactieve beweging in het energieveld dat goddelijk van oorsprong is. Pas als de mens dat kan leren en niet meer de interactie in zichzelf zoekt en daardoor de dualiteit van God af creëert, kan hij/zij echt verder in het leven. Het werkelijke leven is grootser dan alleen het bestaan van mens of ziel. Het leven is het zijn in Gods werkelijkheid. Soms is dit leven in de stof en dan weer als ziel. De afwisselende fasen van bestaan zijn slechts vormen waarin leven zich kan manifesteren. Het leven in de stof is dus niet het leven per se. Integendeel, voor de meeste mensen is dat vaak een geestelijke dood totdat zij weer tot leven worden gewekt als zij het aardse kleed achterlaten. Het is jammer dat veel mensen er pas achter komen wat zij met hun leven hadden kunnen doen op het moment dat zij dit weer verlaten hebben. Men kan dan alles weer overzien en men ziet wat mogelijk was. Het is de bedoeling dat de mens gaat leren om ook in het leven meer gaat zien van de mogelijkheden die om hem/haar heen liggen en daarom geven we nu een aantal tips die misschien kunnen helpen om zich meer aangesloten te voelen bij de geestelijke wereld waar men deel van uit maakt.’

Het was nu heel erg stil en ik zag hoe alle energieën van alle realiteiten om mij heen aan het werk waren. Het was heel erg mooi om te zien hoe de mens in het leven er nooit alleen voor staat en hoe het denkbeeld van een individueel bestaan, zelfstandigheid, eenzaamheid en alleen-zijn feitelijk een volledige illusie is. Toch kon ik wel meevoelen met de mensen op aarde. De meeste mensen kunnen met hun lichamelijke zintuigen nu eenmaal niet dergelijke beelden zien en deze energieën ervaren. Ik wist uit ervaring hoe men zich alleen kon voelen in

deze wereld als er geen contact met de medemens op aards niveau aanwezig is. Ik voelde een diep medeleven met de zoekende mens en bedacht hoe het mogelijk zou kunnen worden dat men toch meer van deze sferen zou kunnen ervaren. Ik begreep wel dat de meeste mensen zich vaak geen tijd gunden om werkelijk stil te staan bij de mogelijkheden in een andere realiteit. Als men er ruimte voor zou maken en werkelijk stil zou kunnen worden, dan zou het wel degelijk mogelijk zijn deze subtiele energievormen te ervaren. Veel mensen deinsden er toch nog voor terug en ik zag ook hoe veel mensen zich van het ene avontuur in het andere stortten. Men verdrong de stilte door zich enkel bezig te houden met futiliteiten. In weer andere gevallen zag ik hoe het hectische werkpatroon en de druk van de maatschappij geen ruimte overlieten om werkelijk de stilte en de mogelijkheden van andere realiteiten te ervaren.

Geen wonder dat de mensen zich soms vertwijfeld afvroegen: 'Waar en wat is deze geestelijke wereld eigenlijk?'

De engel sprak nu weer en zei: 'Je weet dat er een reden voor is waarom mensen zich maar heel beperkt bewust kunnen zijn van de geestelijke wereld en al die invloeden om zich heen. Men moet juist leren om vanuit het eigen gevoel te leren handelen en daarmee aan de slag te gaan. Als men voelt dat anderen de daden en gedachten niet kunnen zien, komen juist de werkelijke daden en gedachten naar boven. Vaak zijn dat niet zulke mooie dingen. Zo is het nu eenmaal met de mensheid gesteld. Maar er zijn ook mensen die wakker beginnen te worden, en wij proberen nu aan ieder mens te geven wat nodig is. Ook als men geen mediamieke gaven heeft, kan men dan toch de aanwezigheid van de geestelijke wereld om zich heen voelen en daarmee een worden. Ook dat is een les die men kan leren en zich eigen maken. Help mensen daarbij en laat hen zien dat deze geestelijke wereld niet afgescheiden is van henzelf maar dat zij er onderdeel van zijn. Sta op en leef en beleef, want er is meer te doen dan alleen maar te zijn in de stilte.'

Inleiding

Leven is een woord dat we gebruiken voor heel veel dingen die te maken hebben met de levensprocessen in onszelf en in de omgeving waarin wij ons kunnen manifesteren.

Wat is leven eigenlijk?Wetenschappelijk definieert men leven als het proces in een structuur of organisme, zoals een mens of dier, waarin continue veranderingen plaatsvinden in de vorm van celdeling, ademhaling, eten, afscheiden et cetera.

Dat betekent dus dat in de ogen van de wetenschap een stuk steen dood is. Als mens associëren wij leven ook met processen in ons denken, ons zijn, ons gevoel en onze belevingswereld. Wij voelen dat wij leven, omdat wij continu aan een proces van aanpassing, verandering en bewustwording onderhevig zijn. En daar houd het voor de meeste mensen mee op.

Men beschouwt de stoffelijke dood van het menselijk lichaam als het einde van dat leven, en het stoffelijk lichaam valt uiteen in stoffen die in de natuur weer worden hergebruikt.

Maar leven en alles wat daarbij hoort is veel meer dan dat.

De eerder beschreven ervaring op het vliegveld liet heel duidelijk zien dat er een complexe vorm van energetische interactie is tussen alles wat is. Dat wil zeggen dat er een verbinding bestaat tussen schijnbaar levenloze objecten en levende wezens en dat alles ook nog weer onderling met elkaar verbonden is. Dat geldt niet alleen voor de materiële, stoffelijke wereld maar ook voor de ongeziene wereld, de sferen, waarin engelen, gidsen en andere wezens verblijven, die om ons heen zijn. Als mens zijn we al snel geneigd om onszelf als een individu te zien dat in principe losstaat van andere individuen of voorwerpen, tenzij wij die verbinding zelf tot stand brengen vanuit een gevoel dat wij hebben, bijvoorbeeld in de vorm van vriendschap, liefde, samenwerking, haat of vijandschap. Het doet er niet zoveel toe wat ons drijft om een verbinding te leggen of weer te verbreken, maar we denken dat we alleen dan pas een verbinding hebben als we die bewust in de stof uitdrukken.

Als het gaat om 'dode' dingen, hebben de meeste mensen al helemaal geen gevoel dat er een verbinding bestaat op een subtieler niveau, maar toch is deze er wel.

Ook op die andere, niet-waarneembare, niveaus is er al verbinding met alles wat er is, ook al herkennen wij het niet als zodanig. In de wetenschap kennen we het verschijnsel dat wanneer een bepaalde groep dieren een vorm van evolutie ondergaat, door bijvoorbeeld op een andere en efficiëntere manier voedsel te vinden, ditzelfde dan ook spontaan gebeurt bij andere populaties van die diersoort, die ver van elkaar verwijderd zijn en totaal geen contact met elkaar hebben. Men noemt dit ook wel het honderdste-aapeffect. Dat wil zeggen, als een groep iets nieuws gaat proberen, dit zich dan spontaan gaat openbaren in andere groepen. Er is dan kennelijk een onzichtbare kracht waardoor op de een of andere manier een verbinding tot stand komt met die andere groepen. Ook in de menselijke samenleving zien we dit soort ontwikkelingen. Als er ergens een uitvinding wordt gedaan, is de kans groot dat in dezelfde periode een soortgelijke uitvinding in een ander werelddeel wordt gedaan. Op de een of andere manier bestaat er een verbinding tussen al deze dingen. Sommige onderzoekers noemen dit 'het Veld'. Dit is een vage uitdrukking voor iets wat men niet begrijpt, want daarmee is er nog geen verklaring gegeven voor wat er werkelijk aan de hand is. Men ervaart wel degelijk die onzichtbare kracht die de verbindingen tussen alles wat is mogelijk maakt, maar waar komt deze kracht vandaan? Welke invloed heeft deze op ons?Waar komen onze gedachten en onze gevoelens werkelijk vandaan? Kunnen wij een gevoel of een gedachte wel ons eigendom noemen?Wat is de geestelijke wereld nu eigenlijk en in hoe staan wij daarin?

Wat is nu eigenlijk de ziel, de geest en welke rol spelen karma en reïncarnatie nu echt?

In dit boek gaan we dieper in op de verschillende aspecten van het werkelijke leven. Dit is het leven in de stof, maar ook dat in de geest , voor zover dat een interactie met ons heeft. Wij voelen dat er een ongeziene wereld is waarmee we op de een of andere manier in verbinding staan. Wij noemen dit de geestelijke sferen en alternatieve realiteiten. Hierin ervaren wij banden met zielen of energieën die niet in de stof zijn. Wij kunnen engelen ervaren, maar wat zijn deze krachten nu werkelijk?

Wie zijn onze geestelijke begeleiders en gidsen? Hebben zij ook een gevoelsleven net zoals wij dat als mens kennen? In hoeverre is ons gevoelsleven verbonden met de processen in de geest of de ziel? Deze ontdekkingsreis naar 'het leven' is een fascinerende reis waarbij men vele interessante dingen tegen komt. Dingen die men ongetwijfeld zal herkennen in het eigen leven. Ook in dromen hebben wij vaak contact met die 'andere' wereld. Veel mensen hebben daardoor al wel een gevoel over wat die andere wereld, waarvan zij zelf deel uitmaken, inhoudt.

We gaan ook de illusies in dit leven bekijken. Het woord 'illusie' wordt nogal lichtvaardig gebruikt door veel mensen die menen dat het leven er niet zo toe doet. Illusie wordt dan

geassocieerd met fantasie, iets wat niet werkelijk is en geen betekenis heeft. Maar dat is niet juist. Het begrip 'illusie' heeft betrekking op een proces in onze geest waarbij onze gedachten ons iets anders voorspiegelen dan wat wij in werkelijkheid meemaken. Wij staan ons denken toe een soort schijnwereld met schijnwaarheden te creëren. Het resultaat is dat de meeste mensen in een illusionaire wereld leven. Een wereld die zij denken onder controle te hebben en vast te kunnen houden, maar die in werkelijkheid niet bestaat. Net zoals een goochelaar of illusionist ons iets laat zien waarbij ons denken iets anders suggereert dan wat hij werkelijk laat zien, zo zijn veel aspecten in het leven ook niet wat zij in werkelijkheid zijn. Dit betekent niet dat het leven maar met een korreltje zout genomen moet worden, dat men het niet serieus hoeft te nemen. Integendeel zelfs, maar men moet leren het ware van het onware te onderscheiden. Het onware dat ons vasthoudt in patronen die angst, verdriet, boosheid en andere spanningen kunnen veroorzaken. Pas als we hier doorheen kunnen zien en de illusies los kunnen laten die ons vastkluisteren aan levensprocessen die niet echt zijn, pas dan maken wij een werkelijke overgang mee. Een overgang naar een nieuwe tijd of levensfase waarin wij open en verbonden met God verder kunnen gaan.

Dit boek is een poging om iets meer te laten zien van die wereld waar wij deel van uitmaken. Een wereld die veel mensen nog als een afgescheiden stuk van zichzelf zien. En een wereld die ook vaak net zo veel problemen kent als wij op aarde kennen, want de geestelijke wereld is ook op weg, in ontwikkeling. Ook als ziel zijn wij lerende en maken door middel van ervaringen iets mee dat ons vooruit helpt. Veel mensen verlangen naar een betere wereld, want zij zijn ontevreden met wat het lot hen op aarde heeft geschonken. Soms verlangen zij dan al naar het leven als ziel in de sferen of zelfs al naar een volgend leven in de sferen. Maar men vergeet dat dit ook een onderdeel is dat wij als mensen zelf creëren net zoals wij dit met leven doen. Probeer daarom te leven in het nu met de situatie zoals die er nu is, ook al is dat soms nog zo moeilijk. Probeer je ervan bewust te worden dat je niet alleen staat in het leven maar dat je als ziel en als mens altijd begeleid en verzorgd wordt, ook al is het soms ook op een wijze die wij als mens niet kunnen bevatten.

1 Leven

Leeft u werkelijk? Voor veel mensen lijkt dit een vreemde vraag. 'Ja natuurlijk', zullen zij zeggen, want zij zijn immers niet dood. In dat opzicht hebben zij natuurlijk gelijk, want biologisch gezien leven zij inderdaad. Maar leeft men ook werkelijk op een dieper en bewuster niveau, waarop de essentie van het leven werkelijk gevoeld en ervaren wordt?

Dit gegeven wordt al wat lastiger, want als men hierover na gaat denken, dan komt men ook vaak tot de conclusie dat men niet echt goed weet wat werkelijk bewust leven is. Veel mensen zijn zo druk met hun werk en hun bezigheden dat zij zich vaak niet de tijd nemen om het 'leven' werkelijk te ervaren.

Pas als men tijdens een korte vakantie of een stille dag het denken tot rust kan laten komen, begint men te beseffen of te ervaren dat het leven misschien meer zou kunnen zijn. Veel meer dan alleen de uiterlijke omstandigheden die in de vorm van werk en andere bezigheden op de mens afkomen. Geleidelijk opent men zich dan voor andere aspecten van het leven.

Dat kan bijvoorbeeld de natuur zijn, maar ook iets wat met een dieper filosofisch of spiritueel inzicht te maken heeft. Als men deze beweging in zichzelf toestaat, komt men in steeds diepere lagen van het werkelijke leven terecht. Men gaat het leven in zichzelf ervaren en de verbinding met de directe omgeving zien waarin men zich bevind. Als deze beweging nog een tijdje doorzet, vindt er niet alleen een proces van levensverruiming plaats maar ook een vorm van onthechting. Men ziet dat het werk en andere uiterlijke omstandigheden minder belangrijk worden en slechts een onderdeel zijn van het totale beeld van het zijn op aarde. Het besef dat het leven dus meer is dan alleen maar de dagelijkse bezigheden in de vorm van werk en andere dingen is het eerste niveau van bewustwording.

Als men dan op dit niveau met het leven bezig is, komen ook de eerste vragen naar boven over het hoe en waarom in het leven. Als je alleen maar druk bent en doorholt zonder werkelijk stil te staan om eens in die stilte te voelen waarmee je bezig bent of te overdenken wat je doet, dan heb je meestal ook geen vragen over wat er eigenlijk met je gebeurt. Dat komt pas als we de tijd nemen om alles in het leven eens te beschouwen vanuit de diepere lagen van ons bewustzijn. Dit kan heel bijzondere inzichten opleveren die best schokkend kunnen zijn. Men kan zich afvragen waarom men eigenlijk het werk doet wat men doet, waarom men eigenlijk bij de partner is die men heeft, en nog veel meer van dit soort vragen. In veel gevallen zullen we ook kritischer worden ten aanzien van het leven dat we leiden. Dit proces kan tot veranderingen leiden in de mens. Als we eenmaal zien dat we automatisch hebben doorgeleefd zonder wezenlijk stil te staan bij wat we doen, zal het plotselinge besef daarvan best als een onaangename schok kunnen komen. Vanuit deze schok wil men dan vaak een nieuwe vorm van leven beginnen of op zijn minst aanpassingen doorvoeren.

De volgende stap gaat nog verder. Afhankelijk van hoe wij als mens in de wereld staan, zal er op een gegeven moment, vanuit een innerlijk gevoel, de vraag ontstaan van: wie ben ik en wat doe ik hier, waar kom ik vandaan en waar ga ik heen?.

Deze vragen zijn door de eeuwen heen door miljoenen mensen gesteld. Als men namelijk over het werkelijke leven wil gaan nadenken, komt de zoekende mens vanzelf op deze vragen uit. Door heel veel filosofen, wijsgeren, meesters en ook vertegenwoordigers van verschillende wereldreligies is geprobeerd om op deze vragen bevredigende antwoorden te geven.

Antwoorden die een zin geven aan het bestaan van de mens op aarde. Maar het feit dat deze vragen nog steeds, en zelfs in toenemende mate, gesteld worden geeft ook aan dat veel antwoorden niet echt bevredigend zijn voor de meeste mensen. Elk mens is namelijk uniek en heeft een eigen gevoel over de plaats die hij of zij in de wereld inneemt. Wat voor de een dus een bevredigend antwoord kan zijn, hoeft voor de ander dus nog helemaal geen inzicht op te leveren.

Is er dan wel een universeel antwoord? Zijn de redenen van ons bestaan op aarde of in de geestelijke wereld dan echt zo moeilijk te begrijpen dat wij er vaak niet uit komen?

Ook in mijn eigen leven heb ik regelmatig vragen gesteld als: wat heeft het voor zin, waar gaat het nu allemaal echt heen? Ik ben ook een mens, en het feit dat ik het vermogen heb bewust door de geestelijke wereld heen te reizen,. neemt deze vragen niet altijd van mij weg. Ik ben er lange tijd mee bezig geweest en recent mocht ik de volgende reis meemaken, waarin iets meer verteld werd over de problematiek van het ervaren van het leven.

>>

Visioen 2. Leven

Ik voelde hoe mijn geestelijk deel van mijn lichaam werd losgemaakt en hoe het langzaam uit het lichaam naar de dimensie toe kon glijden die ons direct omgeeft. In mijn nabijheid bevond zich een lichtwezen dat ik nog nooit had ontmoet.

Zij zag er niet uit zoals de meeste engelen of zielen die ik tegenkom in deze realiteit, maar zij was als een stralend wit licht. Heel vaag kon ik een menselijke vorm in dit wezen herkennen, maar de contouren waren heel moeilijk te onderscheiden. Er sprak een oneindige liefde uit dit wezen op een wijze die ik niet kon begrijpen maar wel voelen. Zij nam mij bij de hand, maar sprak nog geen woord, en na een heel korte tijd bevonden we ons in een sfeer waarin de aarde en de mensen zichtbaar waren. Ik zag hun stoflichamen en ook hun geestelijke uitstraling. Het beeld was mij vertrouwd, want ik had dit al vaker gezien. Het was mooi om te aanschouwen hoe alles in beweging was en ook hoe er een verbinding bestond tussen alles wat er was. Ik moest onwillekeurig terugdenken aan de ervaring op het vliegveld. Het wezen dat mij begeleidde sprak nu en zei: 'Wat je nu ziet heb je al vele malen eerder mogen zien. Je denkt dat dit het leven is van de mensen op aarde. Waarom denk je dat eigenlijk?'

Ik was even van mijn stuk gebracht en had niet direct een antwoord. Het wezen vervolgde: 'Je denkt dat dit het leven is, omdat je in je denken geconditioneerd bent om dit zo aan te nemen. Met andere woorden je denkt er niet werkelijk over na maar neemt gewoon aan dat het tafereel dat je nu ziet iets levends voorstelt. Zo is het met de mensen op aarde ook. Zij weten het antwoord niet, omdat zij er niet echt over nadenken wat leven nu werkelijk is. Vanuit de menselijke optiek kan ik je gerust stellen. Alles wat je nu ziet, leeft inderdaad, maar vanuit de goddelijke optiek gezien ligt dat toch enigszins anders. Als je namelijk het woord "leven" gebruikt voor iets wat je bijvoorbeeld meemaakt en wat je om je heen waarneemt, dan zou er ook "dood" moeten zijn maar dat is er niet, begrijp je dat?' Ik moest dit even laten bezinken maar begreep wel wat zij bedoelde. Ik was inderdaad nog nooit 'dood' tegengekomen, noch in het stoffelijk leven, noch in de geestelijke wereld. Het besef dat leven de tegenhanger van dood zou moeten zijn, was een diepe maar ook logische openbaring, maar ik begreep ook dat er meer aan vast zat dan alleen deze ogenschijnlijke tegenstelling.

Het wezen sprak nu weer en zei: 'Er is geen dood in Gods schepping. Slechts verschillende vormen van leven. Mensen zijn geconditioneerd te denken dat alleen de biologische processen die zij kennen, als leven beschouwd kunnen worden en dat iets wat niet aan die criteria voldoet, dood moet zijn. Een stuk steen of een levenloos lichaam van een mens zijn in die optiek dan dood. Je hebt al vaker kunnen zien dat dit sterven van een menselijk of dierlijk lichaam of een plant slechts transformatie is van de ene in de andere vorm. Ook de steen en het metaal leven op een wijze die men niet kan waarnemen.

Maar er zijn ook andere aspecten aan "leven". Als men bijvoorbeeld in het zijn van elke dag allerlei dingen meemaakt, dan voelt men dat men "leeft" en dat men in de energie van de "levensstroom" zit. Veel mensen voelen dit niet altijd en voor hen is het "leven" dan eigenlijk "doods".

Kijk eens naar het volgende voorbeeld en vertel me eens of dit leven is.' Ik keek nu naar het beeld dat het wezen mij liet zien. Het was een stad op aarde waarin veel mensen woonden en werkten. Zij waren bezig met al hun menselijke bezigheden en ik kon ook hun mentale en geestelijke processen zien. Wat mij opviel was dat zij op een onbewuste manier door het leven gingen en dat zij de 'levensstroom' niet voelden. Zij werkten en waren met dingen bezig maar niemand voelde een werkelijk leven in zich. Zij hadden een doffe en grijze uitstraling, waarin je geen werkelijk licht kon onderscheiden. Zij waren energieloos. Zij leefden en toch voelden zij het leven niet. Zij hadden geen bewuste verbinding met het werkelijke leven, dat niettemin als een sluimerende vonk in hen besloten lag. Vanuit deze optiek leken zij een beetje op robotten die slechts geactiveerd dienden te worden. Het lichtwezen sprak en zei: 'Zoals je ziet is leven niet alleen maar levend zijn in biologische zin. De mensen die zich in een dergelijk onbewuste fase bevinden hebben namelijk geen aansluiting met "het leven"; zij voelen de subtiele verbindingen niet die ook in hun leven wel degelijk aanwezig zijn. Zij nemen niet de tijd om zich hier bewust van te worden en leven hun leven als een consument. Zij consumeren letterlijk hun levende lichaam totdat dat sterft en zij als geest verder kunnen gaan. Pas als er een bewustwordingsproces plaats gaat vinden, is het mogelijk dat zij het werkelijke leven als iets levends ervaren.

* * *

Een Psalm

Hemel en aarde verkondigen uw glorie
zee van zaligheid
waarin wij bodemloos baden.

Hemel en aarde ademen uw majesteit
groot lichaam zonder begin
en zonder einde.

Hemel en aarde, uit Uzelf gekomen,
voeren ons weer naar U
onbeweeglijke cirkel
die de beweging voedt.

Hemel en aarde zijn uw heiligdom
over de velden gaan onze handen zegenend
en ik word U die mij geworden zijt.

Erik van Ruysbeek: "Zangen van Ongrond"

Boekenfinfo

Lambèrt de Kwant

Jonathan Black
De geheime geschiedenis van de wereld. Geheime genootschappen van 30000 VC tot nu, Servire 2008
Onlangs werd ik gewezen op dit bijzondere boek, niet alleen qua inhoud maar ook qua vormgeving. Het boek is op zogenaamd oud en verweerd papier gedrukt. Ter bevordering van het buitengewoon belangrijke werk van imaginatie is het boek doorspekt met vreemde en mysterieuze illustraties, waarvan sommigen nog niet eerder buiten de geheime genootschappen zijn geweest. Daarnaast ook illustraties van meer vertrouwde beelden uit de wereldgeschiedenis – de grootste iconen van onze beschaving: de sfinkx, de ark van Noach, het paard van Troje, de Mona Lisa, Hamelt en de schedel – omdat ze volgens de geheime genootschappen allemaal een vreemde en onverwachte betekenis blijken te hebben. Ook illustraties van Europese kunstenaars als Ernst Kee en Duchkamp en van Amerikaanse “wilden” zoals David Lynch. Ook hun werk blijkt gehuld te zijn in het waas van oude, geheime wijsbegeerte. Inderdaad, dit is een wel heel bijzonder boek dat in dit nummer door Johan Pameijer wordt besproken. Wat was het geheim dat Plato, Alexander de Grote en Cicero bond? Wat wordt er in werkelijkheid herdacht met Allerheiligen? Antwoorden op deze en vele andere vragen komen aan de orde in dit uitermate boeiende en fascinerende boek van theoloog en filosoof Jonathan Black. Na twintig jaar onderzoek onthult hij wat de invloed is geweest van geheime genootschappen op de loop van onze geschiedenis, een geschiedenis die er daardoor geheel anders uit gaat zien. In het boek worden aan de hand van het genoemde unieke beeldmateriaal alle belangrijke geheime genootschappen op een journalistieke manier behandeld. Jonathan Black laat zien dat netwerken tussen regeringen en genootschappen veel belangrijker blijken te zijn geweest dan ooit vermoed. De wereldleiders, kunstenaars en wetenschappers die de geheime technieken gebruikten om een hoger intelligentieniveau te bereiken, blijken een opmerkelijk unaniem doel gehad te hebben.

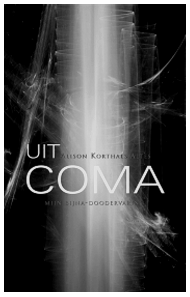

Alison Korthals Altes Uit Coma. Verslag van een bijna-doodervaring. Ten Have 2008
Kunstenares Alison K. Altes belandde na een zwaar auto-ongeluk in een Zuidfrans ziekenhuis. In dit aangrijpende boek beschrijft ze haar ervaringen tijdens de periode dat ze in coma lag en in de halfbewuste toestand daarna. Ze vertelt over dromen, fantasieën en ontmoetingen. En over de altijd aanwezige zorg om haar dochter, die naast haar had gezeten tijdens het ongeluk.

Weten artsen, verpleegkundigen en familieleden wat iemand die in coma ligt, doormaakt? Begrijpen ze iets van de visioenen, de angsten, de pijnen en verlangens van degene die daar zo stil ligt?

Het boek “Uit coma” gaat over dat schemergebied tussen visioen en werkelijkheid, tussen dood en leven. Pim van Lommel, cardioloog en auteur van het boek “Eindeloos Bewustzijn”zegt in een voorwoord in het boek van Alison: “We kunnen veel leren van dit verslag van haar coma. (…) Er gaat in zo’n kritieke medische situatie ontzettend veel meer om in het bewustzijn dan we ooit hebben beseft.”

Alison Korthals Altes beschrijft op een unieke, emotionele en indringende manier dat ze zich zeer wel bewust was gedurende haar coma als gevolg van een dramatisch verkeersongeluk. Ze had een ernstige hersenschudding, een schedelbasisfractuur, een verbrijzelde linker arm en inwendige bloedingen in de borstholte.”

Kosmische dromen — Wat Alison meemaakte is eigenlijk haast niet te beschrijven! Heel voorzichtig en met grote schroom probeert zij met haar eigen woorden op te schrijven wat bijna niet te verwoorden is tijdens het coma. In deze dagen was ze soms bezig met grote kosmische dromen en toestanden over oorlog en vrede. Ze hoorde stemmen dingen zeggen van bijbelse grootsheid en in een bijbelse taal. “Ik zweefde tussen hemel en aarde en leek waarschuwingen op te vangen voor de aarde en haar bewoners, om ze door te geven en zo te helpen de vrede in de wereld te bewaren. En de boodschap was dat er slechts vrede op aarde kon blijven, indien de leiders van alle grote godsdiensten hun handen ineen zouden slaan. Er dreigden anders gruwelijke godsdienstoorlogen. Die zouden niet nodig zijn, zeiden de hemelse stemmen. Ik probeerde de oude taal te verstaan waarin deze boodschap gezegd werd, het leek me een eeuwenoude taal. Ik probeerde als het ware met mijn oren goed te horen en dichter bij de stemmen in de kosmos te komen. Ik hoorde en voelde een grootste aanwezigheid en zag slechts een grijsachtig, wolkachtig universum om me heen.

Het is verleidelijk niet meer te citeren uit dit ontroerende, fascinerende maar vooral ook onthullende boek. Indringend beschrijft Alison haar coma, de intensive care in een ziekenhuis in Frankrijk, waar ze uitreedervaringen heeft en in andere tijdloze dimensies is met gevoelens van onvoorwaardelijke liefde, inzicht en acceptatie. Artsen en verpleegkundigen hebben er geen flauw benul van dat ze heel veel ervaart en voelt.

Een dergelijk boek laat je niet onberoerd. Het is jaren geleden dat ik de eerste druk besprak, maar merk dat het nu nog meer binnenkomt dan destijds.

Verplichte kost haast voor artsen en verpleegkundigen, maar ook voor familieleden van comapatiënten! “Een waardevol document”, zegt Pim van Lommel. Ik sluit me bij deze conclusie aan. In een volgend nummer van Reflectie zullen we een hoofdstuk uit dit boek opnemen.

Kiara Windrider: Bezoek uit de toekomst-2012 en verder Een reis naar een multidimensionale toekomst. Petiet 2008
Dit boek brengt wetenschappelijke en mystieke waarheden samen in een nieuwe visie op de menselijke evolutie. Winrider [(1)] gelooft dat alle fysieke veranderingen en bewustzijnsveranderingen die momenteel plaatsvinden, ontworpen zijn om het geboorteproces van een nieuw ras bij te staan, zoals ook de mysticus Sri Aurobindo dat al aankondigde; hij sprak van het supramentaal bewustzijn. (Overigens niet te verwarren met superras of supermens!). Windriders boek is een poging om niet alleen dit proces te begrijpen maar ook om daaraan deel te nemen, zowel persoonlijk als collectief. De auteur probeert de wetenschappelijke informatie in dit boek zo nauwkeurig mogelijk weer te geven, maar verweeft uiteindelijk ook veel van zijn eigen muldriedimensionale studies naar de aard van het menselijk bewustzijn met het wetenschappelijke onderzoek. In de loop van zijn onderzoek heeft hij onlangs een krachtig nieuw genezings- en goddelijk ontwakingssysteem ontdekt, dat zijn oorsprong vindt in zowel de mysteriescholen van het oude Egypte als zijn persoonlijke ervaringen met het walvisbewustzijn.

Windrider werd ooit geconfronteerd met een aanwezigheid die zich bekend maakte als Windrider, een ‘geascendeerde’ meester en tijdreiziger die vanuit een toekomstig punt in de tijd’ door de dimensies was gereisd ’om op dat ogenblik contact te maken. Hij sprak eerst over de aard van de tijd, dat het namelijk een functie van frequentie is. Net als er verschillende noten dezelfde ruimte in een muzikaal akkoord innemen, zo zijn er ook verscheidene tonen, dimensies genaamd, die hetzelfde universum innemen. Elke dimensie heeft een eigen trillingsfrequentie, een eigen dichtheid, en eigen wetten van tijd die van elkaar verschillen. “Sjamanen, mystici, profeten en meditatiebeoefenaars hebben door de tijden heen geleerd om de afscheiding te laten wegvallen en naar andere dimensies te reizen, om dan weer terug te keren naar wat jullie de “echte”wereld noemen. Kort daarop besloot de auteur (wiens echte naam niet bekend is) om “Windrider” als zijn eigen naam te adopteren, vooruitlopend op wie hij in de toekomst zal zijn. Hem wordt in ieder geval duidelijk gemaakt dat wat de toekomst van de wereld betreft, het ongunstige scenario, waarbij de volledige planeet tijdens een grote ramp zou worden vernietigd, niet meer bestaat. Tot zo’n tien jaar geleden leek dit nog een voor de hand liggende mogelijkheid, maar onze collectieve intenties en inspanningen op het innerlijke niveau, hebben ertoe bijgedragen dat een dergelijk scenario is afgewend. Op dit ogenblik zou er een groot licht op aarde branden. “Daarom geloven wij dat er een verschuiving vanuit het tweede scenario van een gedeeltelijke overgang naar het meest positieve scenario van een volledige overgang naar de vierde dimensie en daar voorbij mogelijk is”, aldus de ‘tijdreiziger.”

Ik kan een heel eind met Windrider meegaan, zeker waar het zijn verbinding met sri Aurobindo betreft, aan wie OHM- onlangs twee tv-programma’s wijdde (www.OHMnet.nl). Zijn noties over de ontmoeting met de tijdreiziger, roepen echter vragen op. We zijn volgens hem

multidimensionale wezens en eenmaal bevrijd van de beperkingen van de ratio, zouden wij toegang hebben tot aspecten van onszelf uit zowel de toekomst als het verleden. Windrider zegt dat datgene wat wij als 'onszelf' beschouwen, niet meer beperkt is tot een lineaire vooruitgang van één enkele ziel van leven tot leven, maar zich steeds verder uitbreidt en zo het totale levensweb door de hele schepping in alle tijdlijnen omvat. "Wat als er gelijktijdig veelvoudige werkelijkheden bestaan in ons dagelijks leven – veelvoudige toekomsten, veelvoudige verledens, veelvoudige dimensies van het nu? Windrider vraagt zich af of dit de Droomtijd is van de Aborginals, of de wereld van de 'nagual' waarnaar Carlos Casteneda verwees. Hij stelt een aantal wezenlijke vragen en gaat daar in een volgend hoofdstuk ook nader op in, maar ik blijf toch met de nodige vragen zitten. Niettemin is " 2012 en verder" een boeiend en fascinerend boek en heeft het niet het zweefgehalte van andere boeken over 2012.

(1) www.deekshafire.com, www.ilahinoor.com

Barbara Hand Clow, De Maya-code, Tijdversnelling en het wakker schudden van de wereldgeest, Petiet 2008

Tijdversnelling? — Bij het naderen van het moment waarop de Maya-kalender eindigt, versnelt de tijd en groeit het bewustzijn, waarbij een nieuw begrip ontstaat van het universum. Barbara Hand Clow maakt in dit boek uitvoerig gebruik van het onderzoek van Carl Johan Calleman en de ideeën van andere kalenderkenners. Clow onderzoekt 16,4 miljard jaren evolutie-geschiedenis en de patronen die daarin zijn te ontdekken, culminerend in 2011, en de astrologische invloeden gedurende 2012 die ons zullen inspireren om eenheid en verlichting te bereiken. In de komende jaren lopen wij wat de Maya's noemen: 'de weg van verwondering' en dit boek zal volgens de auteur een goede hulp blijken in deze tijden van grote transformatie. Volgens de oude kalender van de Maya's eindigt de wereld zoals we die kennen in 2012. Wat zeggen de Maya-profetieën precies en zijn in andere culturen soortgelijke voorspellingen te vinden? In hoeverre worden de profetieën geschraagd door de moderne wetenschap? Wat kunnen we werkelijk tegemoet zien in 2012? Een ding is duidelijk: we leven in een periode die van groot belang is voor de mensheid en de Aarde. Dat zegt niet alleen de Maya-kalender, maar blijkt ook uit profetieën en eindtijdverwachtingen van andere volkeren. Barbara Clow beschrijft ze kritisch en gedetailleerd en gaat ook in op de aard van de veranderingen die ons te wachten staan: zijn ze eerder materieel of spiritueel, dat wil zeggen fysiek waarneembaar of meer op bewustzijnsniveau?

Voorbij 2012 is een prima naslagwerk voor iedereen die zich een beeld wil vormen van de grote overgang en de betekenis van deze tijd voor de hele mensheid en voor degenen die zich een duidelijk beeld wil vormen van de vele profetieën rond 2012.

In 2012, zo zegt Carl Johan Calleman [(1)] in een voorwoord, zullen we er òfwel doorheen zijn gekomen en het goddelijk kunnen vervullen, òf we zijn er niet in geslaagd vanwege onze onwetendheid of desinformatie die door bepaalde groepen worden verspreid. Hoe het ook zij, in 2012 zullen we de loop der gebeurtenissen waardoor een kwantumsprong in bewustzijn naar de Universele Onderwereld mogelijk wordt, niet langer kunnen beïnvloeden. Daarom moeten we ons richten op wat de Maya-kalender ons vertelt over het huidige moment en niet over 2012. De serieuze student van de Maya-kalender zit niet af te wachten wat er zal gaan gebeuren, maar steeft ernaar een bijdrage te leveren aan het vermogen van ons allen om de kwantumsprong te maken." Ik denk dat Calleman gelijk heeft: het gaat niet zozeer om 2012 en al die rampscenario's, maar om hoe we in het hier en nu deze wereld dragelijker kunnen maken. Noem het een kwantumsprong of gewoon gezond verstand en dagend inzicht. Boeiend is wat Glow zegt over wat Calleman heeft ontdekt over het doel van de Maya-kalender – het beschrijven van de evolutionaire tijdsversnelling tot en met 2012. Het was Callemans ontdekking van de twintigtallige tijdsversnelling waardoor Clow de Maya-Code is gaan schrijven.

(1) Carl Johan Calleman. *De Maya kalender en de transformatie van het bewustzijn.* Ankh-Hermes 2004

Horst Krone, De taal van de organen. De nieuwste methoden van energetisch genezen. Ankh-Hermes 2008

Hoe komt het dat zelfs kleine incidenten of ongelukjes therapieresistente aandoeningen kunnen veroorzaken? Omdat de herinnering aan traumatische oorzaken exact wordt opgeslagen in onze cellen en organen. Organen bezitten namelijk bewustzijn, intelligentie en herinneringsvermogen en kunnen dan ook letterlijk ziek worden door bepaalde ervaringen. Dit nieuwe boek van de bekende genezer Horst Krohne laat zien hoe deze aanvankelijk onbewuste informatie in ons lichaam bewust kan worden gemaakt en kan worden benut om zieke organen te genezen en weer harmonisch te laten functioneren binnen de totale samenhang van het lichaam. Vooral chronische en ernstige aandoeningen kunnen op dit niveau doeltreffend worden aangepakt. Volgens Krohne moeten we elke psychosomatische problematiek als een ontwikkelingsstap beschouwen en ons karakter verbeteren. Daarmee is het leermoment op het onderste niveau, een leermoment met een volledig persoonlijk karakter. Het zijn de bekende gemeenplaatsen die je ook in andere boeken tegenkomt, zoals: elke ziekte is een noodkreet van de ziel. Toch biedt het boek waardevolle informatie voor degenen die met mensen werken.

Universele Wijsheid voor nu en in de toekomst. Robert A. Pullen Uitzicht door inzicht. Universele wijsheid, het NU en onze toekomst. Ankh-Hermes 2008

Dit is een door Robert A. Pullen geschreven Ankertje. Pullen is vertegenwoordiger bij uitgeverij Ankh-Hermes en schreef de cursus De Oude Wijsheid. Het boekje is heel prettig leesbaar maar vooral indringend, waaruit duidelijk wordt dat oude wijsheid niet zoiets is als stoffige oude geschriften, maar die ons anno 2008 nog veel te bieden heeft, vooral als het gaat om dat waarmee de samenleving geconfronteerd wordt. In het boekje worden in zeven hoofdstukken de grondslagen van de Oude Wijsheid uiteengezet en de mogelijkheid getoond om deze als een levende werkelijkheid te ervaren in het NU. Hierbij wordt de oude methode uit de oosterse esoterische traditie gehanteerd om hetzelfde onderwerp steeds vanuit een andere invalshoek te benaderen, zodat door deze herhaling een boeiend totaalbeeld van de mens ontstaat als een geestelijk evoluerend wezen. Pullen zegt op een bescheiden wijze de grondslagen van de Oude Wijsheid uiteen te willen zetten, hoe ermee aan de slag te gaan in het NU en een perspectief te bieden voor de toekomst.

Doordat veel onderwerpen uit de leringen van deze Oude Wijsheid in dit boekje onbesproken moesten blijven, verwijst hij naar de Lotus Circel, een kring van mensen die zich baseert op de uitgangspunten van de Oude Wijsheid. (www.lotuscircel.nl) De bijeenkomsten hebben als doel een bewustwordingsproces op gang te brengen ten aanzien van onze afkomst en toekomst als mens en de omringende Natuur, zowel spiritueel als stoffelijk, dat kan leiden tot een andere, meer spirituele visie op het leven in zijn totaliteit en een meer bewuster aanwezig zijn in het NU. Het boekje maakt inderdaad nieuwsgierig naar meer en in dit opzicht is het een prima introductie tot deze bijeenkomsten! Pullen stelt indringende vragen aan de orde, zoals het geweld in onze samenleving en wijst er terecht op dat de Oude Wijsheid laat zien dat een inzicht in de ware aard van de mens de middelen kan verschaffen waarmee deze geweldsspiraal doorbroken kan worden. De oorzaak van alle ellende, immoreel gedrag en geweldsuitspattingen op deze aardbol is gelegen in het feit, dat het denken van velen is verduisterd door de uiterlijke schijn en men nooit heeft geleerd de mens te zien vanuit het standpunt dat wat hij in werkelijkheid is: een eeuwig goddelijk-geestelijk wezen in een tijdelijke, lichamelijke behuizing. De oorzaken van het wereldwijde geweld kunnen alleen worden weggenomen als men bereid is kennis te nemen van het doel van het leven dat beschreven staat in de grote religieuze geschriften uit de Oudheid. "Onmiskenbaar hebben de grote wereldleraren de mensheid in alle tijden gewezen op de Weg, de Waarheid en het Leven, maar helaas zijn zij maar al te vaak een roepende in de woestijn gebleken." (blz. 39)

Wat bleef liggen

Een aantal boeken moet met het oog op de ruimte in dit nummer wachten tot het volgend nummer Zo ook van Ramtha, *het creëren van realiteit.* Was het vorige "witte boek" al fascinerend zoals ik in een bespreking al schreef, voor het nieuwe boek geldt dit evenzeer. Ramtha manifesteert zichzelf en zijn boodschap via JZ Knight, een Amerikaanse vrouw. Rahmta is een van de geïnterviewden in de film *What the bleeb do we (k)now.*

Ramtha's opmerkelijke visie op de realiteit laat zien hoe nauw de relatie is tussen de realiteit, onze geest en ons waarnemingsvermogen

Zo is onze realiteit in feite één grote gedachtecreatie, waarvan wijzelf de bron vormen. Er blijken overigens frappante parallellen te zijn tussen Ramtha's kosmische visie en de nieuwste wetenschappelijke

ontdekkingen uit bijvoorbeeld kwantumfysica en bewustzijnsonderzoek. Ramtha's boodschap, die voortkomt uit de zorgvuldig bewaarde kennis van de Scholen van Oude Wijsheid en de grote meesters en wijsheidsleraren, wordt nu blootgelegd en toegankelijk gemaakt voor iedereen om er kennis van te nemen en zo zelf de weg naar het meesterschap te gaan. Dit boek is een ontdekkingsreis naar onszelf, in de voetsporen van de weg die Ramtha zelf ooit moest afleggen. In het volgend nummermee rover dit boek en Ramtha. Ook het fraai uitgevoerde en rijk geïllustreerde boek "Water Klank Beelden" van Robert Boerman, moet even blijven liggen. De fraaie foto's in het boek zijn het resultaat van het in trilling brengen van wateroppervlak door middel van geluid, waaruit je zou kunnen afleiden dat elke trilling een eigen vorm heeft. Wellicht zal ik een radio-interview met Robert Boerman deels ook omwerken tot een interview voor Reflectie.

Ook aandacht voor de grote belangstelling van de mooie en treffende boeken van de oblaat Wil Derskse: gezegend leven, en het fraai geïllustreerde opnieuw uitgegeven boek "Een levensregel voor beginners. Benedictijnse spiritualiteit voor het dagelijks leven." Een levensregel voor beginners wil het Benedictijnse leven vertalen naar vormen van samenleven en samenwerken buiten de muren van het klooster, naar een gezin, een school, een bedrijf, een orkest, een ziekenhuis. De benedictijnse spiritualiteit is volgens Derkse hiervoor uitermate geschikt. Zij is eenvoudig, weinig spectaculair en down to earth en sluit goed aan bij een spreuk uit de Zen-traditie. Wil Derkse zal mogelijk voor dit blad ook een bijdrage leveren over zijn visie op het klooster anno 2008. Lannoo 2001/2008.

"25 eeuwen oosterse filosofie",
onder redactie van Jan Bor & Karen van der Leeuw, BOOM, Amsterdam, 2003.

Recensie: Katinka Hesselink

Het boek '25 eeuwen oosterse filosofie' is geen encyclopedie. Het heeft wel citaten van alle filosofische en religieuze grootheden uit India, Tibet, China, het Midden Oosten en Japan. Dus van Boeddha, Gandhi, Patanjali, Tsongkapa, Confucius, enzovoorts. Als het boek alleen bestond uit de teksten die van die filosofen geselecteerd zijn, zou het nog steeds waardevol zijn, maar voor de meesten van ons volstrekt onleesbaar. Gelukkig is er bij elke filosoof ook een inleiding in diens denken en achtergrond, zodat een naslagwerk ontstaat van alle hoofdstromingen in de oosterse filosofie.

Het boek is diepgaand en een echte aanrader. De volgende citaten geven misschien een indruk (de inleiding is van de recensente, gebaseerd op 25 eeuwen oosterse filosofie).

Wang Chong leefde van 27 tot 100 na Christus in China. Hij was een der kritische confucianisten, die terug wilden naar een authentiek confucianisme. Het hier volgende citaat is, denk ik, sprekend (p. 438; Wang ChongKritische essays, III.5 De loop der dingen)

De confucianistisch geleerden verklaren: "Hemel en aarde brengen doelbewust de mens voort." Deze woorden zijn absurd. Als immers hemel en aarde hun energie verenigen, wordt de mens vanzelf onbedoeld voortgebracht, net zoals wanneer man en vrouw hun energie verenigen er vanzelf een kind wordt voortgebracht. Als man en vrouw hun energie verenigen, dan is dat niet omdat zij wensen een kind voort te brengen. Hun gevoelens en passies worden opgewekt en zij verenigen zich, uit die vereniging wordt een kind geboren. En als man en vrouw niet doelbewust een kind voortbrengen, dan kan men weten dat hemel en aarde niet welbewust de mens voortbrengen. Dus de mens ontstaat uit hemel en aarde als vissen in het water of luizen op de mens. Ze volgen hun energie, bevruchten hun soort en brengen elkaar voort. Hoe de tienduizenden wezens tussen hemel en aarde ontstaan is in wezen hetzelfde.

Over de Islam zegt de inleiding in het boek (p. 275) het volgende: De islam kent een rijke inheemse filosofische traditie, die voortbouwt op het Griekse erfgoed, maar van daaruit in belangrijke opzichten haar eigen weg gaat. Ze beperkt zich niet tot de Arabische wereld, maar omvat met name ook de Iraanse cultuursfeer, die zich tot ver in Centraal-Azië uitstrekt. Ook islamitisch Spanje heeft een bijzondere lokale filosofische traditie gekend; en op het Indische subcontinent ontwikkelde zich een vorm van islamitisch filosofisch denken die in dialoog stond met het hindoeïsme en later met de Britse koloniale heerschappij, en die meer in detail in het hoofdstuk over Indiase wijsbegeerte aan de orde komt.

Terminologie, vraagstelling en methodes van het islamitische denken zijn grotendeels gebaseerd op de Griekse wijsbegeerte. Dat wil echter niet zeggen dat de moslimdenkers slechts slaafse navolgers van Griekse voorbeelden zijn geweest, ook al deden ze zich soms als zodanig voor. Filosofie behoorde, samen met onder meer medicijnen, wiskunde en astronomie, tot de antieke of 'rationele' wetenschappen die zich qua uitgangspunten en bewijsvoering onderscheidden van de Arabische of 'traditionele' wetenschappen zoals grammatica, rechtsleer (oesoel al-fiqh) en speculatieve theologie (kalaam), een beetje zoals vandaag de dag de natuur- en maatschappijwetenschappen van elkaar verschillen. Dit onderscheid is dus beslist niet simpelweg een tegenstelling tussen dogmatisch geloof en verlichte rede. Meer in het algemeen kent de islamitische filosofische traditie een veel minder problematische verhouding tussen rede en openbaring dan de christelijke. De denkers van deze tijd beschouwen het als vanzelfsprekend dat de waarheid één is, en dat de verschillende manieren om haar te bereiken, voor zover correct, tot dezelfde resultaten moeten leiden. Voor zover de filosofie correcte kennis oplevert, moet die dus ook in overeenstemming zijn met geopenbaarde religieuze waarheden. Punt van discussie is hoogstens de relatieve waarde van filosofische inzichten die het menselijk denkvermogen op eigen kracht kan bereiken, van de religieuze openbaring die via profeten wordt overgedragen, en van mystiek inzicht.

Uit de Bhagavad Gita, die geen inleiding behoeft, wordt onder andere geciteerd (p. 114; II, 47):

Alleen op handelen moet je je richten en nooit op de resultaten ervan. Laat het resultaat van de handeling geen motief zijn.

Een boek van deze reikwijdte en diepgang kan nooit recht gedaan worden in een korte recensie. Het boek is zelf al een bloemlezing van oosterse filosofie en bovenstaande is een vrij willekeurige selectie uit die bloemlezing. Uiteindelijk is 25 eeuwen oosterse filosofie een naslagwerk en een bron van studie voor wie het tweede doeleinde van de Theosofische Vereniging serieus toe wil passen.||

Gezang: Uit vuur en ijzer

Uit vuur en ijzer, zuur en zout,
Zo vijd als licht, zo eeuwenoud,
Uit alles wordt een mens gebouwd
En steeds opnieuw geboren

Om ijzer in vuur te zijn,
Om zout en zoet en zuur te zijn
Om mens voor een mens te zijn
Wordt alleman geboren

Om water voor de zee te zijn,
Om anderman een woord te zijn
Om niemand weet hoe groot en klein
Gezocht, gekend, verloren

Om avond en morgenland,
Om hier te zijn en overkant,
Om hand in een and're hand,
Om niet te zijn verloren

Om oud en vijd als licht te zijn,
Om lippen, water dorst te zijn,
Om alles en om niets te zijn,
Gaat iemand tot een ander

Naar verte die niemand weet,
Door vuur dat mensen samensmeedt,
Om leven in lief en leed
Gaan mensen tot elkander

Huub Oosterhuis

Een wereldgeschiedenis door ogen van esoterici

Boekbespreking Johan Pameijer

Jonathan Black: De geheime geschiedenis van de wereld. Geheime genootschappen van 3000 voor Chr. tot heden. Servire, Kosmos Uitgevers Utrecht/ Antwerpen, 2008.

Dromen wij de wereld of droomt de wereld ons? Een zotte vraag, als je de ontembare bedrijvigheid om je heen ziet. Toch is de vraagstelling minder vreemd dan het in eerste instantie lijkt. Denk maar eens na over het technische vernuft achter de netwerken van telecommunicatie, waar de huidige generatie zo mee vertrouwd is dat zij er niet meer zonder kan. Achter het vernisje van onze wereld gaat een machtig mysterie schuil.

Voorbeelden genoeg. Kijk eens naar een boom en denk je in wat er aan energie is geïnvesteerd in wortelstelsel, stam en kruin om deze ogenschijnlijke reuzenplant te maken tot de indrukwekkende woudreus, waarvan miljarden exemplaren deze planeet stofferen. Dichterbij huis voltrekt zich in een normale zwangerschap een wonder van kosmische allure. De fusie van twee minuscule cellen zet een onvoorstelbaar scheppingsproces in gang, dat zich na negen maanden openbaart in een voldragen mensje, opgebouwd uit triljoenen cellen en in het verborgene bestuurd door een DNA, dat kennelijk weer reageert op geheimzinnige psychische en geestelijke impulsen.

Waarom dit soort overwegingen als aanloop tot een gewone boekrecensie? Omdat het gaat om een ongewoon boek, een boek als een wonderbaarlijk scheppingsproces. Niet zonder reden draagt het dan ook als titel “De geheime geschiedenis van de wereld”. Ruim zeshonderd bladzijden omvat deze ouderwetse pil en toch heb ik het boek in zes dagen uitgelezen. Maar ik zou het zeker nog vijf keer moeten herlezen om het geheel te bevatten. Niet om het te begrijpen, want een moeilijk boek is het zeker niet. De noodzaak tot herlezen slaat op de veelheid van onderwerpen onder de paraplu van de geheime geschiedenis. Het is een meeslepend geschreven, magistraal werk van waarlijk klassieke allure.

Een bespreking in het korte bestek van een recensie is onbegonnen werk en dat is een compliment voor de schrijver, een zekere Jonathan Black, uitgever van herkomst. Het intrigeerde hem dat de geschiedenis is geschreven door de overwinnaars, de politici, kortom de heersende minderheid, terwijl de onderdrukte meerderheid nimmer de kans kreeg om haar stem te verheffen. Meer dan twintig jaar grasduinde Black in bibliotheken, op zoek naar werken die hem konden inlichten over de geheime historie achter de façade van de geschiedenisboekjes. Alle mystieke en occulte werken doorworstelde hij met een onuitputtelijk doorzettingsvermogen, van Boehme tot Blavatsky en van Paracelsus tot Steiner, maar een handzame en betrouwbare samenvatting vond hij nergens. Dus besloot Jonathan Black om zelf maar dat boek te gaan schrijven.

Nog eens twintig jaar besteedde hij aan onderzoek. Zelf noemt hij als zijn belangrijkste bronnen het Mysterieus Magnum van Jacob Boehme, de boeken van de rozenkruiser Robert Fludd, Paracelsus en Thomas Vaughan als topje van een reusachtige ijsberg. Dat vooronderzoek resulteerde uiteindelijk in een monumentaal boek in tweekleurendruk, op Oudhollands papier gedrukt en voorzien van talrijke illustraties.

Black laat zich niet wijsmaken dat stof de geest voortbracht, maar gaat onvoorwaardelijk uit van een geest-voor-stof universum. Goddelijk bewustzijn schiep de materie om de omstandigheden te creëren waarin menselijk bewustzijn mogelijk is. Om de processen daarachter te onderzoeken, dien je te rade te gaan bij de visionairs van alle eeuwen en dat is deze auteur wel toevertrouwd. Zijn kennis van de literatuur dienaangaande is waarlijk verbluffend en de diepgang van zijn betogen neemt ons mee naar de smeltovens van onze schepping. Op een heel inzichtelijke wijze maakt hij bijvoorbeeld de uitwerking van de planeet Saturnus op de wordingsgeschiedenis van de aarde begrijpelijk. Zoals bekend, was de werking van de planeet in de voorgeschiedenis van de aarde het stokpaardje van Rozenkruisers, Theosofen en Antroposofen. Saturnus mummificeerde de mensheid en perste het leven uit haar. Black laat zien dat ook de auteurs van Genesis deze fatale inperking van bewustzijn hebben geregistreerd. Op een heel persoonlijke manier decodeert Black het bekende scheppingsverhaal en daarmee geeft hij het zijn oorspronkelijke betekenis terug.

Want laten we eerlijk zijn, de wetenschappelijke geschiedenis reduceerde alle mysteriën tot naakte historische feiten, ontdaan van hun geheimzinnigheid en daardoor vervaarlijker dan het meest dodelijke wapentuig. Besef alleen al hoe de theologisering van een mysterieboek als de Bijbel heeft geleid tot onderdrukking en moord door een Kerk, die de liefde van Christus diende te verkondigen.

Juist tegen dit soort verdraaiingen keert “De geheime geschiedenis” zich. Door de verstoffelijking van de wereld werden de bewoners van de geestenwereld daar uit geperst, hoewel ze steeds hun invloed vanuit het verdrongen onderbewustzijn bleven uitoefenen.

Jung ontdekte de betekenis van het onbewuste voor de completering van ons wezen. In deze geest is ook dit boek geschreven. Om ons bewust te maken van processen die lang geleden naar het onderbewuste waren verdreven, maar die desondanks deel uitmaken van het geheelde leven.

Dat is ook de reden waarom Black het grote belang van mysteriescholen schildert. Deze instellingen bevorderen de evolutie van het menselijke bewustzijn en dat aspect krijgt van de traditionele geschiedschrijving te weinig nadruk. Ergens citeert Jonathan Black Socrates, die ooit gezegd moet hebben: “Een onoverdacht leven is het leven niet waard.”

Inderdaad wijst de schrijver ons fijntjes op de tekortkomingen van onze cultuur. “Ons beschermde leven”, schrijft hij, “is mogelijk gemaakt door martelingen, bloedvergieten, diefstal en onrechtvaardigheden. Diep in ons hart zijn we ons daarvan bewust. Dit heeft ertoe geleid dat we een soort zelfafkeer met ons meedragen, die ons verhindert om in het moment te leven. Het belet ons om het leven ten volle te leven.

En hier komen we dan bij het aloude axioma, verkondigd door de grote wijzen aller tijden: Ken uzelf, Hebt jezelf en je naasten lief. Want wie zichzelf niet kent, weet niets. Kortom Jung scoorde met zijn nadruk op het proces van zelfverwerkelijking een kostbaar punt.

Het boek van Jonathan Black spoort aan tot nadenken, tot zelfreflectie en tot herziening van ingehamerde en geprogrammeerde meningen, die het resultaat zijn van eeuwenlange hersenspoelingen. In zijn wandeling langs de 5000-jarige mysterietraditie van de wereld legt hij in 28 kleurige hoofdstukken aan bij iedere denkbare steiger die wij op onze reis tegenkomen. Voor menig lezer zal het een boeiende en tegelijk fascinerende ontdekkingstocht zijn, niet alleen in het vlak van deze wereld, maar vooral in de eigen psyche.

In dit licht haal ik graag een conclusie aan, te vinden op bladzijde 588 van het lijvige werk: “Dit boek is een visionair soort geschiedschrijving: het beschrijft de geschiedenis zoals ze in de menselijke psyche bewaard is gebleven, een soort droomgeschiedenis, beschreven door adepten, die in staat waren om vanuit de stoffelijke dimensie een andere binnen te gaan en daaruit terug te keren. Het lijkt allemaal onverenigbaar met het soort geschiedschrijving waarmee we zijn grootgebracht, maar zou het misschien in andere dimensies waar zijn?”

De uitgever Servire heeft kosten noch moeite gespaard om er een vorstelijke uitgave van te maken, een sieraad voor iedere boekenkast, maar tevens een bewijs van het grote belang dat aan deze geheime geschiedenis wordt toegekend.

* * *

Spiri Classica

Lambèrt de Kwant

Op de vraag van een lezer waarom deze rubriek in Reflectie, verwees ik naar deze aflevering van Spiri Classica, waarin behalve aandacht voor instrumentale, ook vele aandacht voor religieuze muziek, waarvoor, zo blijkt bij veel lezers, veel belangstelling bestaat.

Een rijk archief

De fraai uitgevoerde box *50 Jahre Deutsche Harmonia Mundi* zal voor velen dan ook een verrassing zijn, vooral de cd's met religieuze muziek (ook de minder bekende). Een fraaie cd-box dus, met inderdaad 50 cd's met opnamen uit het rijke archief van dit bekende label en dat voor € 69, - !

Ik heb nog geen gelegenheid gehad alle cd's te beluisteren en stip daarom enkele bijzondere cd's aan en kom op een aantal andere bijzonder, historische opnamen nog terug.

Neem nu de schitterende cd met vrij onbekende celloconcerten van Frescobaldi, Gabrielli, Jacchini en Antonii. Namen die je niet vaak tegenkomt en het is de verdienste van dit label dat de afgelopen decennia veel werken van niet zo of onbekende componisten op de plaat werden gezet. Cellist is Anner Bylsma, bekend door zijn schitterende uitvoeringen van de Bach-cello suites. Wie deze door hem vertolkte Bach-suites in huis heeft, moet beslist ook deze opnamen aanschaffen. En als we het toch over de cello hebben, de box bevat Bachs celloconcerten, gespeeld door Hidimi Suzuki. De naam van deze Japanner mag bekender klinken in de oren van motor- dan van muziekliefhebbers, maar toch zullen velen vertrouwd zijn met zijn gezicht, want sinds jaar en dag is hij de aanvoerder van de celli in La Petite Bande van Sigiswald Kuijken. Met zijn solo in de Paukenmesse wist hij ooit nog menigeen te ontroeren. Maar dat alleen is niet voldoende voor alweer een versie van die cellosuites natuurlijk. Nee, dé blikvanger op deze CD is het instrument, een Amati uit 1570. Of zowat 150 jaar vóór Bach De zesde suite speel hij overigens op een piccolocello, die ook is geschreven voor een cello met vijf snaren, als je die op een normale cello speelt, moet je sommige noten weglaten of veranderen. Cellisten die zich tot de historische uitvoeringspraktijk rekenen, doen dit niet. Pieter Wispelwey speelde ze nochtans alle zes op één en dezelfde cello.) Suzuki kocht het instrument op een veiling in San Francisco, nadat hij een tip had gekregen dat de bezitter, een verzamelaar uit Los Angeles hem te koop aanbood. Het is een prachtstuk met schilderijen op de zijkanten, vertelde Suziki trots in een interview.

Veel Bach

Nu kan ik natuurlijk niet op alle vijftig cd's even uitvoerig in gaan. Natuurlijk bevat de doos mèèr Bach, zoals de hoboconcerten en de hobo concerten en dubbelconcerten voor viool en hobo, door Camarate Köln, De Coldberg Variaties door de befaamde Gustav Leonard, Bachs Musicalisches Opfer, zijn motetten, en de mis in B de mis H-mol, de mis in B en Kyrie & gloria, door het Freiburger Barokorchester en het Balthasar –Neuman-koor onder leiding van Thomas Hengelbroek. Hier ook klinkende en vertrouwde namen: Het Freiburger Barokorchester, Cantus Cölln, Barthold Kuijken, Sisiswald Kuijken, Wieland Kuijken, Robert Kohnen en Gustav Leonard.

Verder cantates van Scarlatti, het Magnificat in B van Francesco Durante, het Stabat Mater van Emanuelle d'Astorga en Contitebor tibi Domine van Pergolesi. Dat laatste is een mij onbekend werk, waarover ik geen verdere informatie kon vinden, maar het is wel heel mooi! Ook deze werken worden overtuigend uitgevoerd door het Freiburger Barokorkest onder leiding va Gotfriet von der Goltz. Van het Freiburger Barokorchester verschenen bij Deutsche Harmonia Mundi vele opnamen, zoals die ook in deze editie zijn opgenomen. Al twintig jaar bespeelt dit Freiburger Barockorchester de grote concertpodia over de hele wereld. Het repertoire is al lang niet meer beperkt tot de barok. Ook het klassieke en het romantische repertoire voert het orkest uit op historische instrumenten. Regelmatig wijdt het ensemble zich zelfs aan hedendaagse muziek. Toch blijft de muziek uit de zeventiende en achttiende eeuw een thuishaven voor de 'Freiburger'. Naast concerten met gastdirigenten als Ivor Bolton, Philippe Herreweghe, René Jacobs, Gustav Leonhardt en Trevor Pinnock wordt meestal gewerkt met concertmeesters Gottfried von der Goltz en Petra Müllejans, die vanaf hun lessenaar ook groter bezette werken dirigeren, een praktijk die tot in de negentiende eeuw gangbaar was.

Ook Teleman ontbreekt natuurlijk niet. Verrassend is ook de cd met werken van Purcel, Lawes, Locke, Mathheis en baletten van anonieme componisten. Kortom, het zijn stuk voor stuk juweeltjes, zoals totaal onbekende opera's, zoals "Los Elementis van Antomio Literes. Prachtig zijn ook de lammentationen van Palestina, het requim van Biber en het Stabat Mater van Steffani, met de sopraan Marta Almajano en Mieke van der Sluis, de tenor John Elwes en Mark Padmore (van wie vorig jaar een schitterende Handel-cd- verscheen) de bariton Frans Hulits en de bas Harry van der Kamp. Beide werken worden uitgevoerd door Koor & Orkest van de Nederlandse Bachvereniging. Klinkende namen nogmaals, van solisten en ensembles. Ik zou een heel nummer aan deze juweeltjes uit deze bijzondere doos kunnen wijden, maar kom zoals gezegd op enkele bijzondere cd's een volgend keer iedere keer terug. Het zijn in ieder geval cd's die de hele dag in m'n cd-speler zitten, zoals ook op dit moment. Een echte aanrader dus, vooral voor de komende lange winteravonden.

50 Jahre Deutsche Harmonia mundi. 1958-2008.
50 CD 88697 281822

Alexander Melkinov en Elena Brilova in Rachmaninov

Wisselend in de rol van solist en begeleider bracht Alexander Melnikov twee werken samen die symbolisch staan voor Rachmaninoff's creatieve hoogtepunt. Alexander Melnikov (5e laureaat K.E.W. 1991) bewijst hier andermaal dat Russische pianisten de muziek van Sergeï Rachmaninov als het ware met de moedermelk meekrijgen. Het fascinerende kleurenpalet en het technische gemak waarmee Melnikov de Etudes-tableaux op.39 en de Corelli-variaties op.42 speelt worden subliem vertolkt en als luisteraar heb je voordurend de indruk in een Russisch sprookje beland te zijn. Ook als kamermuzikant heeft Melnikov zich al laten opmerken door o.a. een opname van de Kreutzersonate van Ludwig van Beethoven met de violiste Isabelle Faust. De samenwerking met sopraan Elena Brilova in de 6 liederen op.38 levert ook hier een aantal adembenemende momenten op. Jammer van een ietsje teveel aan vibrato in haar stem, maar dit mag geen beletsel zijn om deze prachtige liedcyclus te ontdekken. De technisch mooie en verzorgde opname door Harmonia Mundi maakt samen met de goede uitvoeringen deze cd meer dan de moeite waard om in huis te halen.

Nigel Kennedy op de poolse tour

Het is toch even wennen aan de ouder geworden violist Nigel Kennedy die in een shirt van de voetbalploeg van Krakau poseert (Kennedy leidt nu het Pools kamerorkest). Maar toe te juichen is zijn project om vergeten Poolse componisten van onder het stof der eeuwen te halen natuurlijk wel!

Vooral het mij volstrekt onbekende vioolconcert van Emil Mlynarski is een ongetemde uitbarsting van postromantische emotie. Dat van Mieczyslaw Karlowicz is iets academischer maar weet nog altijd te raken. Kennedy speelt ze met veel engagement en overtuiging maar bij momenten ook een beetje krampachtig. Het Poolse kamerorkest speelt niet altijd even subtiel, maar wel heel krachtig. Nigel Kennedy met het Polish Chamber Orchestra o.l.v Jacek Kaspszyk. Violin concerto Nr.2 in D op.6 - Emile Mlynarski, Violin Concerto t in A op.8 - Mieczyslaw Karlowicz , Nocturne Nr.1 op.9 Nr.1 - Frédéric Chopin/arr. Debski, Nocturne Nr.2 op.9 Nr.2 - Frédéric Chopin/arr. Debski
Kennedy, Nigel - Polish Spirit.EMI 0946 3 79934 2 2

Opmerkelijke koormuziek van Tarik O'Regan

Tarik O Regan, is een componist uit Engeland, hij is nu 32 en schreef het fascinerende stuk Scattered Rhymes. Het mooiste nieuws is wel dat dit stuk nu verkrijgbaar is op een wel fraaie Harmoni Mundi cd, dus voor de liefhebber van spectaculaire koormuziek. Ik kom op deze bijzondere componist en fraai koorwerken nader terug.
HMU 807490

Brahms op z'n best

Isabelle Faust heeft haar Stradivarius uit 1704, bijgenaamd 'Doornroosje', bespannen met 19de-eeuwse darmsnaren. Alexander Melnikov bespeelt een warme Bösendorfer uit 1875, die door het Enschedese atelier van Edwin Beunk en Johan Wennink onder handen is genomen. En

Teunis van der Zwart was met het authentieke musiceren op natuurhoorn was al bekend vanwege zijn werk in het Orkest van de Achttiende Eeuw en het Freiburger Barockorchester. Ik hoorde dit trio tijdens de Haagse muziekdriedaagse of deftig Festival Classique. Na het concert werd ook de cd gepresenteerd, een gloednieuwe nieuwe opname van Brahms' Hoorntrio. Het was een onvergetelijke belevenis, dit drietal te horen spelen en ze later nog eens via de cd te horen.

De prachtige, transparante klank van Isabelle Faust en haar ontegenzeggelijke duidelijke muzikaliteit zijn op zich al iets om naar uit te kijken. Tel daarbij op dat haar al even gerenommeerde partners respectievelijk op een Bösendorfer uit 1872 en een natuurhoorn spelen en je kunt spreken een opname van dit meesterwerk in de bezetting die Brahms in feite voor ogen had, uitgevoerd door topmusici

Het uitstekend aan elkaar en ingespeelde trio kiest voor een contrastrijke benadering waarin de verschillen in tempi wat extremer zijn dan normaal. Het zorgt ervoor dat de zo herkenbare melancholie van het eerste deel duidelijk meer aanwezig is dan op de meeste andere opnamen, terwijl de snelle delen zelden met zoveel schwung worden gespeeld. Het langzame derde deel is bijzonder geslaagd en veroorzaakt kippenvel! In de zachtere passages komt bovendien de harpachtige hoogte van Melnikovs oude Bösendorfer prachtig tot zijn recht. Genieten dus. Het klinkt als een cliché maar het is gewoon wat ik zowel tijdens de live uitvoering als bij het beluisteren van de cd heb ervaren. Als muziek meetbare energie is, dan sprong de vonk hier duidelijk over! Een van die cd's die constant in m'n cd-speler ligt. Vooral met deze sombere eerste septemberdagen…

Johannes Brahms: Hoorntrio op. 40,
Sonate voor viool en piano op. 78, Fantasien op. 116
Isabelle Faust, Alexander Melnikov, Teunis van der Zwart
HMC 901981

Twaalf motetten in de beste renaissancetraditie,

Gioseffo Zarlino is de geschiedenis ingegaan als de belangrijkste muziektheoreticus van de zestiende eeuw. Hij bekwaamde zich naast de muziek ook in het Grieks en het Hebreeuws en studeerde verder nog wiskunde, filosofie en theologie. Alsof dat allemaal nog niet genoeg was, bracht hij het ook nog tot kapelmeester van de San Marco in Venetië, waar hij zijn leraar Adrian Willaert opvolgde, en bijna tot bisschop. Dat componeren deed hij er dus maar even bij, zou men zeggen. Maar hij maakte het zichzelf niet gemakkelijk. Door zijn uitgesproken ideeën over wat componisten wel en vooral niet moesten doen, had hij zich min of meer in zijn eigen regels verstrikt. Componisten moesten zich volgens Zarlino houden aan de wiskundige ordening van de muziek en de absolute perfectie nastreven, niets meer en niets minder. Hoe zijn composities klinken, wisten we tot voor zeer kort niet, want deze cd is de allereerste waarop werk van Zarlino te vinden is. We horen twaalf motetten in de beste renaissancetraditie, perfect van contrapunt en zonder buitenissigheden. Zarlino slaagt er ondanks alle zelfopgelegde beperkingen in muziek te produceren van een grote schoonheid die toch nergens kaal wordt. Het Engelse ensemble Plus Ultra zingt strak en zonder fratsen.

Muziek in de middeleeuwen was, zoals zoveel andere dingen, voornamelijk een strikt religieuze aangelegenheid. De kerk had alle touwtjes stevig in handen en stond aan de wieg van vele vernieuwingen (zoals bijvoorbeeld de polyfonie en het notenschrift). Over de muziek die werd gespeeld op straat, tijdens feesten en aan hoven is echter maar weinig bekend. Liederen werden eeuwenlang mondeling doorgegeven, en pas rond 1100, met de opkomst van de troubadourcultuur in Zuid-Frankrijk, duiken de eerste vermeldingen op van liedteksten en rondreizende zangeres en gezelschappen. Jammer is dan weer dat van veel muziekstukken wel de melodieën bekend zijn, maar niet het ritme. Als je lang vervlogen tijden tot leven wilt brengen, moet je dus een beetje improviseren en dat is precies wat het Engelse Dufay Collective, dat de laatste tijd een het doorbreken is,doet.

Glosa GCD 921406

Beethoven in de Baselse traditie vertolkt

De nog jeugdige meester dirigent Giovanni Antonini leidt het Kammerorchester Basel in een fraaie uitvoering van de derde en vierde symfonie van Beethoven. Deze gloednieuwe opname klinkt grandioos, met een uitstekend spelend ensemble bovendien. Het orkest is interessant. Het baseert zich op de Baselse traditie die onder Paul Sacher ontstond, met veel aandacht voor moderne muziek en het geven van opdrachten. Anderzijds kiest dit orkest bij het vertolken van oudere muziek bewust voor een 'authentieke' aanpak die uitgaat van historische instrumenten en speelwijzen.

Sony BMG 889715222

Verrassende uitvoering stukgespeelde orgelconcerten Händel

Richard Egarr is een van de meest veelzijdige musici van zijn generatie. Hij bespeelt alle soorten toetsinstrumenten, van vijftiende-eeuwse orgel-intabulaties, tot Dussek en Chopin op pianoforte, en Berg en Maxwell Davies op moderne vleugel. Hij treedt op in verschillende kamermuziekbezettingen en is veelgevraagd dirigent en solist.

De in Amsterdam woonachtige musicus begon zijn muzikale vorming als koorknaap in York Minster aan de Chetham's School of Music in Manchester en als orgelstudent aan Clare College, Cambridge. Zijn clavecimbel-studie bij Gustav Leonhardt in Amsterdam, is van grote invloed geweest op zijn 'oude muziek'-carrière.

Als dirigent kent Richard Egarr een grote veelzijdigheid. Hij dirigeerde opera's en oratoria van de Matthäus Passion tot John Tavenners Ikon of Light

Egarr is artistiek leider van The Academy of the Begijnhof, Amsterdam. Met ingang van het seizoen 2006/07 is hij 'Music Director' van de Academy of Ancient Music, als opvolger van Christopher Hogwood. De oorsronkelijke Academy of Ancient Music werd opgericht in 1726 met het doel 'oude' muziek te bestuderen en uit te voeren: dat wilde in die tijd zeggen alles wat minstens twintig jaar eerder geschreven was. Al spoedig werd ook werk van contemporaine componisten uitgevoerd, 'avantgardisten' zoals Georg Friedrich Händel.

De huidige Academy of Ancient Music werd in 1973 weer tot leven gewekt door Christopher Hogwood, teneinde 'oude' muziek te laten klinken zoals ze destijds werd gecomponeerd

In 2003/04 zal Egarr The Academy leiden in enkele tournees door Amerika en Europa. Op de CD met de orgelconcerten Op. 4 van Handel is blijkt hoe succesvol de samenwerking is tussen Egarr en The Academie.Zo had ik ze een tijd niet horen spelen! De media zijn opmerkelijk enthousiast over deze uitvoering van haast zo stukgespeelde orgelconcerten

Dagblad Trouw: 'Schitterend stijlgevoel'. Financiële Dagblad.": 'Eenvoudig maar zo geraffineerd en met geringe middelen zo rijk. Richard Egarr is hier op zijn best."Ik heb hier weinig aan toe te voegen. Luisteren naar deze lezing onder Richard Egarr is een feest. Een wel heel transparante Handel met een verrukkelijke orgelpartij.

HMU 807446

Een primeur

Theodor(e) Felix Von La Hache werd geboren in Dresden, zeer waarschijnlijk met de achternaam Von Hacke. Het is bekend, dat hij een muzikale opleiding volgde aan het Conservatorium van Dresden, waar hij werd ingewijd in de geheimen van het vrije contrapunt door Karl Gottlieb Reissiger (1798-1859).

Het mannenkoor van de parochie Goirke voert al vele jaren de messe St. Thérèse uit, zonder zich verder te verdiepen in achtergrond van deze boeiende componist.. Toen een bezoeker van een Theresia-mis eens informeerde of er van deze componist een cd was. Nee dus. Ook in bibliotheken en muziekverzamelingen in Europa en Canada was de componist onbekend. Na lang zoeken beschikt het Parochiekoor Goirkke nu over een groot aantal partituren met kerkkoormuziek van Von La Hache. Dit jaar verscheen een Von La Hache-cd, uitgevoerd door het Gemengd Koor, Het Mannenkoor van het Goirke en het R.K. Koor Gasgothe onder leiding van Jos Vingerhoeds en Harry Swinkels orgel.

Het is toch maar een prestatie om deze bepaald niet eenvoudige missen uit te voeren. Het is muziek die je in deze uitvoering, met orgelbegeleiding, niet veel meer hoort. Het is mede de verdienste van organist Harry Swinkels dat hij de spanningsboog weet te continueren. Ook voor dirigent Vinherhoeds moet het project *a hell of a job* geweest zijn, zo begrijp ik van koordirigenten die de werken van de La Hache kennen en onder de indruk zijn van het resultaat. Ik ben, met hun trouwens benieuwd hoe deze mis met orkestbegeleiding zou klinken. De la Hache was organist van huis uit en heeft deze mis ook gecomponeerd voor koor en orgel.

Kortom, ik heb, met anderen genoten van deze fraaie opname. Deze werken van de La Hache verdienen het om ook meer uitgevoerd te worden.

* * *

Wat is de Vrij-Katholieke Kerk?

De Vrij-Katholieke Kerk

is één van de meer dan dertig katholieke Kerken in de wereld, die onafhankelijk zijn van 'Rome';
verkondigt de christelijke leer, geïnspireerd vanuit theosofie en gnosis, zoals zij die verstaat en weergeeft in het licht van de voortgaande spirituele ontwikkeling van de mens;
beschouwt die leer daarom als niet-dogmatisch, evenmin stelt zij onderschrijven daarvan als voorwaarde tot lidmaatschap;
bedient de zeven Sacramenten, in naam van Christus;
richt geen scheidsmuren op rond haar altaren: eenieder is welkom bij haar erediensten, en ieder wordt bij de Heilige Mis van harte uitgenodigd tot de Communie, ongeacht lidmaatschap of geloof;
laat eenieder de grootste mate van vrijheid in denken en geloven; en eerbiedigt ieders persoonlijke geweten, in de overtuiging dat zonder volledige vrijheid spirituele groei van de mens niet mogelijk is;
is een Kerk met apostolische successie, verkregen in het begin van de 20e eeuw via de Oud-Katholieke Kerk, waardoor zij zich verbonden weet met de historische Kerk aller eeuwen.

De geestelijkheid van de Vrij-Katholieke Kerk wordt geen celibaat voorgeschreven en verricht haar diensten zonder persoonlijke, geldelijke vergoeding; zij moet dus zelf in haar levensonderhoud voorzien.

Zij maakt geen aanspraak op gezag over het persoonlijke geweten van mensen. De nadruk ligt op haar functie als bedienaar van de Sacramenten en het voorgaan in de erediensten, alsook op het verlenen van hulp aan hen die dat nodig hebben of daarom vragen.

In de 'VKK in Nederland' (en aangesloten landen) staan alle wijdingen en ambten open voor zowel mannen als vrouwen. Momenteel telt deze Kerk in Nederland twee vrouwelijke priesters en een diaken.

Adressen

Regionaris Vrij-Katholieke Kerk in Nederland
Mgr. F.R. den Outer. Diedenweg 29, 6703 GS Wageningen.
Vicaris-generaal
Mgr. P.O. Baaij. Kajuit 11, 1319 AL Almere.
Centraal Kerkbestuur
Secr.: Ambt. Dorknoperlaan 41, 1336 GA Almere.
Penningm.: bank 73.24.53.690; giro 302100, t.n.v.
Ger Luijten, penningm. VKK-CKB, Amersfoort
Clericale Synode
Secr.: Bever 3, 1273 GZ Huizen.
Web-site VKK-N: www.vkk.nl

Adressen kerkgemeenten in Nederland

Amsterdam
St. Gabriëlkerk, Deurloostraat 17.
Secr.: Kajuit 11, 1319 AL Almere.
Arnhem
Kerk van Onze Lieve Vrouwe en al Haar Engelen, Cattepoelseweg/Wagnerlaan.
Secr.: Fort 5, 6852 CS Huissen.
Den Haag
St. Albaankerk, Rietzangerlaan 2a.
Secr.: Burgemeester Keijzerlaan 125 2262 BE Leidschendam.
Haarlem
St. Raphaëlkerk, Popellaan 1, Bloemendaal.
Secr.: Rollandstraat 3, 2013 SL Haarlem.
Naarden
Kerk van de H.Michaël en alle Engelen, Meentweg 9.
Secr.: Badhuislaan 18, 1402 ST Bussum
Raalte
Christus Pantocratorkerk, Stationsstraat 21.
Secr.: Wielewaalstraat 11, 7471 HC Goor.
Rotterdam
St. Franciscuskerk, Gerrit van der Lindestraat 65.
Secr.: Jan Steenstraat 25, 3117 TB Schiedam.
Utrecht
St. Maartenkapel, Herenstraat 27.
Secr.: Ambt. Dorknoperlaan 41, 1336 GA Almere.
Zwolle
St. Michaëlkerk, Enkstraat 44.
Secr.: Gijsselterweg 17 a, 7963 PG Ruinen.

Sculptuur in de beeldentuin van Gees, Drenthe, Zomer 2008 — foto: Rudolf H.Smit